הלכות ברכות פרק י"א - תמלול

סיכום השיעור

סיכום פון שיעור — רמב"ם הלכות ברכות, פרק י"א

הלכה א': כללי נוסח הברכות — פותח וחותם בברוך

דער רמב"ם'ס ווערטער: "כל הברכות כולן פותחין בהן בברוך וחותמין בהן בברוך, חוץ מברכה הסמוכה לחברתה..." דערנאך טיילט ער אויס: ברכות דרך שבח והודאה — מאנכע זענען פותח בברוך ואינו חותם, מאנכע חותם בברוך ואינו פותח. **ברכות המצוות — רוב פון זיי זענען פותח בברוך ואינו חותם, חוץ מעט כגון ברכת התורה וברכת ספר תורה.**

פשט:

דער רמב"ם גיט א כללי'דיגע הקדמה צום פרק וועגן ברכות המצוות, אבער הייבט אן מיט א ברייטערע הלכה כללית וועגן דעם נוסח פון אלע סארטן ברכות — ווען מ'זאגט "ברוך" אין אנהייב, ווען אין סוף, ווען ביידע, ווען קיינס.

חידושים און הסברות:

1. **דער רמב"ם'ס שיטה אז אלע ברכות זענען מדרבנן:** דער רמב"ם האלט אז אלע ברכות (אויסער ברכת המזון) זענען מדרבנן — אויך ברכת המצוות, און אויך ברכת התורה. דער רמב"ם האט נישט דערמאנט ברכת התורה אין הלכות תלמוד תורה (וואס וואלט געווען פאסיג ווען ס'איז א דאורייתא). ער נעמט נישט אן ווי געוויסע ראשונים אז ברכת התורה איז דאורייתא פון דעם קל וחומר אין גמרא ("מה אם ברכת המזון..."). דאס איז א חידוש אין פסיקה.

2. **ברכה הסמוכה לחברתה — דער מעכאניזם:** א ברכה הסמוכה לחברתה דארף נישט אנהייבן מיט "ברוך" ווייל די פריערדיגע ברכה'ס חתימה דינט אויך ווי א הקדמה פאר דער נעקסטער. ביישפיל: "אהבה רבה" הייבט נישט אן מיט "ברוך" ווייל עס קומט גלייך נאך "יוצר אור" וואס האט שוין געענדיגט מיט "ברוך". אזוי אויך "אמת ויציב" — הייבט נישט אן מיט "ברוך" אבער ענדיגט מיט "ברוך אתה ה' גאל ישראל".

3. **פארוואס קורצע ברכות האבן נישט צוויי "ברוך":** ברכת הפירות און ברכות המצוות זענען צו קורץ אריינצולייגן צוויי "ברוך'ס". מ'קען נישט זאגן "ברוך אתה ה' המוציא לחם מן הארץ — ברוך..." — ס'איז נישט גענוג טעקסט צווישן זיי. נאר ווען ס'איז א ברכה ארוכה (מיט אינהאלט אינדערמיט, ווי א תפילה אדער שבח) איז פאסיג א חתימה בברוך. דער ביישפיל פון "בורא נפשות" ווערט געבראכט — דארט איז שוין גענוג ווערטער אריינגעלייגט אז א חתימה בברוך וואלט טעכניש געקענט פאסן (כאטש מ'זאגט עס נישט).

4. **וועלכע ברכות המצוות האבן פותח וחותם בברוך:** דער רמב"ם זאגט "מעט מברכות המצוות" האבן ביידע — ער ברענגט דעם ביישפיל פון **ברכת התורה** און **ברכת ספר תורה**. ביי ספר תורה איז דא צוויי ברכות — "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו" (פאר דער לייענונג) און "אשר נתן לנו תורת אמת" (נאך דער לייענונג) — ביידע האבן פותח וחותם בברוך. דאס זענען באזונדערע ברכות, נישט א המשך איינע פון דער אנדערער. אויך ברכת התורה פון אינדערפרי (מיט "והערב נא") האט פותח וחותם.

5. **"קברי ישראל" אלס ביישפיל פון שבח והודאה מיט פותח וחותם:** "הרואה קברי ישראל" איז אויך א ברכה וואס האט פותח וחותם בברוך, כאטש דער רמב"ם רעכנט עס אונטער "דרך שבח והודאה". קשיא: ווי פאסט צידוק הדין / "דיין אמת" אונטער שבח והודאה? תירוץ: "דיין אמת" איז אויך א שבח — מ'איז משבח דעם רבונו של עולם'ס אמת'דיגן דין, אזוי ווי "כשם שחייבים לברך על הרעה" — הודאה אויף שלעכטס איז אויך א סארט שבח, ווייל הודאה מיינט מודה על האמת.

6. **דער מקום פון דער הלכה — הקדמה צו פרק י"א אדער חתימה פון פרק י':** די הלכה איז מער ווי בלויז א הקדמה צו ברכות המצוות — ס'איז א כלליות'דיגע הלכה נוגע צו אלע סארטן ברכות (ברכות הנהנין, שבח והודאה, און מצוות). לכאורה קען עס אויך דינען אלס חתימה אויף דעם פריערדיגן פרק. דער פלייסמענט פון דער הלכה דווקא דא איז משמעות'דיג.

7. **פארוואס האבן מאנכע ברכות פותח וחותם און מאנכע נישט:** עס ווערט געפרעגט: ווען דער רמב"ם מאכט עס אויס ווי א לכתחילה'דיגער פרינציפ, פארוואס זענען נישט אלע ברכות אזוי? בפשטות: נישט דער זעלבער חכם האט מתקן געווען יעדע ברכה. שמונה עשרה ווערט אנגערירט — דארט איז יעדע ברכה א ברכה בפני עצמה, נישט פותח וחותם. רובא דרובא פון אלע ברכות (שמונה עשרה, ברכות המצוות, ברכות הנהנין) זענען נישט פותח וחותם — נאר ספעציפישע ברכות ארוכות זענען אזוי.

הלכה ב': חילוק צווישן מצוה חיובית און מצוה קיומית

דער רמב"ם'ס ווערטער: "יש מצות עשה שהאדם חייב להשתדל ולרדוף עד שיעשה אותה, כגון תפילין וסוכה ולולב ושופר, ואלו נקראין חובה... ויש מצוות שאינן חובה אלא דומה לרשות, כגון מזוזה ומעקה, שאינו חייב לשכון בבית החייב במזוזה כדי שיעשה מזוזה, אלא אם רצה לשכון כל ימיו באהל או בספינה ישב... וכן אינו חייב לבנות בית כדי לעשות מעקה." דערנאך: **"וכל מצוות עשה שבין אדם להקב"ה, בין מצוה שהיא חובה בין מצוה שאינה חובה — מברך עליה קודם לעשייתה."**

פשט:

דער רמב"ם חלק'ט מצוות עשה אין צוויי: (1) **חובה** — מ'מוז משתדל זיין און נאכיאגן ביז מ'טוט עס (תפילין, סוכה, לולב, שופר); (2) **דומה לרשות** — מ'איז נישט מחויב זיך אריינצולייגן אין דעם מצב וואס ברענגט דעם חיוב (מזוזה, מעקה). אויף ביידע סארטן מאכט מען א ברכה פאר דער עשייה.

חידושים און הסברות:

1. **"להשתדל ולרדוף" — א חלק פון דער מצוה אליין:** דאס מיינט נישט בלויז אויב דו האסט שוין תפילין זאלסטו זיי אנטון, נאר דו מוזט גיין שרייבן, קויפן, פיגער עס אויס. ווען די תורה זאגט "לייג תפילין" מיינט זי אויך "זארג אז דו זאלסט האבן תפילין" — ווייל תפילין וואקסן נישט. א חלק פון דער מצוה אליין איז דער השתדלות. דער לשון "על כל פנים" מיינט: אין יעדן אופן, סיי וויאזוי דו ביסט, מוזטו מאכן אן השתדלות.

2. **מזוזה vs. מעקה — שבין אדם להקב"ה vs. שבין אדם לחבירו:** מזוזה איז א מצוה שבין אדם להקב"ה, מעקה איז בין אדם לחבירו. דער רמב"ם ברענגט ביידע אלס דוגמאות פון "דומה לרשות," אבער ווען ער רעדט וועגן ברכות, זאגט ער נאר אז מצוות שבין אדם להקב"ה באקומען א ברכה — וואס שליסט אויס מעקה (בין אדם לחבירו) פון ברכה. (אבער שפעטער אין הלכה ח' ברענגט דער רמב"ם אז מעקה האט טאקע א ברכה — זע דארט.)

3. **פארוואס ברענגט דער רמב"ם דעם חילוק דא:** לכאורה איז דער חילוק צווישן חובה און דומה לרשות נישט ממש נוגע צו ברכות, ווייל ביידע באקומען א ברכה. דער רמב"ם וויל **לאפוקי** פון א סברא אז נאר מצוות חיוביות (וואו מ'מוז משתדל זיין) באקומען א ברכה, אבער מצוות קיומיות נישט. אפשר איז דא א מקור וואו עס שטייט אז געוויסע מצוות זענען "רשות" — און דער רמב"ם וויל לאפוקי אז אויך א "רשות" מאכט מען

נישט קיין ברכה. דערפאר מוז ער מבאר זיין אז "דומה לרשות" איז נישט ממש רשות, און מ'מאכט יא א ברכה.

4. **ציצית אלס דריטע גדר:** ציצית ווערט דערמאנט אלס א מעגליכע דריטע קאטעגאריע: א מצוה וואס איז נישט חובה מדאורייתא (מ'מוז נישט טראגן א בגד מיט ד' כנפות), אבער דער נארמאלער סדר איז אז א מענטש גייט מיט אזא בגד. ס'איז נישט חובה מדאורייתא אבער אפשר א חובה מדרבנן.

5. **קריאת שמע — חובה אדער נישט:** קריאת שמע איז זיכער א חובה להשתדל, אבער אויב א מענטש איז אייביג אין א מצב וואס פטר'ט אים (למשל אייביג אין א מקום הזוהם) — האט ער זיך "גע'פטר'ט" ווי איינער וואס וואוינט אין אן אוהל איז פטור פון מזוזה? דער חילוק: ביי מזוזה איז דער חיוב קיינמאל נישט געקומען (ער וואוינט נישט אין א בית), אבער ביי קריאת שמע איז דער חיוב יא געקומען — ער איז בלויז פטור צוליב א מצב, וואס איז א גאנץ אנדערע מין פטור.

6. **דריטע קאטעגאריע: "הכרחיות" (מידות):** דער רמב"ם אין אנדערע ערטער רעכנט א דריטע קאטעגאריע פון מצוות — "הכרחיות" — זאכן וואס א נארמאלער מענטש דארף כדי צו לעבן א נארמאל אידיש לעבן (ווי מזוזה, מעקה, קידושין). דאס מיינט נישט אז מען איז מחויב צו שאפן דעם מצב (מען מוז נישט וואוינען אין א הויז מיט א מזוזה), נאר אז די תורה לייגט אראפ דעם בילד פון א נארמאל לעבן.

הלכה ב' (המשך): ברכות אויף מצוות דרבנן — „וצונו"

דער רמב"ם'ס ווערטער: "כל המצוות שהן מדברי סופרים... יש מצוה שהיא חובה מדבריהם כגון מקרא מגילה והדלקת נר שבת והדלקת נר חנוכה... ויש מצוה שאינה חובה כגון עירוב ונטילת ידים... ועל כל המצוות האלו מברך תחלה קודם לעשייתן אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשות." דערנאך: **"ואיכן צונו? בתורה כתוב 'על פי התורה אשר יורוך תעשה'" (דברים יז:יא).**

פשט:

אויך אויף מצוות דרבנן — סיי חובה סיי רשות — זאגט מען „אשר קדשנו במצותיו וצונו". דער רמב"ם פרעגט וואו האט דער אייבערשטער אונז באפוילן, אז דאס האבן דאך חכמים מתקן געווען, און ענטפערט: אין דער תורה שטייט "על פי התורה אשר יורוך תעשה" — דער אייבערשטער האט באפוילן צו פאלגן וואס חכמים זאגן.

חידושים און הסברות:

1. **וויאזוי טייטשט דער רמב"ם דעם „וצונו":** נארמאלערווייז מיינט „אשר קדשנו במצותיו וצונו" א ספעציפישע מצוה — ווען מען זאגט „וצונו לעסוק בדברי תורה" מיינט מען אז דער אייבערשטער האט געהייסן לערנען תורה. אבער ביי מצוות דרבנן מוז מען אריינקוועטשן א גאנצע קלאז אינמיטן: „אשר קדשנו במצוותיו" — דורך זיינע מצוות (וואס כולל „לא תסור"), „וצונו" — צו פאלגן חכמים, „וואס האבן געהייסן להדליק נר חנוכה". דאס איז **א גרויסער דוחק** — מען דארף ארייינלייגן א גאנצע צווישן-זאץ אין דעם נוסח.

2. **דער רמב"ם ברענגט דוקא דעם עשה, נישט דעם לאו:** די גמרא אין מסכת שבת ברענגט „לא תסור" (א לאו) אלס מקור פאר'ן חיוב צו פאלגן חכמים. אבער דער **רמב"ם ברענגט דוקא דעם עשה — „אשר יורוך תעשה"** — ווייל ער וויל אז דער „וצונו" זאל אנגעבונדן זיין אן א מצות עשה, נישט אן א לאו. דאס פאסט בעסער מיט'ן לשון „וצונו" וואס איז א פאזיטיווער באפעל.

3. **שיטת הרמב"ן — א פונדאמענטאלע מחלוקת:** דער **רמב"ן** איז נישט מסכים מיט'ן מהלך אז „לא תסור" איז א כללי'דיגער קוואל וואס שאפט מצוות. דער רמב"ן וויל טרעפן אין דער תורה אליין א מקור פאר יעדע מצוה דרבנן (ווי חנוכה, פורים) דורך כללים און פרטים. **אבער** — דער רמב"ן איז **יא מסכים** אז עס איז דא א חיוב דאורייתא צו פאלגן חכמים; ער האלט נאר אז דאס מאכט נישט אויס דעם „וצונו" אויף יעדע ספעציפישע מצוה דרבנן. דער רמב"ן'ס טייטש אין „וצונו" איז: „לשמוע דברי חכמים שציוונו להדליק נר חנוכה" — דער באפעל איז צו **הערן** צו חכמים, און זיי האבן געזאגט צו צינדן.

4. **„אשר קדשנו במצוותיו" — צוויי מעגליכע טייטשן:** מען קען טייטשן „אשר קדשנו במצוותיו" אז דער אייבערשטער האט אונז **גענוג** מקדש געווען מיט זיינע מצוות — ספעציפישע, אפגעגרענעצטע מצוות, און עס קומט נישט אריין מער. אבער דער רמב"ם'ס טייטש איז אז „במצוותיו" כולל **אלע** מצוות, אריינגערעכנט דעם כלל פון „לא תסור" / „אשר יורוך תעשה", וואס ברענגט אריין אויך מצוות דרבנן.

5. **אנאלאגיע צו כיבוד אב:** ווען דער טאטע זאגט „ברענג מיר א טיי", איז דא א מצוה צו ברענגען דעם טיי — מצד כיבוד אב. אבער דער אייבערשטער האט קיינמאל נישט געהייסן ברענגען א טיי. פונקט אזוי: נאכדעם וואס חכמים האבן געהייסן מקרא מגילה, איז אויטאמאטיש דא א „צווי" פון אייבערשטן (דורך „לא תסור"). די שאלה איז אבער: קען מען זאגן „וצונו" אויף דער ספעציפישער מעשה, אדער נאר אויף דעם כלל פון פאלגן חכמים?

6. **דער רמב"ם'ס גרונט-שיטה — חכמים האבן נישט דעם אייבערשטנ'ס "שטעמפל":** די חכמים האבן אן ענין פון **"לשמור ולעשות"** — ס'איז דא אן עקסטערע מצוה צו פאלגן זייערע תקנות, אבער דאס איז א **מצוה דרבנן, א "גרינגע" מצוה**. ס'איז אבער **נישט דא קיין שום מצוה צו צינדן חנוכה ליכט** אין דעם זין אז דער אייבערשטער האט קיינמאל נישט געהייסן צינדן חנוכה ליכט. **דער חילוק איז זייער וויכטיג פאר דעם רמב"ם.**

7. **פארבינדונג צו בל תוסיף:** דער רמב"ם'ס זארג איז פארבונדן מיט **בל תוסיף** — מ'טאר נישט זאגן אויף עפעס וואס איז נישט א מצוה אז ס'איז א מצוה. דער נוסח **"אשר קדשנו במצוותיו"** קען אימפליצירן אז ס'איז א דאורייתא. דער תירוץ איז אז **"וצונו"** רעפערירט צו דעם כח ההיקש — דער אייבערשטער האט געהייסן פאלגן די חכמים, נישט אז ער האט ספעציפיש געהייסן צינדן חנוכה ליכט.

8. **טערמינאלאגיע: „סופרים" vs. „חכמים":** דער רמב"ם נוצט דעם לשון **„מדברי סופרים"** פאר מצוות דרבנן, אבער ווען ער ציטירט א מאמר חז"ל זאגט ער „חכמים". דער טערמין „סופרים" קומט אפשר ווייל **זיי האבן געשריבן** (סופרים = שרייבער) די מצוות. עס ווערט דערמאנט דער לשון פון חז"ל: „חביבין עלי דברי סופרים", „דברי סופרים צריכין חיזוק".

הלכה ח': עשייתה היא גמר חיובה — ברכה בשעת עשייה

דער רמב"ם'ס ווערטער: "כל מצוה שעשייתה היא גמר חיובה מברך עליה בשעת עשייתה... העושה סוכה או לולב או שופר או ציצית או תפילין או מזוזה אינו מברך בשעת עשייה אשר קדשנו במצוותיו וציוונו לעשות סוכה... לפי שיש אחר עשייתן ציווי אחר... אבל מעקה מברך בשעת עשייה אשר קדשנו במצוותיו וציוונו לעשות מעקה."

פשט:

דער רמב"ם חילוק'ט צווישן צוויי סארטן מצוות: (1) מצוות וואו די עשייה אליין איז דער גמר חיוב — דארט מאכט מען די ברכה בשעת עשייה; (2) מצוות וואו נאך דער עשייה איז דא נאך א ציווי (ווי סוכה — מ'דארף נאכדעם זיצן דרינען, שופר — מ'דארף נאכדעם בלאזן) — דארט מאכט מען נישט קיין ברכה אויף דער הכנה/עשייה, נאר אויף דער קיום גופא. מעקה אבער, וואו נאך דער עשייה איז נישטא קיין ציווי אחר, מאכט מען די ברכה בשעת עשייה.

חידושים און הסברות:

1. **עשיית הסוכה איז אליין א מצוה — נישט בלויז הכנה:** דער רמב"ם לערנט קלאר אז עשיית הסוכה (בויען די סוכה) איז אליין א מצוה, נישט בלויז א הכשר מצוה. דער רמב"ם האט פריער (אין הלכה ב') געזאגט אז ס'איז דא מצוות וואס מ'דארף "להשתדל ולרדוף אחריהם" — דא ווערט מגולה אז דער גאנצער פראצעס פון השתדלות איז אליין א מצוה. יעדער

חלק פון דעם פראצעס — אפילו פארן צו האום דיפא קויפן א דריל, דאס בויען גופא — איז א חלק פון דער מצוה. דער חידוש איז אז מ'מאכט נישט א ברכה אויף יעדן שטאפל באזונדער, נאר איין מאל ביים סוף פון דעם גאנצן פראצעס (ווען מ'זעצט זיך אריין אין סוכה), ווייל "יש אחר עשייתן ציווי אחר." אנדערע ראשונים חולקים און האלטן אז עשיית הסוכה איז נישט א מצוה בעצם.

2. **מעקה — א "פאנישע" מצוה מיט א ברכה:** מעקה איז אן אומגעוויינטליכע מצוה וואס באקומט א ברכה, ווייל כמעט אלע מצוות וואס האבן ברכות זענען "ריטשועלע" מצוות (א טקס — אנטון ציצית, לייגן תפילין), אבער מעקה איז א פראקטישע/סעקיוריטי מצוה. דאס איז אזוי ווי א פראסידזשער, ענליך צו א גט, וואו מ'וואלט נישט ערווארט א ברכה. פונדעסטוועגן זאגט דער רמב"ם אז מ'מאכט טאקע א ברכה. אין פראקטיק זעט מען נישט אז מענטשן מאכן א ברכה אויף מעקה.

3. **מעקה אלס "בית אב" פאר אלע ענייני "ונשמרתם":** מעקה איז א "בית אב" (פרינציפ-מצוה) פאר אלע ענינים פון שמירה און זיכערהייט. דער מאמענט פון מאכן א מעקה איז דער מאמענט וואס מ'נעמט אויף זיך דעם גאנצן ענין פון "כי יפול הנופל ממנו." ווען א מענטש לייגט אריין א סעקיוריטי סיסטעם אין זיין קאר (למשל אן אלארם אז מ'זאל נישט פארגעסן א קינד), איז ער מקיים ממש מצות מעקה — נישט נאר א ענין פון "ונשמרתם" בכלל, נאר ממש דער תוכן פון מעקה. אבער בפועל האט מען נישט קובע געווען א נוסח ברכה אויף אזעלכע "מעקה-ענליכע" מעשים.

4. **דער רמב"ם'ס שיטה אז לשון הברכות איז איין כוללת שיטה:** ביי די ראשונים איז דא גרויסע מחלוקת וועגן לשון הברכות. דער רמב"ם מאכט פון אלע כללים איין קלארע, איינהייטליכע שיטה. דאס איז דער ערשטער נוסח וואס דער רמב"ם ברענגט אין גאנץ הלכות ספר אהבה.

הלכה ט': שהחיינו אויף מצוות

דער רמב"ם'ס ווערטער: "כל מצוה שהיא מזמן לזמן כגון שופר וסוכה ולולב ומקרא מגילה ונר חנוכה, וכן כל מצוה שיש קנין לו [נייע ציצית, תפילין, מזוזה], וכן מצוה שאינה תדירה ואינה מצויה בכל עת שהרי היא דומה למצוה שהיא מזמן לזמן כגון מילת הבן ופדיון הבן — מברך עליה בשעת עשייה שהחיינו וקיימנו."

פשט:

דריי קאטעגאריעס פון מצוות באקומען שהחיינו: (1) מצוות מזמן לזמן — וואס קומען פאר איינמאל א יאר (שופר, סוכה, לולב, מגילה, נר חנוכה); (2) מצוות וואס פארבינדן זיך מיט א קנין — א נייע חפצא של מצוה (נייע ציצית, תפילין, מזוזה, מעקה); (3) מצוות וואס זענען נישט תדיר און נישט מצוי בכל עת — וואס זענען דומה צו מזמן לזמן (מילה, פדיון הבן). אויף אלע דריי מאכט מען שהחיינו בשעת עשייה.

חידושים און סברות:

1. **פארבינדונג צו שהחיינו אויף שמחה:** דער יסוד איז דער זעלבער ווי שהחיינו אויף א שמחה ("לא ראיתי את חברי שלשים יום") — "לא ראיתי את המצוה" — מ'האט שוין לאנג נישט געזען די מצוה פון שופר, דעריבער מאכט מען שהחיינו.

2. **שהחיינו ביי ברית מילה — צער התינוק:** עס ווערט אויפגעברענגט א קשיא: וויאזוי מאכט מען שהחיינו ביי ברית מילה, ווען ס'איז דאך דא צער התינוק?

3. **ערשטע מאל תפילין — שהחיינו:** ווען מ'לייגט תפילין דאס ערשטע מאל, מאכט מען שהחיינו. אזוי אויך ביי א נייע ציצית — ווי ביי א נייע בגד בכלל.

4. **סוכות — מעגליכע דריי שהחיינו'ס:** לכאורה קומען דריי שהחיינו'ס: (1) ווען מ'קויפט א לולב, (2) ווען מ'בויעט א סוכה, (3) ווען מ'זעצט זיך אריין אין סוכה (אויף דעם יום טוב אליין). דער רמ"א זאגט אז שהחיינו וואלט מען געדארפט מאכן ביים בויען די סוכה, אבער אונזער מנהג איז מ'לייגט אלעס צוזאמען ביי קידוש.

5. **חילוק צווישן שהחיינו פון יום טוב און שהחיינו פון מצוה:** ביי קידוש מאכט מען שהחיינו אויף דעם יום טוב (ברכת השבח/הודאה אז מ'האט זיך דערלעבט נאך א חגיגה), און ביי שופר/מגילה מאכט מען באזונדערע שהחיינו אויף די ספעציפישע מצוה — צוויי אנדערע זאכן.

6. **שהחיינו איז נישט ברכת המצוות — עס איז א ברכת השבח, א הודאה.** דערפאר קען מען עס זאגן אויף שביתת יום טוב אפילו אן א מעשה, ווייל מ'דארף נישט א עשיה פאר ברכת השבח.

הלכה י"א (ערשטער טייל): נוסח הברכה — „לעשות" vs. „על"

דער רמב"ם'ס ווערטער: כל העושה מצוה... אם עושה לעצמו מברך "לעשות" (כגון להניח תפילין, להתעטף בציצית, לישב בסוכה, להדליק נר של שבת, לגמור את ההלל, לקבוע מזוזה, לעשות מעקה, להפריש תרומה, למול את הבן, לשחוט את הפסח ואת החגיגה). אבל העושה לאחרים מברך "על" (כגון על קביעת מזוזה, על עשיית מעקה, על המילה וכו').

פשט:

ווען איינער טוט א מצוה פאר זיך אליין, זאגט ער דעם לשון "לעשות" (אינפיניטיוו — „צו טון"), ווייל ער איז אליין מחויב. ווען ער טוט פאר אנדערע, זאגט ער "על" — „וועגן" די מצוה — ווייל ער אליין איז נישט מחויב אין דעם ספעציפישן חיוב, נאר ער טוט די מעשה פון די מצוה.

חידושים און הסברות:

1. **איינער וואס איז מוציא אנדערע נאכדעם ער איז שוין יוצא געווען:** למשל, איינער האט שוין געבלאזן שופר פאר זיך, און יעצט איז ער מוציא א נייע מנין. ער מאכט **נאכאמאל שהחיינו**, ווייל ער האט א נייע מצוה — די מצוה פון טון פאר אנדערע. דער רמב"ם איז נישט אזוי שטארק אויף דעם ענין פון „יוצא ידי חובתו" — **ברכת המצוות איז אויף די עצם מצוה, נישט נאר אויף די חובת המצוה.** אפילו ווען דער מענטש האט שוין זיין חובה אפגעטון, האט ער נאך א מצוה ווען ער טוט פאר אנדערע.

2. **פראקטישע שאלה וועגן מזוזה בשליחות:** ווען איינער ווערט געבעטן צו לייגן מזוזות אויף יענעם'ס הויז — דער שליח זאגט „על קביעת מזוזה" (נישט „לקבוע"), ווייל ער איז נישט אליין מחויב. **שאלה:** צי דער שליח'ס ברכה איז מוציא דעם בעל הבית? לכאורה **ניין** — ווייל דער נוסח איז אנדערש. דער בעל הבית וואלט געזאגט „לקבוע מזוזה", און דער שליח זאגט „על קביעת מזוזה". ממילא איז דא א סיבה אז **דער בעל הבית זאל אליין לייגן די מזוזה.**

3. **עין מעשין מצוות חבילות חבילות:** יעדע מצוה איז חשוב באזונדער, מ'זאל נישט צוזאמענלייגן מצוות. דאס ווערט דערמאנט אין קאנטעקסט פון פארשידענע ברכות אויף פארשידענע מצוות.

4. **[דיגרעסיע: „ללמוד וללמד"]:** פארוואס מאכט מען נישט א באזונדערע ברכה ווען מ'לערנט מיט קינדער? ווייל ברכת התורה כולל שוין „ללמוד וללמד" — לערנען און לערנען אנדערע איז איין מצוה.

הלכה י"א (המשך) / הלכה י"ב: ברכה אויף מצוות ווען מען האט נישט געמאכט פאר דער עשייה

דער רמב"ם'ס ווערטער: "אם מצוה שעדיין עשייתה קיימת, מברך אחר עשייה. כיצד? נתעטף בציצית או לולב או תפילין או התיישב בסוכה ולא בירך, מברך אחר עשייה... אבל השוחט בלא ברכה אינו חוזר אחר השחיטה ומברך... וכן אם כיסה את הדם בלא ברכה, או הפרשת תרומות ומעשרות, או שטבל ולא בירך, אינו חוזר ומברך אחר עשייה."

פשט:

דער רמב"ם חילוק'ט צווישן מצוות וואס זייער עשייה גייט נאך אן (ציצית, תפילין, סוכה, לולב) — דארט קען מען נאך מאכן א ברכה נאכדעם — און מצוות וואס זייער עשייה איז שוין פארביי (שחיטה, כיסוי הדם, הפרשת תרומות, טבילה) — דארט האט מען פארפאסט.

חידושים און הסברות:

1. **צוויי הסברות פארוואס מען קען נאך מאכן א ברכה ביי מצוות שעשייתן קיימת:**

א) **עובר לעשייתן-סברא:** ס'איז נאך אלץ "עובר לעשייתן" — נישט עובר צו דער *פריערדיגער* עשייה, נאר צו דער *המשך* פון דער עשייה. לכתחילה דארף מען מאכן עובר לעשייתן ביים ערשטן רגע, אבער בדיעבד איז דער המשך אויך גוט.

ב) **ברכה-חלות סברא:** די רבנן קענען נישט מתקן זיין א ברכה אויף א מצוה וואס איז שוין נישט דא. ווען די מצוה איז נאך דא (ער זיצט נאך אין סוכה, ער טראגט נאך תפילין), איז דא א חפצא פון מצוה וואס קען מקבל זיין א ברכה. אבער ווען די מצוה איז שוין פארביי, איז נישט דא קיין מקום פאר א ברכה.

2. **נוסח פון ברכות — ראיה אז עס גייט אויף דער אנהייב-מעשה:** דער נוסח "להתעטף בציצית", "להניח תפילין", "לישב בסוכה" — אלע רעדן פון דער אנהייב-מעשה (אנטון, אריינזעצן), נישט פון דער המשך. דאס ווייזט אז לכתחילה איז די ברכה געמיינט פאר דער אנהייב, אבער בדיעבד קען מען עס נאך זאגן ווייל דער מצב גייט נאך אן.

3. **דער רמב"ם'ס נוסח "קודם לעשייתן" vs. גמרא'ס "עובר לעשייתן":** דער רמב"ם האט געשריבן "כל המצות מברך עליהן קודם לעשייתן" — אנשטאט דער גמרא'ס לשון "עובר לעשייתן". דער גמרא לייגט א דגש מיט "עובר" — סמוך ממש צו דער עשייה — וואס דער רמב"ם האט מקצר געווען.

4. **ספק ברכות — תרומה אויף דמאי:** אויף דמאי מאכט מען נישט קיין ברכה, ווייל ספק דבריהם להקל. אפילו ווען רבנן פארלאנגען א תרומה, מאכט מען נישט קיין ברכה ווען ס'איז א ספק. דער פרי חדש ווערט דערמאנט אז דער רמב"ם האט אפשר א חילוק אין דעם.

הלכה י"ב (המשך): טבילת הגר — ברכה אחר עשייתה לעולם

דער רמב"ם'ס ווערטער: "וכן אין מצוות שמברכין עליהן אחר עשייתן לעולם — טבילת הגר, שעדיין אינו קדוש ואינו מצווה עד שיטבול."

פשט:

די איינציגע מצוה וואס מען מאכט אייביג דווקא אחר עשייתה איז טבילת הגר, ווייל פאר דער טבילה איז ער נאך נישט א איד און קען נישט זאגן "אשר קדשנו במצותיו וצונו".

חידושים:

1. **דער לאגישער פאראדאקס:** דער גר קען נישט זאגן "אשר קדשנו במצותיו וצונו" פאר דער טבילה, ווייל ער איז נאך נישט "קדוש" און נישט "מצווה". ס'איז א "תלוי ועומד" — ער ווערט א איד דורך דער זעלבער מעשה וואס ער דארף מאכן א ברכה דערויף.

2. **וועלכע מצוה איז טבילת הגר:** ס'איז נישט פון די שבע מצות בני נח. דער רמב"ם לערנט אז "והייתם קדושים לאלוקיכם" / "והייתם לי קדושים" איז א מצוה — צו זיין א איד. פאר א גוי איז דאס נישט קיין מצוה, אבער פאר א איד יא. נאך דער טבילה, ווען ער איז שוין א איד, מאכט ער א ברכה אויף דעם יסוד פון זיין אידישקייט. עס איז א "מצוה קיומית" — אויב מ'וויל ווערן א איד דארף מען זיך טובל'ן, אבער די מצוה איז נאר אויף א איד, נישט אויף א גוי.

3. **דער פאראדאקס פון "ווען ווערט ער א איד":** ווען טובל'ט זיך א איד "פלוצלינג" ווערן א איד? ער איז דאך שוין געווען א איד — ער איז "אלעמאל געווען." דאס איז אומגעוויינטלעך אבער אזוי שטייט.

4. **שבע מצוות בני נח און ברכות:** א גוי וואס האלט שבע מצוות בני נח קען נישט מאכן א ברכה אויף זיי — חכמים האבן נישט מתקן געווען ברכות פאר בני נח. ווייטערדיגע שאלה: איינמאל חכמים זענען מתקן געווען ברכות, ווערט עס דער "אופן עשיית המצוה" — צי זענען בני נח אויך מחויב צו טון זייערע מצוות לויט וויאזוי חז"ל זאגן? למשל, אויב מ'בלאזט שופר אן א ברכה, פעלט עס אין דער "איכות" פון שופר. **אבער דער רמב"ם זאגט נישט דעם חידוש** אז בני נח דארפן פאלגן חז"ל'ס אופן.

5. **דער מאירי'ס שיטה — ברכות נאר אויף מצוות מיוחד פאר אידן:** ברכת המצוות מאכט מען נאר אויף מצוות וואס זענען מיוחד פאר אידן. א מצוה וואס איז מחויב "בתור חוקי האנושיות" — בעיסיק מענטשלעכע פליכטן — באקומט נישט קיין ברכה. דער ענין פון "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו" איז אז דער אייבערשטער האט אונז "חיבה יתירה" — "אשר בחר בנו מכל העמים באהבה." **ר' אבנר'ס קשיא:** פארקערט, מיר טוען מיר מאכן ברכות אויף אזעלכע מצוות. ענטפער: די ברכה אדרעסירט דעם פאקט אז דער אייבערשטער האט אונז אויסגעקליבן, אז מצוות זאלן "מתגלה" ווערן דורך אונז אלס אידן.

6. **ברכה נאך טבילה — נדה און אנדערע טבילות:** דער רמב"ם זאגט בפירוש אין הלכות נדה אז מ'מאכט די ברכה **פאר** דער טבילה. אבער **אונזער מנהג** (און אנדערע ראשונים): נישט נאר א גר, נאר **יעדע טבילה** — אויך א נדה (טבילה דאורייתא) — מאכט מען די ברכה **נאך** דער טבילה. מ'איז טובל זיך נאכאמאל נאך דער ברכה, אבער דאס איז נישט מעכב, ווייל זי איז שוין טהור. דער **שולחן ערוך** שרייבט אז א נדה מאכט אויך א ברכה **פאר** דער טבילה. דער טעם פאר'ן מנהג נאכדעם: ווייל מ'האט נישט געקענט מאכן א ברכה ווען מ'איז טמא.

7. **[דיגרעסיע: סידור קידושין — ייחוד עדים]:** ביי א סידור קידושין האט דער מסדר קידושין מייחד געווען עדי כתובה אבער פארגעסן מייחד צו זיין עדי קידושין פאר דער חתן האט געגעבן דעם רינג. ער האט זיך גלייך געכאפט נאכדעם, מייחד געווען צוויי עדים, און געבעטן אז די כלה זאל צוריק מקנה זיין דעם רינג און דער חתן זאל נאכאמאל מקדש זיין. דער הלכה'דיגער יסוד: מען דארף מייחד זיין עדים ווייל "עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה." אויב מען וואלט זיך ערשט געכאפט נאך שבע ברכות, וואלט מען געדארפט מאכן א נייע ברכת אירוסין עובר לעשייתן. ס'איז דא א מחלוקת רמב"ם מיט רא"ש צי ברכת אירוסין איז א ברכת המצוות אדער א ברכת השבח — לויט דער רא"ש (ברכת השבח) קען מען עס מאכן נאכדעם.

הלכה י"א (נוסח "על" — המשך): ווען מ'טוט פאר זיך און אנדערע אויפאמאל, און ווען מ'מאכט נאכדעם

דער רמב"ם: ווען א מענטש טוט א מצוה פאר זיך **און** פאר אנדערע אויפאמאל — אזויווי **עירוב**, וואו איין מענטש מאכט עס בשליחות פאר אלע וואוינער פון דער חצר — מברך „על מצות עירוב".

חידושים:

1. **דריי כללים פון דעם רמב"ם צוזאמגעפאסט:** (א) פאר זיך אליין — מאכט מען "ל"; (ב) פאר אנדערע — מאכט מען "על"; (ג) אויב מ'מאכט נאכדעם (ווי טבילה, נטילת לולב) — מאכט מען "על" און נישט "ל".

2. **נטילת לולב — פארוואס "על" און נישט "ל":** ביי לולב וואלט מען געדארפט זאגן "ליטול לולב", אבער למעשה זאגט מען **"על נטילת לולב"** — ווייל **"כיון שהגביהו יצא ידי חובתו"** — אין דער מינוט וואס מ'הייבט אויף די לולב איז מען שוין יוצא, און געווענליך מאכט מען די ברכה נאכדעם וואס מ'איז שוין יוצא געווען. דער **רמ"א** זאגט: אויב מ'מאכט טאקע די ברכה **פאר** מ'נעמט עס (ווען ס'ליגט נאך אויפן טיש), דעמאלט מברך **"ליטול את הלולב"**. דער **רמב"ם** מיינט אז אויך ביי סוכה מאכט מען די ברכה **פאר** מ'זעצט זיך אריין ("לישב בסוכה"), נישט ווי אונז וואס מאכן עס נאך קידוש.

3. **קשיא אויף מגילה:** מ'זאגט "על מקרא מגילה" — לויט דעם כלל וואלט מען געדארפט זאגן "לקרוא מגילה" אדער "לשמוע מגילה". תוספות האבן אן אנדערע חילוק.

4. **נטילת ידים — קשיא אויפן רמב"ם:** ביי נטילת ידים זאגט מען "על נטילת ידים" — קיינער זאג

ט נישט "ליטול ידים", אפילו ווען מ'וואשט פאר זיך אליין. אויך ביי שחיטה זאגט מען "על השחיטה" — אפילו ווען מ'שחט'ט פאר זיך אליין. **תירוץ:** נטילת ידים איז נישט די עצם מצוה — ס'איז א פראקטישע זאך (אויב דיינע הענט זענען שמוציג). שחיטה איז א מצוה אויב דו ווילסט עסן א כשר'ע בהמה. **נאך א פונקט:** דער רמב"ם האט געזאגט אז די ברכה אויף נטילת ידים מאכט מען **נאכדעם** — ווייל מ'זאל נישט האבן מלוכלכ'טע הענט ביי די ברכה. ביי ברכת המזון זאגט דער רמב"ם אז ס'פאסט נישט צו בענטשן מיט מלוכלכ'טע הענט (כבוד פאר שם ומלכות), אבער דאס איז נישט גענוג סיבה צו טוישן דעם סדר הברכה. **נאר ווען מ'איז א "גואל גמור"** — ווען מ'האט שוין געענדיגט — טוישט מען דעם סדר.

5. **ביעור חמץ — "על ביעור חמץ" נישט "לבער חמץ":** מ'זאגט "על ביעור חמץ" ווייל **"מעת שגמר בליבו לבטל"** — פון ווען ער האט אנגעהויבן מיט'ן ביטול אין הארצן, איז שוין מצוות הביעור מקויים **פאר** ער הייבט אן בודק צו זיין. דעריבער איז די ברכה "נאכדעם" — און מ'זאגט "על". **חידוש וועגן כל חמירא:** איינער וואס טראכט באמת גמר בליבו לבטל — ער האט זיך באמת מבטל געווען אין הארצן — דארף נישט זאגן "כל חמירא". כל חמירא האט מען תקנ'ט געווען פאר איינער וואס האט נישט געטראכט דערפון. אויב ער האט אפילו פארגעסן צו זאגן כל חמירא, אויף רוב איז ער יוצא.

הלכה י"א (נוסח — המשך): הדלקת נר שבת — ברכה נאכדעם

חידוש:

נאך א ביישפיל וואו מ'מאכט די ברכה נאכדעם איז **הדלקת נר שבת.** דער טעם: אויב מ'מאכט די ברכה פאר'ן צינדן, איז מען שוין מקבל שבת, און מ'קען נישט מער צינדן. דערפאר צינדט מען ערשט, דעקט צו די אויגן, מאכט די ברכה, און דערנאך זעט מען די לעכט.

קשיא: דער רמ"א זאגט דאס, אבער עס ווערט באמערקט אז דאס איז "א חומרא פון די אחרונים" — דער רמ"א אליין זאגט נישט אז מ'דארף מקבל שבת זיין דורך'ן צינדן.

נאך א חידוש: ביי נר שבת איז אפשר די מצוה נישט די "הדלקה" אליין נאר אז "ס'ברענט" — עס איז עונג שבת. דאס איז אנדערש פון נר חנוכה וואו "הדלקה עושה מצוה."

[דיגרעסיע: פארוואס האבן מאנכע מצוות נישט א סטאנדארטע "אשר קדשנו" ברכה?]

קידוש:

פארוואס איז נישט דא א ברכה "אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצוות קידוש"? תירוץ: קידוש היום על היין איז אליין א שבח והודאה — חז"ל האבן מתקן געווען אז דער קידוש גופא זאל זיין א שבח אויף שבת און אויף יין, אנשטאט א באזונדערע "טרוקענע" ברכת המצוות.

קריאת שמע:

דער זעלבער יסוד — אנשטאט "אשר קדשנו במצותיו וצונו לקרוא קריאת שמע" האבן חז"ל מתקן געווען "אהבת עולם" / "אהבה רבה" — א פיל שענערע ברכה וואס רעדט וועגן אהבה רבה פון קבלת התורה, וואס איז דער תוכן פון שמע.

כלל:

ווען חז"ל האבן מייחד געווען א שענערע, רייכערע ברכה, איז נישט דא קיין מקום פאר מינימום-פארמאט פון "אשר קדשנו במצותיו וצונו". דער מינימום-פארמאט איז פאר ווען מען האט נישט אסאך וואס צו זאגן — ווי "בורא פרי האדמה" פאר עסן. אבער ווען ס'איז דא א רייכערער תוכן, מאכט מען א שענערע נוסח.

הלכה י"א (סוף): נטילת ידים אחרונה — קיין ברכה ווייל ס'איז משום סכנה

דער רמב"ם'ס ווערטער: פארוואס מאכט מען נישט קיין ברכה אויף מים אחרונים? "לפי שאינו חייב בדבר זה אלא מפני הסכנה" — דער חיוב פון מים אחרונים איז נאר וועגן דער סכנה פון מלח סדומית. "ודבר שחייבין בו משום סכנה אין מברכין על עשייתו."

פשט:

דער רמב"ם שטעלט אוועק א כלל: א זאך וואס מ'איז מחויב נאר וועגן סכנה, מאכט מען נישט קיין ברכה דערויף.

חידושים און הסברות:

1. **דער חילוק צווישן נטילת ידים ראשונה און אחרונה:** דער רמב"ם האט פריער אויסגערעכנט **עירוב און נטילת ידים** צווישן מצוות דרבנן וואס מ'מאכט יא א ברכה. דאס רעפערירט צו **נטילת ידים בראשונה.** אבער **נטילת ידים באחרונה** האט **נישט קיין ברכה,** ווייל דער גאנצער חיוב איז נאר מפני הסכנה.

2. **דוגמא: מסנן את המים: "המסנן את המים ואחר כך שותה בלילה"** — איינער וואס וויל טרינקען וואסער ביינאכט איז מחויב דורכצוזייען די וואסער, ווייל ביינאכט קען מען נישט זען צו ס'איז אריינגעגאנגען א באשעפעניש (פאראסייט). דאס איז **משום סכנת עלוקה.** מ'מאכט **נישט** קיין ברכה "אשר קדשנו במצוותיו וצונו לסנן את המים", ווייל כאטש ס'איז דא א כלליות'דיגע מצוה פון **"ונשמרתם מאד לנפשותיכם"**, האט דער אייבערשטער **נישט געמאכט אזא מצוה פרטית** צו זייען וואסער.

3. **קשיא פון מעקה:** **מעקה** האט דער רמב"ם פריער אויסגערעכנט צווישן די זאכן וואס מ'מאכט **יא** א ברכה — אבער מעקה איז דאך אויך **משום סכנה** ("פן יפול הנופל ממנו")! ווי שטימט דאס מיט דעם כלל אז "דבר שחייבין בו משום סכנה אין מברכין"?

4. **ערשטער תירוץ — מצוה פרטית vs. כללית: מעקה איז א מצוה פרטית** וואס די תורה האט ספעציפיש מצוה געווען. אבער **נטילת ידים אחרונה** און **מסנן את המים** זענען נאר אפגעלייטעט פון דער **כלליות'דיגע מצוה** פון "ונשמרתם מאד לנפשותיכם" — ס'איז נישט דא קיין ספעציפישע מצוה פרטית דערויף.

5. **צווייטער תירוץ — מעקה איז פאר יענעם, נישט פאר זיך: מעקה איז א מצוה צו אפהיטן פאר יענעם** די סכנה, נישט פאר זיך אליינס. ווען א מענטש מאכט א מעקה אויף זיין הויז, גרייט ער דאס צו אז מארגן זאל קומען א צווייטער מענטש נישט אראפפאלן. דאס איז אנדערש פון נטילת ידים אחרונה, וואס איז א חיוב אויף יעדן איינעם פאר זיך אליין.

6. **חידוש פון חזון איש וועגן מעקה:** דער **חזון איש** איז מסביר אז מעקה איז א **חידוש** — א מענטש אליין גייט אויפ'ן דאך, ער ווייסט אז ער דארף זיך היטן. אבער **פארוואס דארף איך מאכן א גדר אויף מיין דאך?** זאג דעם מענטש ער זאל נישט גיין! אדער "אדם מועד לעולם" — א מענטש דארף זיך היטן. דער חידוש פון מעקה איז אז **דו דארפסט מאכן א פיזישע באריערע** — דאס איז א ספעציפישע מצוה וואס די תורה האט מחדש געווען, נישט נאר א כלליות'דיגע שמירה.

7. **מעקה אלס דין אויף דעם בעל הבית: מעקה איז א דין וואס די תורה לייגט דעם חיוב שמירה פון א דאך אויף דעם בעל הבית.** ביי אנדערע סכנות (ווי נטילת ידים) האט יעדער א חיוב פאר זיך — מ'זאגט נישט אז דער בעל הסעודה דארף אכטונג געבן אז יעדער זאל וואשן מים אחרונים.

8. **צי מעקה איז תלוי אין מציאות'דיגע סכנה:** ביי **מלח סדומית** האבן מיר געזען אז **א מקום וואס ס'איז נישט מצוי, איז נישט מחויב.** אבער ביי

מעקה קען זיין אז **איינמאל ס'איז דא א מצוה, דארף מען עס טון** — ס'איז מער א פארמאלער גדר.

[דיגרעסיע: ברייטערע דיון — וועלכע מצוות האבן נישט קיין ברכה]

מצוות וואס זענען תלוי אין יענעמ'ס צובראכצנקייט:

אלעס וואס האט צו טון מיט יענעמ'ס צובראכצנקייט פאסט נישט צו מאכן א ברכה. למשל: א איד שטייט נעבעך הונגעריג און דו גיסט אים צו עסן — ס'פאסט נישט צו מאכן א ברכה "על מצות צדקה."

השבת גזילה און פריעת בעל חוב:

פארוואס מאכט מען נישט קיין ברכה אויף צאלן א חוב אדער השבת גזילה? ביי השבת גזילה: **יענץ איז קשור צו אן עבירה** — ס'פאסט נישט אז א מענטש זאל דאנקען דעם אייבערשטן אויף השבת הגזילה. אבער **פריעת בעל חוב איז א מצוה** — און דאך מאכט מען נישט קיין ברכה.

מצוה לחברו:

א מצוה לחברו מאכט מען נישט קיין ברכות. אבער דער **רמב"ם אין מורה נבוכים** זאגט אז **רוב מצוות שבין אדם למקום זענען אויך אין אמת'ן א מצוה לחברו**, ווייל ווען מ'גייט דורך די טעמי המצוות זעט מען אז אסאך זאכן האבן א תועלת פאר אנדערע מענטשן. "בין אדם למקום" מיינט וואס איז **די עיקר מצוה, מער דירעקט.**

תשובה:

[דיגרעסיע: פארוואס מאכט מען נישט קיין ברכת המצוות אויף תשובה] ר' לייבי�� אין אנטווערפן האט אויף ערב יום כיפור א גאנצע סעודה אויסגעוועוען פארוואס מ'מאכט נישט קיין ברכת המצוות אויף תשובה, מיט א שטיקל פון דעם **בריסקער רב**. דער כלל פון **ר' מנחם עזריה מפאנו** בשם **ר' אברהם אבן עזרא: א מצוה וואס ס'איז נישט קלאר ווען ס'גייט עקטשועלי געשען**, מאכט מען נישט קיין ברכה. למשל, אהבת רעים — ס'קען אמאל דויערן צען יאר ביז מ'ווערט א חבר. תשובה איז אויך אזא סארט זאך — **ס'איז א תהליך**, נישט נאר א מעשה פון זאגן "אשמנו."

דער רשב"א'ס שיטה:

דער **רשב"א** ברענגט א פאר מצוות וואו ס'איז יא אדער נישט דא א ברכה, אבער **ער ענדיגט צו אז מ'קען נישט וויסן דעם טעם**, ווייל מיט יעדן טעם קען מען אויפקומען מיט נאך א מצוה וואס איז ענליך און וואס פאסט נישט צום טעם. **זיין מסקנא: בעצם ווייסן מיר נישט פונקטליך אויף וועלכע זאכן די חכמים האבן יא אדער נישט מתקן געווען א ברכה, און מ'דארף נאר נאכגיין נאך די מסורה.** אנדערע ראשונים האבן יא פארגעלייגט סיבות (למשל א מצוה וואס איז תלוי אין אנדערע), אבער דער רשב"א מיינט אז קיין איין כלל קען נישט אלעס ערקלערן.

דער יסוד פון ברכות — שמחה:

א ברכה דארף שטימען מיט שמחה. מ'מאכט א ברכה מיט שמחה — "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו" איז א שבח מיט פרייד. דערפאר: אויף טרויעריגע זאכן מאכט מען נישט קיין ברכה (אויסער "ברוך דיין האמת" וואס איז א ספעציעלע ברכה); אויף א מצוה הבאה בעבירה מאכט מען נישט קיין ברכה. **קשיא אויף גט:** פארוואס מאכט מען נישט קיין ברכה אויף גט? ענטפער: חכמים האבן סתם נישט מתקן געווען א ברכה אויף גט — עס איז נישט א "כלל" נאר א פראקטישע תקנה.

דער עיקר פון ברכת המצוות:

דער עיקר פון ברכת המצוות איז **"חשיבות געבן"** צו יעדע מצוה. צי דאס איז "אשר קדשנו על שופר" אדער "אהבה רבה" (וואס איז א ברכה פאר קריאת שמע אן ארויסזאגן "אשר קדשנו") — ביידע געבן חשיבות פאר דער מצוה. אויך ברכות אויף געשעענישן — מ'געבט חשיבות פאר דער געשעעניש, מ'איז "מייחד שם שמים א גאנצע צייט."

הלכה י"ד: מנהג נביאים און מנהג חכמים — קיין ברכה

דער רמב"ם'ס ווערטער: "כל דבר שהוא מנהג, אף על פי שהוא מנהג נביאים... כגון נטילת ערבה בשביעי של חג... ואין צריך לומר מנהג חכמים כגון קריאת הלל בראשי חדשים ובחולו של פסח — אין מברכין עליו."

פשט:

אויף א מנהג — אפילו א מנהג נביאים — מאכט מען נישט קיין ברכה. קל וחומר אויף א מנהג חכמים (ווי הלל אויף ראש חודש).

חידושים:

1. **חילוק צווישן מצוות מדברי סופרים און מנהג:** דער רמב"ם חילוק'ט צווישן **מצוות מדברי סופרים** (מאכט מען א ברכה) און **מנהג** (מאכט מען נישט). א מנהג איז נישט אין גדר מצוות — ס'איז נישט קיין חיוב אויף די מענטשן, נאר א מנהג אז ס'זאל געשען.

2. **למעשה** זאגן מיר יא א ברכה אויף הלל אויף ראש חודש — ווייל דער **רא"ש, תוספות, און אנדערע פוסקים** קריגן זיך מיט'ן רמב"ם, און דער **רמ"א** פירט זיך אז מ'מאכט יא א ברכה אויף א מנהג.

3. אבער אויף **הושענא רבה** (ארומגיין די בימה) מאכט מען נישט קיין ברכה — אפילו לויט די וואס מאכן א ברכה אויף מנהג.

הלכה ט"ו: ספק ברכות

דער רמב"ם'ס ווערטער: "כל דבר שיסתפק לך אם מברכין עליו אם לאו — עושה אותה בלא ברכה."

פשט:

אויב מ'ווייסט נישט צו מ'דארף א ברכה, טוט מען די מצוה אן א ברכה.

חידושים:

1. לכאורה קען מען טראכטן: "אויף יעדע מצוה מאך איך א ברכה" — אבער דער רמב"ם זאגט ניין: אויב דו ווייסט נישט, מאכסטו נישט.

2. דער פשוט'ע טעם וואס מ'זאגט איז **"ספק ברכות להקל"** — אבער דער רמב"ם האט דאס נישט בפירוש געזאגט. דער רמב"ם האלט אז ווען מ'האט א ספק **טאר מען נישט** מאכן די ברכה.

3. דער רמב"ם איז **נישט גרייט** צו זאגן א ברכה "בלא שם ומלכות" אלס קאמפראמיס.

הלכה ט"ז: ברכה שאינה צריכה / ירבה בברכות הצריכות

דער רמב"ם'ס ווערטער: "לעולם יזהר אדם בברכה שאינה צריכה... ירבה בברכות הצריכות" — ווי דוד המלך זאגט **"בכל יום אברכך ואהללה שמך לעולם ועד".**

פשט:

דער רמב"ם שטעלט אוועק א באלאנס — פון איין זייט זאל מען נישט מאכן ברכות לבטלה, פון דער אנדערער זייט זאל מען מרבה זיין אין ברכות וואס מען דארף מאכן.

חידושים:

1. **ענדיגן ספר ברכות מיט א פאזיטיווע מסר:** דער רמב"ם וויל ענדיגן הלכות ברכות אויף דעם זעלבן אופן ווי ער האט געענדיגט פרק י' — מיט א חיובי'דיגע נאטע. ווען א מענטש ענדיגט לערנען ספר ברכות, זאל ער נישט אוועקגיין מיט דעם געפיל אז ברכות זענען א "שרעקעדיגע זאך" וואו מען מוז תמיד זארגן אפשר מאכט מען צופיל. פארקערט — ברכות זענען א **גוטע זאך** וואס מען דארף מאכן מער. דער רמב"ם וויל דעם לערנער זאל אוועקגיין מיט א שמחה פון ברכות.

2. **וואס מיינט "ברכות הצריכות" vs. "ברכה שאינה צריכה":** "ברכות הצריכות" מיינט יעדע מאל עס קומט פאר א מצב וואו א ברכה איז באשטימט — ווי מען שמעקט א ריח (ברכת הריח), מען עסט (ברכת הנהנין), מען לייגט א מזוזה — דאס איז א ברכה הצריכה, און דאס זאל מען

טאקע מאכן יעדע מאל. אבער א "ברכה שאינה צריכה" — ווי ספק ברכות, אדער ברכות וואס מען איז נישט מחויב — זאל מען **קיינמאל נישט** מאכן. אפילו הלל אין חול המועד פסח, וואס איז נאר א מנהג, זאל מען נישט מאכן א ברכה דערויף (ספק ברכות להקל).

3. **"ירבה" מיינט נישט סתם מער מאכן — נאר ווען מ'דארף:** דער רמב"ם'ס לשון "ירבה בברכות הצריכות" מיינט נישט אז מען זאל קינסטלעך מרבה זיין ברכות. עס מיינט אז ווען עס קומט פאר א מצב וואו א ברכה איז צריכה, זאל מען עס פריילעך מאכן און נישט אויסמיידן.

4. **דער פסוק "בכל יום אברכך" — ואהללה:** אלע ברכות זענען א סוג "אהללה" — א דאנק און לויב צו הקב"ה. דאס איז דער אופי פון ברכות הצריכות.

5. **ווי שטימט דאס מיט סוף פרק י':** דער רמב"ם האט אין סוף פרק י' געזאגט אז ס'איז א געוואלדיגע זאך צו מאכן ברכות און דאנקען דעם אייבערשטן יעדן טאג. און דא זאגט ער מ'זאל זיך היטן פון אומנויטיגע ברכות — ס'זעט אויס ווי א סתירה. **תירוץ:** ס'איז גארנישט א סתירה — **ברכות הצריכות** זאל מען טאקע מאכן. **ברכה שאינה צריכה** — וואס איז קיינמאל נישט נויטיג — זאל מען זיך היטן פון.

מעבר צו פרק י"ז — "בריך רחמנא דסייען"

חידושים:

1. **בריך רחמנא דסייען — א ברכה אהן שם ומלכות ביים ענדיגן א פרק:** דער רמב"ם'ס שיטה איז אז ווען מען ענדיגט א פרק לערנען, זאל מען נישט מאכן א פארמעלע ברכת התורה מיט שם ומלכות, נאר זאגן **"בריך רחמנא דסייען"** — א ברכה אהן שם ומלכות. דאס איז **דלא כדעתיה דרבי יצחק** (וואס האלט אפשר אז מען דארף א פארמעלע ברכה).

2. **דער מושג פון "בריך רחמנא" אין דער גמרא:** אין דער גמרא געפינט מען אסאך ברכות פון דעם סוג "בריך רחמנא" — דאס זענען ברכות פון הודאה אהן שם ומלכות, וואס מען זאגט ביי פארשידענע געלעגנהייטן. דאס איז א לעגיטימע פארמע פון דאנקבארקייט צו הקב"ה אהן דעם חשש פון ברכה לבטלה.

3. **פראקטישעביישפילן:** דער בעלזוער רב האט געזאגט "ברוך השם" ביי א געוויסע געלעגנהייט, און א מאדערנער ביישפיל פון א מאשין אין א קאר וואס דערמאנט מען זאל נישט פארגעסן א קינד — מען זאגט "ברוך השם" דערפאר. דאס אלעס איז אהן שם ומלכות, און דאס איז דער אופן ווי מען קען מרבה זיין אין הודאה אהן דעם חשש פון ברכה שאינה צריכה.

באמערקונג וועגן דעם רמב"ם'ס סטיל אין הלכות ברכות

דער רמב"ם'ס סטיל אין **הלכות ברכות** איז **זייער מסודר** אבער **אינטערעסאנט** — ער איז מאריך, אבער ער גייט זיך **נישט ממש פון א כלל אל הפרט**. ער ברענגט הלכות'דיגע גדרים אבער נישט אלעמאל מיט קלארע כללים.

תמלול מלא

רמב"ם הלכות ברכות פרק י"א – ברכת המצוות

פתיחה: הודעה וועגן די קאמפיין

אונז לערנען א רמב"ם, הלכות ברכות אין ספר אהבה, אונז האלטן יעצט ביי די עלפטע פרק, פרק י"א, און מ'גייט רעדן וועגן די סוגיא פון ברכת המצוות. און אז מ'רעדט שוין וועגן מצוות און וועגן ברכות, דארף מען געבן א ברכה אויף די אלע טייערע אידן וואס האבן מקיים געווען די מצוה פון תלמוד תורה דרבים, וואס העלפן להגדיל תורה ולהאדירה, וואס האבן געגעבן געלט פאר אונזער קאמפיין כדי צו קענען ממשיך זיין מיט די שיעורים, מיט נאך אסאך שיעורים וואס זיי קלארן אויס די תורה פאר אידן.

און די אידן וואס האבן נאכנישט זיך אנגערופן זאלן זיך אנווארעמען, כדי זיי זאלן קענען ממשיך זיין די שיעור, און מפיץ זיין תורה, און ס'נעמען נעקסט לעוועל, בעסער מאכן די שיעור און אזוי ווייטער. און מ'דארף באדאנקען די ראש וראשון פון די קאמפיין וואס מעטשט אלע פאנדס, די ספאנסאר, הרבני הנגיד ר' יואל ווערצבערגער, וואס מעטשט יעדע נדבה. ממילא, די וואס האבן שוין לאנג א תאוה ארויסצורייסן געלט פון א נגיד פאר תורה, האבן יעצט א געלעגנהייט. דו געסט פינף טויזנט דאלאר, וועט עס נאר מאכן אונזער חשוב'ע ספאנסאר געבן נאך פינף טויזנט דאלאר כנגדו, אז דיין געלט ווערט געדאפלט, און די זכות זאל ענק אלע ביישטיין, און גדלי זכות התורה צו משפיע זיין אלע גוטע זאכן.

הקדמה: די סארטן ברכות וואס מיר האבן שוין געלערנט

זאגט דער רמב"ם, יא, מיר האבן שוין געלערנט וועגן פארשידענע סארטן ברכות. די וויכטיגסטע ברכה לכאורה איז די מצוה דאורייתא פון ברכת המזון, אלע אנדערע ברכות זענען מדרבנן. מיר האבן שוין געלערנט אלע סארטן ברכות הפירות, ברכות הנהנין, אזויווי פון הנאות וואס זענען נישט עסן. און נאכדעם האבן מיר אונז געלערנט פארשידענע אנדערע סארטן ברכות, א חלק פון זיי ווייל ווען מ'זעט אן אינטערעסאנטע זאך, אדער ווען מ'זעט עפעס א זאך וואס מאכט שבח והודאה, א שיינע זאך, אדער צרות של ישראל, די אלע זאכן אזוי ווי מיר האבן נעכטן געלערנט, פארשידענע סארטן תפילות, הודאות און ברכות, וואס זענען אלץ אונטער איין גדר.

יעצט גייען מיר אונז לערנען נאך א סוג ברכות וואס מיר האבן נאכנישט דערמאנט, דאס הייסט ברכת המצוות, א תקנת חכמים. ווען מען טוט א מצוה זאל מען מאכן פאר דעם א ברכה, דאנקען דעם אייבערשטן פאר דער מצוה.

דער רמב"ם'ס שיטה אז אלע ברכות זענען מדרבנן

דער רמב"ם, קודם די ערשטע הלכה, זאגט דער רמב"ם, סתם א פראגע וואס קומט דא אריין, ער זאגט סתם, ער האט שוין געזאגט, דער רמב"ם האט שוין געזאגט אין די אנהייב פון הלכות ברכות, ער זאגט אז ס'איז דא דריי סארט ברכות, און איינס פון זיי איז ברכת המצוות, און ער זאגט אז אלע ברכות זענען תקנת חכמים. יעצט הייבט ער אן צו זאגן אז ער גייט זאגן הלכות ברכת המצוות, וואס קען מען זאגן.

אין הלכות תלמוד תורה האט דער רמב"ם דערמאנט ברכת התורה? ניין. אבער על כל פנים, איז זיכער אז דער רמב"ם האט נישט אנגענומען אזוויי געוויסע נעמען אן אז ברכת התורה איז א דאורייתא, ווייל די גמרא זאגט אז ס'איז א קל וחומר, מה אם ברכת המזון איז ברכת... זעט מען פון דעם רמב"ם אז ער נעמט אן אז די אלע ברכות זענען מדרבנן, אויך ברכת המצוות.

הלכה א': כללי נוסח הברכות – פותח וחותם בברוך

זאגט דער רמב"ם, **"כל הברכות כולן"**, קודם הייבט ער אן, פאר ער גייט צו ברכת המצוות הייבט ער נאך אן מיט אן אינטערעסאנטע הקדמה. יא, אין די קאטעגאריעס פון ברכות האט אונז דאס גערעכנט. יעצט גייט ער זאגן הלכות וויאזוי מען מאכט די ברכת המצוות. סאו קודם זאגט ער א געוויסע הלכה, א הלכה כללית פון ברכות, צו מען הייבט אן מיט ברוך, צו מען איז חותם מיט ברוך, ס'איז אויך נוגע פאר ברכת המצוות, ס'איז אויך נוגע פאר אלע מצוות, סאו ס'קומט דא אריין.

יא, סאו די ערשטע הלכה רעדט דער רמב"ם וועגן די נוסח פון פארשידענע ברכות, וויאזוי מען הייבט אן און מען ענדיגט. זאגט דער רמב"ם, **"כל הברכות כולן פותחין בהן בברוך וחותמין בהן בברוך"**. אלע ברכות הייבט מען אן מיט ברוך און מען ענדיגט, למשל אזויווי "ברוך... אשר ברא עולם", און מען ענדיגט "ברוך... מלך העולם".

ברכה הסמוכה לחברתה

"חוץ מברכה אחרונה של קריאת שמע", די ברכה אחרונה פאר קריאת שמע הייבט מען אן מיט "אהבה רבה", מען הייבט נישט אן מיט די נוסח פון ברוך, מען ענדיגט נאר מיט "ברוך הבוחר בעמו ישראל באהבה", אנדערש ווי למשל "יוצר אור" וואס מען הייבט אן מיט "יוצר אור" און מען ענדיגט מיט "יוצר המאורות".

Speaker 2: ברכה אחרונה, די אהבה... פארוואס נישט אהבה? אהבה רבה הייבט מען נאך אלץ אן מיט ברוך.

Speaker 1: יא, אבער דאס איז לכאורה פשוט, ווייל... אה, ברכה הסמוכה לחברתה. אה, אקעי. ברכה אחרונה של קריאת שמע, די ברכה אחרונה מיינט די ברכה נאך קריאת שמע. די ברכה אחרונה, די נאך ברכה פון קריאת שמע, הייבט זיך אן מיט "אמת ויציב" און מ'ענדיגט מיט "ברוך אתה ה' גאל ישראל".

און אזוי ווי ר' יצחק זאגט גערעכט, אז אהבה רבה איז אויך אזוי, אבער יעצט איז שוין נאך א סיבה. זאגט דער רמב"ם, **"ברכה הסמוכה לחברתה"**. א ברכה וואס קומט גלייך נאך די אנדערע, איז פשוט אז די ברכה וואס מ'האט יעצט געזאגט איז אזוי ווי שוין אויך די הקדמה. יא, "יוצר אור ובורא חושך" איז א קאנטיניועישאן.

א ברכה איז בכלל אזוי א ספיטש. מ'הייבט אן, מ'הייבט אן "ברוך אתה ה'", און מ'ענדיגט אויך "ברוך אתה ה'". ווייל מ'האט שוין געזאגט "ברוך אתה ה'" אינמיטן צוריק. ס'איז שוין א ברכה הסמוכה לחברתה. ס'איז דא ברכות וואס איז נישט אזוי, למשל ברכת השחר, דער וואס זאגט נישט ווי דער רמב"ם, מ'זאגט דאך גאנץ אסאך מאל "ברוך", "ברוך", "ברוך", "ברוך". אדער אין די ברכות התורה וואס דער רמב"ם גייט אויסרעכענען.

ברכות קצרות — ברכת הפירות והודאה וברכת המצוות

די לשון פון רמב"ם איז אביסל אנדערש, וואס מיר וועלן שוין זען. **"ברכת הפירות והודאה"**, די אלע ברכות הנהנין וואס מיר האבן אויסגערעכנט זענען אויך קורצע ברכות וואס ענדיגן זיך נישט, ווייל ס'איז **"קצרה כפי שקבעו חכמים"** — ס'איז נישט גענוג לאנג אריינצולייגן צוויי ברוכים אין דעם בכלל. און ברכות עשיית המצוות האבן אויך נישט קיין ברוך.

דיסקוסיע: פארוואס ברכות ארוכות האבן צוויי "ברוך"

Speaker 2: ס'איז דא איינער וואס האט אמאל געקומען צו מיר און געקענט זאגן אז א ברכה כוללת האט נאר איין ברוך, אויסער די ברכה פון תפילה וואס האט צוויי ברוכים. באמת קומט עס אזוי.

Speaker 1: ניין, איך זאג אז ס'קומט אזוי איז אויך לכאורה קאנעקטעד אז ס'קומט אזוי ווען ס'איז דא א תפילה אינדערמיטן. איז עס זייער פאסיג. מ'דאנקט דעם אייבערשטן, מ'זאגט "ברוך", און מ'הייבט אן אויסצורעכענען זיין שבח, און מ'ענדיגט נאכאמאל אזויווי מ'ענדיגט א פתיחה. אבער למשל ברכת הפירות, ס'איז נישט... אפילו "בורא נפשות", וואס מ'האט דאך געמאכט אינמיטן א נוסח, "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם בורא נפשות רבות וחסרונן על כל מה שבראת להחיות בהם נפש כל חי", האט מען אריינגעלייגט גענוג ווערטער אז ס'איז דא א מקום פאר צוויי ברוכים. מ'קען נישט מאכן "ברוך אתה ה' המוציא לחם מן הארץ ברוך". ס'איז נישט שייך.

Speaker 2: רייט, ס'איז דאך א ברכה ארוכה, און איך מודה דיר אז די ארוכה מיינט אז ס'איז דא א חתימה בברוך. פשוט אז ס'איז דא א חתימה. ס'איז גערעכט. מ'קען נישט מאכן סענס צו זאגן "ברוך" צוויי מאל. זאגט מען "על כל מה שבראת". די "על כל מה שבראת" איז טאקע וואס מאכט אז ס'איז דא א חתימה בברוך. נאך א סיבה פארוואס ס'קען זיין א חתימה בברוך. איך ווייס, ס'איז דא אן אנדערע פלאץ אין רמב"ם וואס... יא, איך האב אמאל געהערט ווערן געזאגט אז נארמאל איז דער... אפשר מיינט ער די ברכות, די רוב ברכות וואס די חכמים האבן געמאכט, איז דאך אזוי, יא? איך מיין, טראכט קידוש, הבדלה, די אלע זענען אזוי, זיי הייבן זיך אן מיט ברוך און ענדיגן זיך מיט ברוך. ס'איז א סך ברכות. כ'מיין ס'איז ממש א רוב וואס מיר ציילן אויף די הענט רוב איז אזוי.

ברכות דרך שבח והודאה — פותח בלא חותם, חותם בלא פותח

זאגט דער רמב"ם אזוי, **"ואלו הברכות שאמרנו שהן דרך שבח והודאה"**, די ברכות וואס מיר האבן יעצט אויסגערעכנט די לעצטע פרק, די אלע ברכות ווי הרואה קברים אדער הרואה אילנות, **"דרך שבח והודאה, שיש מהן שפותח בברוך ואינו חותם"**. ס'איז דא פון זיי וואס איז פותח בברוך ואינו חותם, אזויווי "עושה מעשה בראשית", יא, "ברוך שככה לו בעולמו". **"ויש מהן שחותם בברוך ואינו פותח"**, מ'הייבט אן מיט עפעס אנדערש און מ'ענדיגט צו מיט ברוך. למשל, אזויווי תפילת הדרך וואס דער רמב"ם האט געזאגט, מ'הייבט נישט אן מיט ברוך, מ'הייבט אן מיט "יהי רצון" און מ'ענדיגט מיט ברוך.

Speaker 2: דער רמב"ם'ס נוסח איז בכלל נישט געווען קיין ברוך, אבער וואס ענדיגט זיך מיט ברוך און ס'הייבט זיך נישט אן? דא, דער "יהי רצון" למשל, ניין, ס'איז אויך נאך די צווייטע... ענדיגט מיט "ברוך רופא חולים". נאך די צווייטע, נאך עפעס, ענדיגט. יא. איך זע נישט דעם "ברוך אתה השם". מיר זעען נישט איינס. וועלכע איז נישט פותח ב... נישט פותח בברוך און ענדיגט זיך מיט ברוך?

Speaker 1: אה, איך וועל דיר זאגן, למשל תפילת הגשם, יא? "מוריד הטל", "ברוך אתה השם רוב ברכות". אקעי, רייט.

מעט מברכות המצוות — ברכת התורה וברכת ספר תורה

"ויש מהן שחותם בברוך ואינו פותח. אלא מעט מברכות המצוות". אה, דער דרך שבח והודאה איז אפילו רוב נישט פותח וחותם בברוך. נאר וועלכע פון די דרך שבח והודאה איז יא פותח וחותם? אפאר פון די ברכות המצוות זענען פותח וחותם, אזויווי למשל ברכת התורה. אה, **"כגון ברכת התורה"**. רוב דרך שבח והודאה איז נישט חותם און פותח. אבער ס'איז דא יא די ברכת המצוות, ברכת התורה, וואס מ'זאגט "ברוך אתה השם", "ברוך אתה השם", אדער **"מעט מברכות המצוות"**.

Speaker 2: וועלכע ברכת המצוות האבן ביידע? ווייס נישט. "אשר קדשנו במצוותיו וציונו". וועלכע ברכת המצוות האט צוויי מאל "ברוך"? יא, ברכת התורה. "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר בחר בנו". כגון, ער זאגט גלייך כגון ברכת התורה. אה, ברכת התורה. און ברכת ספר תורה. ספר תורה? ברכת ספר תורה. אה, ס'איז א שטארקע אינטערעסאנטע זאך. וואס הייסט? אייביג ווען מ'ליינט תורה.

Speaker 1: ניין, ער האט אפשר געמיינט אז ס'איז דא אן אנדערע ברכה וואס מ'זאגט ביי די ספר תורה, "אשר נתן לנו תורת אמת". ס'איז נישט די זעלבע ווי וואס מ'זאגט ביים... ס'איז דא א ברכה ברכת התורה וואס מ'זאגט נאר ביי די ספר תורה? נישט וואס איך ווייס פון. "אשר נתן לנו תורת אמת", ווען איינער האט זיך איינגעבענטשט זאגט מען עס.

Speaker 2: אהא, רייט. די צווייטע ברכה איז ביי ספר תורה. אבער ס'איז נישט קיין המשך. די ערשטע האט "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו", און די אנדערע ברכת התורה האט אויך "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר נתן לנו תורת אמת". ביידע. אקעי, קען זיין ער האט געהאט אן אנדערע נוסח אין איינע פון די צוויי ברכות? "אשר נתן לנו" איז ביידע אמת, אבער ווען דו זאגסט עס ביי די ספר תורה, קענסטו עס גראדע אויך זאגן אינדערפרי, אבער אויך די ערשטע ברכה האט ביידע. די לעצטע ברכה האט די "והערב נא" פאר די המשך. רייט.

Speaker 1: כגון וואס נאך האט צוויי "ברוך'ס"? "קברי ישראל". כגון "רואה קברי ישראל".

Speaker 2: מעייליש אין דיר נישט... איך גיי אזוי, מיר האבן יעצט געלערנט אז ס'איז דא צוויי סארטן ברכות. רייט, פון דעם איז דא שבח והודאה. פון די ברכת המצוות, רוב פון זיי זענען נישט פותח וחותם, חוץ... חוץ ויאזוי זאגט ער, ברכת התורה למשל. כגון ברכת שבח והודאה, רוב פון זיי זענען נישט פותח וחותם, חוץ פון די משל פון קברי ישראל. און זיי זענען זיין ווייל קברי ישראל איז ממש נישט שבח והודאה, אבער ער לייגט עס

אונטער די קאטעגאריע. ס'איז א מחיה המתים, ס'איז עפעס אזא צידוק הדין. דו זאגסט אז ס'איז עפעס אזא ברכה פאר די מתים, אזא נטילת רשות מן המתים. אבער די רמב"ם לייגט עס בכלל דרך שבח והודאה. ס'איז א שבח. "דיין אמת" איז אויך א שבח. צידוק הדין איז מצדיק זיין, אבער ס'איז משבח די רבונו של עולם. אהא, אז דו זאגסט "ברוך דיין אמת" איז אויך דרך שבח והודאה. נישט הודאה, אבער שבח. א סארט הודאה. יא, כשם שחייבים לברך על הרעה... הודאה איז שבח. "כמודיך ה' אלוקינו". יא.

כלל: שאר ברכת המצוות — פותח בברוך ואינו חותם

אבל שאר ברכת המצוות... אבער שאר ברכת המצוות קומען מיר צו צום כלל. אלע אנדערע ברכות המצוות **פותח בהן בברוך ואינו חותם.** הייבט מען אן מיט א ברוך, אבער אין אנהייב און די חתימה איז נישט דא א ברוך.

ס'איז א הקדמה צו די ברכות המצוות. ס'איז אינטערעסאנט, ווייל ס'איז מער ווי א הקדמה צו ברכות המצוות, ס'איז א כלליות'דיגע הלכה וואס ס'איז נוגע אין הלכות ברכות. לכאורה איז אויך די חתימה אויף די פריערדיגע פרק. איך האב עס געזען אין די רמב"ם, איך האב געזען אז די זאך איז נישט אזוי איינפאך.

פרק יא: ברכת המצוות — חילוק צווישן מצוות חיוביות און מצוות קיומיות

הלכה א' (המשך) — פותח וחותם בברכות

Speaker 1:

וואס הייסט דאס זאגן? ווייל קברי ישראל איז ממש נישט שבח והודאה, אבער ער לייגט עס אונטער די קאטעגאריע.

ס'איז א ברוך דיין האמת, ס'איז א צידוק הדין, דו זאגסט אז ס'איז א ברכה פאר די מתים, ס'איז א נטילת רשות מן המתים, און דער רמב"ם לייגט עס בכלל דרך שבח והודאה.

ס'איז א שבח, ברוך דיין האמת איז אויך א שבח. ס'איז א צידוק הדין, איז מצדיק זיין, אבער ס'איז נישט שבח דרייבנישטעלאולם.

אהא, אז ברוך דיין האמת איז אויך דרך שבח והודאה. נישט הודאה, אבער שבח, א סארט הודאה. יא, כשם שחייב אדם לברך על הרעה, יא. הודאה איז דאך מודה על האמת, יא.

אבל שאר ברכות המצוות כולם, די אלע אנדערע ברכות המצוות, פותחין בברוך ואין חותמין. מ'הייבט אן מיט א ברוך, ביים אנהייבן, און ביים חתימה איז נישטא א ברוך. סאו, ס'איז א הקדמה צו די ברכות המצוות. ס'איז אינטערעסאנט, ווייל ס'איז מער ווי א הקדמה צו ברכות המצוות, ס'איז א כלליות'דיגע הלכה אין הלכות ברכות.

לכאורה איז עס אויך די סיום אויף די פריערדיגע פרק. אבער דער רמב"ם זאגט אז ס'איז דאך נישט פותח וחותם, ווייל נישט אלע פריערדיגע זאכן. אויף דעם זאגט דער רמב"ם זיכער נישט אפשר דארף מען עפעס קענען צאמשטעלן צו זיין.

Speaker 2:

פארוואס טאקע? ווייס איך נישט. און קברי ישראל קומט מיט ביידע, אבער סתם שהחיינו קומט נישט. מ'דארף פארשטיין.

Speaker 1:

ניין, מ'דארף וויסן. לכאורה די זייער פראקטישע, גשמיות'דיגע ענטפער איז אז נישט דער זעלבער חכם האט געמאכט יעדע ברכה. אבער מ'דארף אבער יא וויסן, אויב איז דא א עיקרון, א פרינציפ פון זאגן פותח וחותם, אזוויוי ס'זעט אויס אין רמב"ם אז דאס איז די לכתחילה, ווען מ'קען מאכן פותח וחותם, דארף מען וויסן וועלכע חכמים האבן טאקע אזוי מתקן געווען.

למשל ברכת שמונה עשרה איז אויך נישט חותם ופותח.

Speaker 2:

יא, מ'הייבט אן מיט א נוסח.

Speaker 1:

אה, יעדער איז א ברכה בפני עצמה. דער רמב"ם זאגט אז ער רעכנט סתם אלע ברכות, איז רובא דרובא איז טאקע נישט חותם ופותח, ווייל דו האסט אלע שמונה עשרה, אלע ברכות המצוות, ברכות הנהנין. סאו, זאל זיין אז ער הייבט אן כל הברכות כולן. די איינציגסטע שטאט איז נאר אזוי ווי דו זאגסט, אז אזוי דארף עס זיין. אלע אנדערע זענען, דאס הייסט ווען דער זייגער איז צען אזייגער איז יעדער בחור אין ישיבה אפילו אויב ס'איז ליידיג, ווייל יעצט איז עס זמן, ווייל אזוי איז דער ריכטיגער וועג וויאזוי עס דארף זיין.

Speaker 2:

ניין, די פארעם איז אזא וואס ס'איז א מחלל חברותא, ס'מאכט נישט קיין סענס. דו קענסט אפילו זאגן מ'איז יוצא מיט די פריערדיגע ברכה, ס'איז כאילו נקראת שפתיו וכו'. אקעי.

הלכה ב' — חילוק צווישן מצוות חיוביות און מצוות קיומיות

Speaker 1:

שוין, יעצט גייט מען לערנען. זאגט דער רמב"ם הלכה ב', זייער אן אינטערעסאנטע הלכה. דער רמב"ם גייט אונז דא זאגן א כלל, אויבנאויף איז עס נישט ממש אזוי שטארק קאנעקטעד צו ברכה, און אויב איינער האט א בעסערע פשט וויאזוי ס'קומט דא אריין אין ברכה, אדרבה, איך בין גרייט צו הערן פשט. דער רמב"ם זאגט דא א גרויסע שיינע גדר פון, ס'איז דא מצוות וואס אין היינטיגע שפראך, אין די ישיבישע שפראך רופט מען עס א מצוה וואס איז א חוב, א מצוה חיובית, און א מצוה וואס אויב ס'קומט אויס א געוויסע סירקומסטענס זאל מען מקיים זיין די מצוה, מען זאל עס טון ביי אופן מסוים, מצוה קיומית.

זאגט דער רמב"ם אזוי, **יש מצות עשה שהאדם חייב**, א לאו תעשה איז אין די אנדערע גדר, לאו תעשה מיינט אייביג נישט טון, און מצות עשה איז דא צוויי מיני יא טון.

דער רמב"ם אין ספר האהבה רעדט כמעט נאר וועגן מצות עשה, ער רעדט כמעט נישט וועגן גאנץ לאו תעשה.

זאגט דער רמב"ם, **יש מצות עשה שהאדם חייב להשתדל ולרדוף עד שיעשה אותה.** ער דארף משתדל זיין און נאכגיין, אדער ווי למשל לרדוף, האט דער רמב"ם אונז שוין געזאגט אז נרדף האבן מיר דאך געזאגט אז מ'דארף לויפן, אבער מ'דארף משתדל זיין, לרדוף.

Speaker 2:

ניין, איך זאג אז להשתדל ולרדוף האט אויך הלכות. איך ווייס נישט ווי דער רמב"ם זאגט למשל דאס אז א מענטש זאל מפקיר זיין א געוויסע אמאונט פון געלט פאר א מצוה אדער א געוויסע... דער רמב"ם ברענגט עס נישט.

Speaker 1:

ניין, איך זאג אז דער רמב"ם האט יא, און מיר וועלן עס לערנען נאך סוף הלכות תפילין, איך מיין אין די שפעטערע פרקים. דארט שטייט אז ס'איז דא זאכן וואס מ'דארף נישט רעדן. דאס וואס מ'מיינט כפשוטו, מ'דארף גיין אין... יא, איך זאג, פריער למשל זיך וואשן פארן דאווענען האבן מיר געהאט כללים, וויפיל מייל מ'דארף וואקן בעקווארדס, פארווערדס... אבער פונקט אויף יענע זאך איז דא א כלל, אויף אנדערע זאכן איז נישט דא אזוי שטארק א כלל. אבער על כל פנים, מ'דארף משתדל זיין און רודף זיין עד שיעשה אותה. מ'מיינט מער אזוויוי... דו דארפסט עס טון, **כגון... מ'דארף מיינען איך האב געזאגט מער ווי דו דארפסט טון, דו דארפסט האבן א גיידל פאר תפילין, נישט נאר אויב דו האסט א תפילין דארפסטו עס אנטון, דו דארפסט אויך זען זאלסט האבן א תפילין. גיי שרייב, גיי קויף, גיי פיגער עס אויס. שאדם חייב להשתדל ולרדוף עד שיעשה אותה, כגון תפילין וסוכה ולולב ושופר.**

וואס די אלע זאכן איז נישט פשט נאר אויב דו האסט תפילין דארפסטו לייגן תפילין, נאר די תורה זאגט דו זאלסט לייגן תפילין, די תורה זאגט דו זאלסט מאכן א סוכה, האט די תורה נישט געמיינט צו זאגן אז פלוצלינג טרעפסטו

זיך מיט תפילין. קיינער איז נישט... תפילין וואקסט נישט. ווען די תורה האט געזאגט אז מ'דארף לייגן תפילין איז דאך פשוט אז א חלק פון דעם איז אז מ'דארף מאכן תפילין, דאס איז וואס ס'פאדערט זיך פון א איד, דאס איז די מצוה. מ'דארף האבן א לולב, מ'דארף גיין שאפן און שניידן א לולב, ווייל נישט וואלט מען עס קיינמאל נישט מקיים געווען. שופר. **ואלו נקראין חובה,** דאס טייטש חובה, אייביג ווען ס'שטייט דאס ווארט חייב, ווייל די חובה מיינט עפעס **שאדם חייב על כל פנים לעשותם.** דאס איז די ווארט על כל פנים, בכל אופן מיינט ער, סיי וויאזוי דו ביסט זאלסטו מאכן אן השתדלות צו באקומען תפילין און צו האבן א לולב און אזוי ווייטער.

אבער יש מצוות שאינן חובה, ס'איז נישט קיין חובה, **אלא דומה לרשות, כגון מזוזה ומעקה.** מזוזה אדער מעקה איז דומה צו רשות. פארוואס? מיט וואס איז עס א רשות? **שאינו חייב לשכון בבית החייב במזוזה כדי שיעשה מזוזה.** א מענטש האט נישט א חיוב צו וואוינען דווקא אין אזא סארט הויז וואס איז חייב במזוזה כדי ער זאל מאכן א מזוזה, **אלא אם רצה לשכון כל ימיו באהל או בספינה ישב.** אויב וויל ער זיין גאנץ לעבן לעבן אין א הויז וואס איז נישט חייב במזוזה, א פלאץ וואס איז נישט חייב במזוזה אזויווי אהל אדער ספינה, א שיף אדער א טענט, קען ער וואוינען דערוועג. **וכן אינו חייב לבנות בית...** די זעלבע זאך מיט מעקה. קודם מזוזה, מזוזה איז נאר חייב א סארט הויז, אבער מ'מוז נישט וואוינען אין א ספעציפישע סארט הויז.

די זעלבע זאך מיט מעקה, א מעקה איז א חיוב נאכדעם וואס מ'האט א הויז, **אבל אינו חייב לבנות בית כדי לעשות מעקה.** דאס איז די חילוק צווישן תפילין אדער לולב. אבער אויב מ'האט א דאך, אין א מציאות יא רעדט ער פון דעם. זייער גוט.

Speaker 2:

איין מינוט, לאמיר נאך אה... לאמיר נאך אה... אפיר די רמב"ם אליינס, יא? יא. יא. טאקע, ס'איז אינטערעסאנט. ס'איז אן אינטערעסאנטע זאך. **"וכל מצוות עשה שבין אדם לקדוש ברוך הוא".** יעדע מצוה, אה... ער זאגט אונז נישט אז ס'איז דא צוויי גדרים, ס'איז דא בין אדם... ער זאגט אונז נישט אז די אנדערע פון דעם איז בין אדם לחבירו.

Speaker 1:

ניין, אין די רמב"ם'ס צייטן איז געווען שוין א... אה, ס'שטייט מצוות שבין אדם לחבירו, יא, ס'שטייט. בין אדם למקום און בין אדם לחבירו. **"וכל מצוות עשה שבין אדם לקדוש ברוך הוא, בין מצוה שהיא חובה בין מצוה שאינה חובה"**, ס'הייסט אז למשל מזוזה איז א מצוה שבין אדם לקדוש ברוך הוא, אנדערש ווי מעקה וואס איז בין אדם לחבירו.

אקעי, אבער... אבער ער זאגט אז די מצוות שבין אדם לקדוש ברוך הוא, סיי תפילין, אדער סיי אזא זאך ווי מזוזה, ווען מ'טוט עס, **"מברך עליו קודם לעשייתה ברכה"**, פאר מ'טוט די מצוה, פאר עשיית המצוה.

Speaker 2:

סא די גאנצע הקדמה איז ווי דו האסט געמיינט אז ס'גייט יעצט קומען א חילוק צווישן די צוויי סארטן, אבער ס'קומט א חילוק וואס איז נישט. ניין. ביידע, די ביידע קאטעגאריעס זענען דומים אז זיי ביידע האבן א ברכה. טאקע אינטערעסאנט. יא.

Speaker 1:

א מענטש וואלט ווען געקענט טראכטן אז נאר דאס וואס מ'איז מחויב להשתדל ולרדוף וואס מ'דארף האבן, דארט זאל זיין א ברכה. אזוי וואלט איינער ווען געקענט אפשר, אפשר דאס לאפוקי, דער רמב"ם וויל דא לאפוקי פון אזא שיטה, אדער א מענטש וואלט געקענט טראכטן אזוי. אבער איך זע אויך נישט קלאר פארוואס.

דיסקוסיע: פארוואס ברענגט דער רמב"ם דעם חילוק דא?

Speaker 2:

אפשר מיינט ער עפעס, ס'שטייט ערגעץ א לשון אז דא מצוות זענען חובה און די אנדערע זענען דומים לרשות? דו זאגסט אז ס'איז דא א לשון, אפשר איז דא א לשון וואס וועט מער העלפן פארשטיין וואס ער מיינט פון די דיוק. שאינה חובה, יא. אפשר איז דא אפשר א פלאץ וואס ס'שטייט אז דאס איז א רשות, און מ'מוז ממילא חובה פאר איך באלד אים זענען. ס'איז דא זאכן וואס ס'שטייט אז ס'איז א רשות. אפשר מיינט דער רמב"ם נישט די שטותים. איך געדענק אזא לשון וואס ס'שטייט חובה אדער רשות. דער רמב"ם זאגט דאך אז שטותים, אויב ס'וואלט געשטאנען רשות, מאכט מען נישט קיין ברכה. עפעס אזא, פארשטייסט וואס איך מיין? איך ווייס אבער נישט וואו ס'שטייט אזא לשון אויף עפעס א זאך אז ס'איז א רשות אדער א חובה פארקערט. נישט קלאר וואס ער וויל דא האבן פון די גאנצע זאך.

Speaker 1:

ניין, מיר איז נישט קלאר. ניין, וואס דו זאגסט איז זייער גוט, פשוט. אבער וואס איז די שאלה איז נאר וואו ס'קומט דא אריין, רייט?

ניין, די הלכה איז זייער וויכטיג צו וויסן, א מענטש זאל קענען טראכטן אויף א געוויסע מצוה, ס'איז אין די גדר אדער אין די גדר. למשל, אויב איינער... למשל סוכה איז זייער א נגיעה. אויב איינער עסט נישט קיין שיעור, ער וועט זאגן... א מענטש קען טראכטן אז סוכה איז א מצוה וואס איז נישט קיין חובה, אבער למעשה דער רמב"ם פסק'נט אז די לילה ראשונה איז יא א חובה, יא? למשל. ס'איז נישט נוגע, אבער איך זאג דיר ס'איז וויכטיג פאר מענטשן צו פארשטיין די גדר. דער רמב"ם קען מען פארשטיין, זאל מען עס פארשטיין, ווייל ס'איז וויכטיג אין לעבן און אין תורה. אבער פונקטליך פארוואס ער לייגט עס דא אזוי וויכטיג...

Speaker 2:

איינער וואלט געמיינט אז מ'איז מחויב צו גיין קויפן א הויז צו מאכן א מעקה? קוק, ביי די דוגמא נישט, אבער מ'איז זיכער אז ס'איז דא מצוות שאינן חובה וואו מ'קען יא קלערן אזוי אדער אזוי. למשל א בגד מ'זאל מאכן אויף דעם ציצית, וועט א מענטש יא טראכטן, ס'איז דאך זייער גרינג צו קויפן אזא זאך, פארוואס זאל איך נישט קויפן א בגד...

Speaker 1:

זיי האבן געלערנט טאקע אין די סוף פון ציצית אז ס'איז דא א דריטע גדר פון מצוות וואס די נארמאלע סדר איז אז מ'גייט זיין. א נארמאלער מענטש גייט מיט א בגד. אבער וואס מיינט דאס? ס'איז נאך אלץ נישט קיין מצוה חיובית מדאורייתא. ס'איז נישט קיין חובה מדאורייתא, ס'איז א חובה מדרבנן, אדער וואס ס'איז. ס'איז אן ענין צו רעדן וואס ס'איז.

ניין, די זאכן זענען אינטערעסאנט, למשל ווייל דו קענסט טראכטן אזוי. קריאת שמע איז דאך זיכער אז ס'איז אויך א מצוה וואס אדם חייב להשתדל. אבער אויב א מענטש איז טרוד אדער אונטערן וועג, ער איז פטור. איך מיין צו זאגן, אויב א מענטש האט אייביג אזא מין מצב, א מענטש איז אייביג א חולי מעיים, איז ער פטור פון אנדערע גדרים וואס איז מער אזוי ווי א חולה וואס איז פטור, אדער ער לייגט זיך נישט אריין? א מענטש ליגט אייביג אין א מקום הזוהם, ער וואוינט אין א הויז וואס איז א מקום הזוהם, איז ער אייביג פטור פון תפילה? האט ער זיך גע'פטר'ט, אזויווי דער וואס וואוינט אין אן אוהל האט זיך גע'פטר'ט פון א מזוזה? ס'איז נישט די זעלבע מין זאך, ווייל ס'איז געקומען א חיוב.

ברכת המצוות: חילוק בין חובה לרשות, ונוסח הברכה על מצוות דרבנן

המשך: חילוק בין מצוות חובה ומצוות רשות

Speaker 1:

אבער אויב א מענטש איז טרויעריג אדער א בא מן הדרך, איז פשט... ניין, איך מיין צו זאגן, אויב א מענטש האט אייביג אזא מצב, א מענטש איז אייביג א חולה מעים, איז ער פטור פון... דאס איז אן אנדערע גדר, ווייל ס'איז מער אזא ווי א חולה וואס איז פטור, אדער ער לייגט זיך נישט אריין. א מענטש ליגט אייביג אין א מקום מטונף, ער וואוינט אין א הויז וואס איז אייביג פטור

פון תפילה. האט ער זיך גע'פטר'ט? אזויווי דער וואס וואוינט אין אן אוהל האט זיך גע'פטר'ט פון א מזוזה? ס'איז נישט די זעלבע מין זאך. ווייל ס'איז געקומען א חיוב, נאר ער האט אפשר אן אונס, אפשר א פטור. ס'קען זיין אז ער האט א חיוב נישט צו וואוינען אין אזא פלאץ. ביז וואו? ביז וואו? ס'ווענדט זיך פונקטליך ווי שטארק ער דארף אוועקלויפן. ס'איז א שטיקל אונס, אדער א פטור, וכדומה. ס'איז נישט... דאס איז מער א בעיסיק זאך. ס'איז דא צוויי סארטן מצוות.

אבער ס'נעמט אויס וואס איינער קען טראכטן אז מ'מאכט נאר א ברכה אויף די חובה. אזויווי דו האסט געמאכט די סענס, דארף עס האבן ניין, מ'מאכט אויף ביידע. אבער דער חילוק צווישן זיי איז נישט סתם פראקטיש, ווייל א מענטש דארף חתונה האבן צו האבן קינדער. ס'איז נישט למשל פריה ורביה, אז אויב ער האט א ווייב און ס'ארבעט זיך אויס פאר אים. ניין, דאס איז א מצוה וואס ער דארף גיין האבן קינדער.

ס'איז דא א דריטע קאטעגאריע פון מצוות וואס דער רמב"ם רעכנט אויס, וואס מיר האבן גערעדט וועגן די מלחמות. ס'איז דא צווייערליי מצוות, וואס ער רופט מצוות... איך געדענק נישט וואס איז זיין לשון דארט, איך האב שוין פארגעסן. הכרחיות דארט? הכרחיות מיט א מידות. כדי צו זיין א איד און א נארמאלער מענטש דארף מען. ס'קען זיין אפשר אזא מאדנער מענטש וואס האט נישט חתונה, אדער ער האט נישט די מצוה פון קידושין, ער האט נישט קיין חיוב אפשר חתונה, אדער אנדערע זאכן. ס'קען... אפילו מעקה, איך מיין, מזוזה רעכנט ער אריין אין איינע פון די מצוות. א נארמאלער מענטש האט א הויז מיט א מזוזה.

פארוואס איז דאס א שאלה? דאס אז די תורה לייגט אראפ די פיקטשער אז אזוי באלאנגט א לעבן, מאכט עס נאך נישט פאר א מצוה, אבער דו קענסט יא זאגן אז די תורה וויל אז דו זאלסט דאס טון. עניוועי, ניין, דו קענסט נישט זאגן. א מענטש וואלט געקענט טראכטן אז די תורה זאגט מ'איז מחויב אין מזוזה, און פשט איז אז דאס איז די הויז וואס די תורה עקספעקט. אבער מ'זאגט דאס נישט. ניין, דו קענסט וואוינען אין אן אוהל. די תורה רעדט נאר פון א מקום וואס דו ביסט יא מחויב אין מזוזה.

וואס ס'קומט נישט דא אריין, איך ווייס נישט פארוואס ער וועט דא... דער חילוק פון רשות און חובה איז נאר אז מ'דארף עס נישט נאכלויפן. אבער אויב מ'האט די אפארטוניטי, אויב מ'האט די היכי תמצא, איז מען יא מחויב. דאס איז עפעס די ווארט. אקעי, מחיים.

הלכה ג: ברכות אויף מצוות דרבנן — נוסח "וצונו"

:Speaker 1

כל המצוות הן מדברי סופרים. אלע מצוות זענען מדברי חכמים. דער רמב"ם ווען ער רעדט מצוות זאגט ער אסאך מאל "מדברי סופרים". ער רופט זיי נישט "סופרים" בכלל, חכמים רופט ער נישט אן "סופרים". אבער ווען ער וויל נאכזאגן עפעס א מאמר חכמים, זאגט ער "חכמים". ער רופט זיי נישט "סופרים". אבער מצוות מדברי סופרים. ס'קען זיין ווייל זיי האבן עס געשריבן די מצוות, איז דאס ווארט "סופרים". יא, יא, איך געדענק אין די גמרא, "חביבין עלי דברי סופרים", "דברי סופרים צריכין חיזוק". יא, מצוות מדרבנן.

כל המצוות הן מדברי סופרים, ובזה יש גם כן חילוק: יש מצוה שהיא חובה מדבריהם, כגון מקרא מגילה והדלקת נר שבת והדלקת נר חנוכה, שזו חובה מדבריהם, שחייב אדם לעשותה, ויש מצוה שאינה חובה, כגון עירוב ונטילת ידים. שאם לא רצה לערב או לא רצה לאכול פת, אינו חייב.

ועל כל המצוות האלו מברך תחלה קודם לעשייתן, "אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשות". אז דער רמב"ם האט אונז געגעבן אן הקדמה, אז ברכת המצוות זענען אויף מצוות דאורייתא און אויף מצוות דרבנן, און בייביידע מאל האט נישט קיין חילוק צו ס'איז א חוב צו ס'איז א מצוה וואס איז בגדר רשות.

די קושיא: "ואיכן צונו"?

שטעלט זיך אבער דער רמב"ם אויף די נוסח, ווען מיר זאגן "אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשות", וויאזוי קענען מיר מאכן דעם נוסח? "ואיכן צונו"? וואו האט אונז דער אייבערשטער... וויאזוי קענען מיר זאגן די ווערטער "אשר קדשנו במצותיו וצונו", גייט זיך ארויף אויף "אלקינו מלך העולם" וואס ער האט אונז געהייסן? דער אייבערשטער האט נישט געהייסן, די רבנן האבן געהייסן.

תירוץ הרמב"ם: "על פי התורה אשר יורוך"

ענטפערט דער רמב"ם, בתורה. דער אייבערשטער האט אונז יא געהייסן בתורה. וואו? ווייל אין די תורה שטייט **"על פי התורה אשר יורוך תעשה"**. אז אלעס וואס די חכמים זאגן דיר זאלסטו טון. אלעס וואס די בית דין זאגן דיר זאלסטו טון. "אשר יורוך תעשה" שטייט דאך וואס... וואס שטייט פריער און נאכדעם? אין פרשת שופטים שטייט "לא תסור מן הדבר". יא, אקעי, דער רמב"ם ברענגט "אשר יורוך תעשה" בגדר עשה.

נמצא ענין הדברים ועשייתן מצוה מן התורה. דאס איז די ווערטער פון די פוסק, אשר קדשנו במצוותיו. וואס זענען די ווערטער? וויאזוי קען מען זאגן די ווערטער? ווען מ'זאגט די ווערטער אויף די ספעציפישע זאך. **אשר קדשנו במצוותיו שציוה בהן, ער האט אונז מקדש געווען מיט זיינע מצוות וואס שטייט אין די תורה, און איינע פון די מצוות איז וואס ער האט באפוילן לשמוע מאלו שציוו לקרוא את המגילה.**

אזוי איז די זאך להדליק נר של חנוכה, וחיוב שאר כל המצוות שבדברי סופרים. דאס איז די שיטת הרמב"ם. אז נישט נאכדעם וואס ס'איז דא א מצוה, יעצט וועט מען קענען זאגן אשר קדשנו במצוותיו וציונו אויף מקרא מגילה. ניין, מ'קען נישט זאגן וציונו אויף מקרא מגילה. מ'דארף ארייגלייגן כולי אין די סענטענס, צולייגן א גאנצע שטיקל, און זאגן אשר קדשנו במצוותיו וציונו לשמוע מאלו שציוו לקרוא את המגילה. ס'שטייט נישט אזא לשון, ס'איז זייער א גרויסע דוחק.

אנאליז: די פראבלעם מיט'ן נוסח

ס'איז אינטערעסאנט, ווייל אשר קדשנו במצוותיו וציונו מיינט מען נישט כללי, מ'מיינט אייביג פרטי. ווען מ'זאגט אשר קדשנו במצוותיו וציונו לעסוק בדברי תורה, זאגט מען נישט כללי, זאגט מען אז דער אייבערשטער האט געהייסן די מצוה. דא איז עפעס אזא פלוצלינג, די אשר קדשנו במצוותיו וציונו רעדט עפעס אנדערש. ער זאגט דער אייבערשטער האט אונז געגעבן די מצוות אויף די תורה, און די תורה... דער רמב"ם לייגט אריין א סענטענס אינמיטן די סענטענס, ער לייגט אריין א קלאז, ער לייגט אריין אשר קדשנו במצוותיו וציונו, און וועלכע מצוה? פון די מצוה פון לא תסור, און ממילא דארף מען הערן צו די וואס אלו שציוונו.

איך ווייס נישט, אפשר מיינט ער צו זאגן וציונו, ער זאגט נישט וויאזוי די וציונו, וויאזוי ער טייטשט די וציונו. אשר קדשנו במצוותיו וציונו צו פאלגן די חכמים, און ממילא איז א מצוה יעצט לקרוא את המגילה. ניין, ניין, ער זאגט נישט אזוי. ער וואלט געדארפט זאגן אזוי, ער וואלט געדארפט זאגן אזוי, ער זאגט נישט אזוי. אשר קדשנו במצוותיו וציונו לשמוע מאלו שציוו. די וציונו, איך קען זיין אז ס'הייסט וציונו, ס'הייסט וציוונו. אשר קדשנו במצוותיו לשמוע מאלו... די אנדערע ווערטער, להדליק נר חנוכה מיינט, דאס איז א המשך פון עפעס א sentence וואס הייבט זיך אן "און די חכמים האבן געהייסן להדליק נר חנוכה".

"אשר קדשנו במצותיו" - אה, אינטערעסאנט. כאילו "אשר קדשנו במצותיו" אז דער אייבערשטער האט אונז געגעבן מצוות, און דער אייבערשטער האט אין די מצוות אריינגעגעבן א כלל וואס קען ברענגען נאך מצוות. ער האט אונז געגעבן די מצווה פון "לא תסור מן הדבר אשר יורוך", און אזוי יורוך, זענען מיר געווארן יעצט מחויב מיט די מצווה וואס די חכמים האבן געזאגט "להדליק נר חנוכה".

דאס איז די פשטות אבער פון די ברכה. די פשטות פון די ברכה איז כאילו איך האב מקיים געווען א מעשה, וועלכע חכם צו פאלגן? די וואס האבן געזאגט "להדליק נר חנוכה". ניין, עס קען נישט זיין אז דאס איז די פשט.

שיטת הרמב"ן

איך זע אז דער רמב"ן מאכט א גרויסע זאך פון די פסוק אין די ברכה. אבער דאס איז וואס ער זאגט, ווייל דער רמב"ן איז זייער שטרענג, דער רמב"ן איז נישט מסכים מיט א מהלך פון א כלל ווי א קוואל וואס מאכט אן מצוות. דאס איז אפשר די רבנן אדער אן אנדערע מענטשן האבן מסכים געווען. ניין, דער רמב"ן גייט מער, דער רמב"ן וויל טרעפן ווי אין די תורה אליין זעט מען די מצווה, אזויווי למשל חנוכה אדער פורים. אז עס זענען דא כללים און פרטים און אזעלכע זאכן, אז דער רמב"ן, געדענקסט, איך האלט נישט אזוי. דער רמב"ן האלט אז דא איז א חיוב, כאילו יא, דו האסט א חיוב צו פאלגן די רבנן, אבער ער מאכט נישט א "וצונו" אויף "אשר קדשנו במצוותיו לשמוע דברי חכמים". ער מאכט נישט "אשר קדשנו במצוותיו להדליק נר חנוכה", ער מאכט נישט וועגן דעם. ער זאגט אז "לשמוע דברי חכמים שציוונו להדליק נר חנוכה".

Speaker 2:

אה, אזא טייטש.

Speaker 1:

אום... דאס איז נישט איך מיין, די פשוט'ע פשט אין די גמרא, די גמרא זאגט אין מסכת שבת "שלא לעשות". אבער עס איז אינטערעסאנט, די גמרא זאגט "שלא לעשות", אבער דער רמב"ן ברענגט דוקא די עשה, ווייל ער וויל אז עס זאל זיין א ברכה וואס איז מחייב אויף די מצוות עשה. אז "אשר קדשנו במצוותיו" גייט ארויף אויף די מצווה פון "אשר יורוך תעשה".

אבער דאס קען זיין. אבער אויך די פשוט'ע פשט אין די גמרא איז מער אזוי. די גמרא זאגט אז יעצט וואס דער אייבערשטער האט געהייסן "לא תסור", די פשט איז יא, דא איז א מצווה צו צינדן חנוכה ליכט. די גמרא איז שוין איינגעפאלן אז מען דארף אריינקוועטשן אין די ברכה.

איך שטעל זיך פאר אז מען קען זען אין די ראשונים, "לא תסור" דינים צו מען דארף אלעמאל פאלגן. איך ווייס נישט וואס איז די רמב"ן'ס פשט, איך מיין אז מען דארף עס גוט א סדר מאכן. איך ווייס נישט וואס איז די פשט, איך דארף אריינקוקן אין די רמב"ן'ס טייטש. איך בין נישט אזוי מסכים, איך זע נישט וואס דו זאגסט אז יעדער איז מסכים אז דאס איז די טייטש. דאס איז דיין אייגענע טייטש.

דו זאגסט אז דער רמב"ן האלט אויך אז עס איז דא א חיוב צו פאלגן די רבנן, דאס איז וויכטיג אז יעדע מצוה דרבנן זאל האבן א לשון עשה. ער האט א טענה, וואס פונקט ביי נר חנוכה דארף מען זאגן דאס? אבער דער רמב"ן האלט אז די רבנן דארפן האבן די רבנן, און דער רמב"ם איז מסכים מיט דער רמב"ן אז ס'איז דא א דאורייתא צו טון יעדע מצוה דרבנן. סאו, קען זיין אז ס'איז בכלל נישט קיין סתירה.

Speaker 2:

אקעי.

Speaker 1:

אקעי, גייען מיר ווייטער.

דיון: וואס מיינט "אשר קדשנו במצוותיו"?

ס'איז אן אינטערעסאנטע זאך, ווייל דו קענסט אפילו זאגן "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו" זאגט ממש פונקט פארקערט. "אשר קדשנו במצוותיו" מיינט, דער אייבערשטער האט אונז געגעבן מקדש געווען מיט זיינע מצוות. ער האט אונז געגעבן פונקטליכע מצוות און מיר זאלן ווערן הייליג. ס'קומט נישט אריין מער. "אשר קדשנו במצוותיו" פארטייטשט זיך דאס. אבער דא ליגט עפעס אז "אשר קדשנו במצוותיו" האט אונז מקדש געווען מיט אלע מצוות, און דאס איז אויך איינע פון די מצוות צו פאלגן די חכמים. וואס איז אויך זייער שווער צו זאגן, אז כאילו דאס איז די אידענטיפיקעישאן פון די חכמים, די חכמים פון די מגילה אדער די חכמים פון חנוכה... אבער ס'זאל זיין א מצוה צו פאלגן די חכמים! דאס זאל זיין א מצות עשה.

Speaker 2:

דו שטעלסט א שאלה, וועלכע חכמים? די חכמי הדורות, ווער ס'האט די נאמען חכמים. וואס איז די פראבלעם? אבער יעצט, נאכדעם וואס די חכמים האבן געהייסן, איז דאך דא א מצוה צו פאלגן.

Speaker 1:

סא ווען דיין טאטע זאגט דיר "ברענג מיר א טיי", איז דא א מצוה צו ברענגען א טיי פאר דיין טאטע. די סיבה איז וועגן כיבוד אב. איז דא א מצוה צו ברענגען א טיי פאר דיין טאטע, פארוואס נישט? אפשר דארף מען נוצן די לשון כיבוד אב, אבער... אקעי, דאס איז א דיטעיל אין די... דער אייבערשטער האט קיינמאל נישט געהייסן צו צינדן חנוכה.

Speaker 2:

איינס, נאכדעם וואס די חכמים האבן געהייסן... אבער פארוואס נישט? נאכדעם וואס די חכמים האבן געהייסן לקריאת המגילה, אויטאמאטיש איז דא אויף דעם א צווי פון אייבערשטן. און מ'דארף נישט פון דעם קיין שטעמפל. ווען דו זאגסט מיר, איז דא א מצוה אז דו זאלסט יעצט טון די ספעציפישע זאך וואס איז יעצט לערנען? עס שטייט נישט אין די תורה אז צוועלעף אזייגער נאכמיטאג אין תשפ"ג מוזט ער לערנען. סאו, לאמיר זאגן דו ביסט גערעכט.

Speaker 1:

אקעי, דאן זאג איך, אבער מיר קענען אז די גבאי אזהרה ביסטו גערעכט, אבער ווען דער טאטע בעט א טובה, יענער זאל...

דיון וועגן ברכות המצוות: די רמב"ם'ס שיטה אויף מצוות דרבנן און מצוות משום סכנה

די חכמים האבן נישט דעם אייבערשטנ'ס "שטעמפל"

Speaker 1: ניין, די חכמים האבן נישט די אייבערשטנ'ס שטעמפל אז זיי קענען טון וואס זיי ווילן מיט דעם. די חכמים האבן אן ענין צו לשמור ולעשות. מ'דארף נישט פון דעם קיין שטעמפל, זאג איך דיר. ווען דו זאגסט מיר, האסטו, ס'איז דא א מצוה אז דו זאלסט יעצט טון די ספעציפישע זאך וואס דו לערנסט יעצט, שטייט נישט אין די תורה אז צוועלף אזייגער נאכמיטאג אין תשפ"ג מוזטו לערנען. סאו, דו ברויכסט נישט לערנען.

Speaker 2: לאז איך דיר ווערן אן עורך. אקעי.

Speaker 1: ניין, איך זאג אבער, מ'קען יא, מ'קען זאגן אז לגבי עבודה ביסטו גערעכט, אבער ווען די טאטע בעט א טובה, יענע זאך וואס די טאטע האט געבעטן, יענץ איז יעצט א מצוה וואס דו דארפסט טון.

אקעי, לאמיר גיין ווייטער. איך בין מסכים אז די ווארט וואס דו זאגסט, אז אפשר ביסטו יא מסכים מיט דעם וואס די רמב"ם זאגט, אז די רמב"ם איז נישט קיין דעת יחיד, דאס איז נישט די רמב"ם. אבער, פיין, איך וויל נישט אריינגיין צו די חכמים זענען די רמב"ם. איך גלייב נישט אז אלע יודען זענען מסכים מיט דעם. און דו טאקע געעסט ארויס, זייער גוט, דו עסט מאכן די רמב"ם, דו שטייסט נישט. איך בין נישט מסכים.

דער רמב"ם'ס גרונט-שיטה: קיין מצוה פרטית אויף חנוכה ליכט

אבער דו זעעסט אז די רמב"ם האט געשטערט, און ס'איז אים זייער שטארק געשטערט די רמב"ם'ס וועג פון טראכטן זייער קאנקריטלי לגבי מצוות. די רמב"ם גלייבט נישט אז די חכמים האבן די אייבערשטנ'ס שטעמפל. די רמב"ם גלייבט אז ס'איז דא אן עקסטערע מצוה צו לשמור ולעשות, ווייל דאס איז טאקע א מצוה דרבנן, א גרינגע מצוה, אבער ס'איז נישט דא קיין שום מצוה צו צינדן חנוכה, ווייל די אייבערשטער האט קיינמאל נישט געהייסן צינדן חנוכה ליכט. ס'איז זייער וויכטיג די חילוק. ס'איז זייער וויכטיג פאר די רמב"ם די חילוק.

די זארג וועגן בל תוסיף און דער נוסח "אשר קדשנו במצוותיו"

Speaker 2: ניין, איך קען פארשטיין ווען ס'איז אים נוגע. למשל, ס'קען זיין נוגע אויב קומט א בית דין וואס האט יא די רעכט צו מבטל זיין, למשל,

אוודאי וועט מען נישט קענען מאכן די ברכה, ווייל דעמאלטס איז די מצוות חנוכה עקספייערד. די שקר איז אין די נוסח, מיינסטו?

Speaker 1: אה, יא. דאס הייסט, קען זיין אז די רמב"ם באדערט נאך עפעס, ווייל די רמב"ם באדערט זייער שטארק די לא תוסיף. אבער מ'טאר נישט זאגן אויף עפעס וואס איז נישט א מצוה אז ס'איז א מצוה. דאס איז וואס ער זארגט זיך דא זייער מעגליך, ווייל די לשון איז "אשר קדשנו במצוותיו", אבער דו זאגסט אז ס'איז א דאורייתא, אז ס'איז פון די מצוות.

דאס איז וואס עס באדערט אים, אז דו ביסט עובר א חשש לאו, אז דו ביסט אים געווען לייגן אלס פארט פון זיך אליין. די חכמים האבן געזאגט די לאו. אקעי.

Speaker 2: ניין, די רמב"ם קוקט עס אזוי אן. ס'איז זייער וויכטיג צו מאכן די חילוק, אמת. אז דו האסט די כח ההיקש. יא.

הלכה יא: נטילת ידים אחרונה — קיין ברכה ווייל ס'איז משום סכנה

Speaker 1: אקעי, זייער גוט. פרעגט ער יעצט, פארוואס די רמב"ם טראכט יעצט וועגן ברכת המצוות? פרעגט ער, אה, ס'איז נישט דא קיין מצוה אויף נטילת ידים. ולכאורה, האט ער פריער אויסגערעכנט שוין נטילת ידים. יא, ער איז געגאנגען אין א עירוב. ער האט אויסגערעכנט שוין נטילת ידים. ער האט דזשאסט אויסגערעכנט נטילת ידים.

האבן מיר פריער געלערנט אז ס'איז דא צוויי מאל נטילת ידים, בראשונה ובאחרונה. פארוואס באחרונה האט נישט קיין ברכה? לאמיר מאכן א ברכה אויף נטילת ידים אחרונים.

זאגט דער רמב"ם, **"לפי שאינו חייב בדבר זה אלא מפני הסכנה"**. דאס איז א מצוה דרבנן, פונקט אזוי ווי צונעמען אן עירוב. יא, פונקט ווי נטילת ידים בראשונה. ער האט פריער אויסגערעכנט עירוב ונטילת ידים. מ'גייט ארויף אויף די נטילת ידים וואס ער האט דזשאסט אויסגערעכנט.

פארוואס מאכן מיר נישט? **"לפי שאינו חייב בדבר זה אלא מפני הסכנה"**. די נטילת ידים באחרונה האט דער רמב"ם פריער געזאגט אז מ'איז מחויב געווארן וועגן א סכנה פון מלח סדומית. **"ודבר שחייבין בו משום סכנה אין מברכין על עשייתו"**. ס'איז אן ענין, מאכן מיר דארט אויך נישט מאכן קיין ברכה.

דוגמא: מסנן את המים

אבער אן ענין, אקעי, **"וכן כל כיוצא בזה"**. למשל, **"המסנן את המים ואחר כך שותה בלילה"**. איינער וואס ביינאכט וועט ער וויל טרינקען, בייטאג וועט מ'טרינקט מוז מען נישט זייען ווייל מ'קען טשעקן די וואסער. אבער אויב איינער וויל טרינקען וואסער ביינאכט, איז א מענטש מחויב, ווייל ס'איז א מצוה פון "ונשמרתם מאד לנפשותיכם", ווייל א מענטש וויל לעבן, צו דורכצייען די וואסער אז ס'איז נישט אריינגעגאנגען דערין עפעס א באשעפעניש, עפעס א פאראסייט.

סאו איינער וואס זייעט דורך די וואסער, "ואחר כך שותה בלילה" און טרינקט משום סכנת עלוקה ווייל ער האט מורא פון א פאראסייט, מאכט מען נישט קיין ברכה "אשר קדשנו במצותיו וצונו לסנן את המים", ווייל ס'איז טאקע דא אזא מצוה, אבער די מצוה פרטית, דער אייבערשטער האט נישט געמאכט אזא מצוה פרטית. ס'איז דא א כלליות'דיגע מצוה פון זיך אפהיטן. **"וכן כל כיוצא בזה"**. די זעלבע זאך איז נטילת ידים. א יסוד, ס'איז טאקע א חיוב ווייל ס'איז "ונשמרתם", אבער "ונשמרתם" איז... דער רמב"ם איז נישט געווארן קלאר מיט שמירת הנפש, א סניף פון לא תרצח, יא.

"ונשמרתם מאד לנפשותיכם", אהא. זאגט דער רמב"ם, מאכט מען נישט קיין ברכה. פארוואס? וואס ער זאגט איז, "דברים שחייבין בו משום סכנה אין מברכין".

קשיא: מעקה איז דאך אויך משום סכנה

אבער וואס איז מיט מעקה? מעקה האט ער פריער אויסגערעכנט צווישן די זאכן וואס מ'מאכט יא א ברכה. אבער ער האט יא אויסגערעכנט צווישן די זאכן וואס מ'מאכט א ברכה, אבער דער אייבערשטער האט עס אויסגערעכנט. אבער ס'איז משום סכנה, ס'איז א מצוה משום סכנה, אזוי ווי "פן יפול הנופל ממנו".

Speaker 2: ניין, דער חילוק איז מסתמא צו ס'איז א מצוה פרטית וואס מצוה געווען אויף דעם אדער נישט?

Speaker 1: יא, אבער זיי זענען מצוה געווען within the context פון מסביר זיין אויסצורעכענען סכנות. מעקה האט די תורה singled out מעקה. נטילת ידים באחרונה, טאקע, האבן יא די חכמים singled out כלאים, אז ס'איז א מצוה, ס'איז א תקנה, איך ווייס נישט. זיי האבן געזאגט א שיעור וויפיל מ'וואשט אפ.

אבער דו קענסט מיר זאגן אויף אזא תורה, אבער ס'איז אויך נישט ריכטיג אז די חכמים האבן נישט געמיינט צו מאכן אזא תקנה. די חכמים האבן נאר געזאגט אז מ'זאל זיך פירן אין סכנות, און אויב ס'איז נישט קיין סכנה דארף מען טאקע נישט מאכן מים אחרונים, אזוי ווי אונז האבן געלערנט לכאורה אין שולחן ערוך.

תירוץ: מעקה איז פאר יענעם, נישט פאר זיך

איך טראכט אבער אז ס'איז דא נאך א פשט, און מעקה איז א מצוה צו אפהיטן פאר יענעם די סכנה, נישט פאר זיך אליינס. אהא. ס'איז נישט קיין נפקא מינה פאר דיר אז דו האסט די פרייזן פון דעם מענטש, אבער ס'איז אפהיטן פאר יענעם.

ס'קען זיין אז מעקה איז נישט נאר א מצוה אויב איינער דרייט זיך, נאר אפילו אויב דיין דאך איז פארמאכט. ס'איז אפשר אזא גדר וואס די תורה האט געמאכט. מה שאין כן אין מלח סדומית האבן מיר געזען אז א מקום וואס ס'איז נישטא איז נישט מצוי.

אבער ביי מעקה קען זיין, מ'קען נישט זאגן, "אה, היינטיגע צייטן, למשל, אויב מענטשן זאלן בויען זייער ווייכע floors, אה, ס'איז נישטא קיין מצוות מעקה." ניין, ס'קען זיין אז איינמאל ס'איז דא א מצוה, דארף מען עס טון. ס'איז מער א גדר.

חידוש פון חזון איש: מעקה איז א חידוש אין שמירה

די אמת איז, לאמיר זאגן אז די אמת איז, איך האב געלערנט אמאל אויף מעקה אין אן אנדערן קאנטעקסט, אז די אמת איז אז מצוות מעקה — איך ווייס נישט אויב דאס איז די תירוץ וואס דו זוכסט — אז די אמת איז אז מצוות מעקה איז נישט סתם אז דו זאלסט נישט לאזן מענטשן טאנצן פון דיין דאך, ווייל אויף דעם האסטו נישט געדארפט קיין מצוה. ס'דארף זיין א חידוש אין מצוות מעקה.

אזוי ווי די חזון איש מיין איך איז מסביר דארט, אז די עצם, ער זאגט, א מענטש אליין גייט אויפ'ן דאך, ער ווייסט אז ער דארף זיך היטן. אבער איך דארף מאכן א גדר אויף מיין דאך? גיי נישט! אדער אדם מועד לעולם, א מענטש דארף זיך היטן. איז דאך דא א חידוש אז דו דארפסט מאכן א גדר.

קענסט זאגן אז יענער איז א דאך, ער מאכט עבירות, ס'ווערט דיר געבעטן, כלאים, וואס א מענטש איז פטור אויף דעם. א מענטש דארף זיך היטן, א מענטש דארף האבן common sense, א מענטש דארף נישט גיין אויף א דאך. אבער ס'איז דא א חידוש אז דו דארפסט מאכן א דיינדזשער, וואס איז דיינדזשערעס, און דו דארפסט א חידוש.

מעקה אלס דין אויף דעם בעל הבית

Speaker 2: בעיסיקלי וואס דו זאגסט איז אז מעקה איז א דין וואס די תורה זאגט אז די חיוב שמירה פון א דאך איז אויף די בעל הבית, ווייל אנדערע זאכן, יעדער האט זיך א חיוב פאר זיך. מ'זאגט נישט אויף נטילת ידים אז די בעל הבית בעל הסעודה דארף אכטונג געבן קיינער זאל נישט שווין מים אחרונים. ס'איז א מצוה יעדער איינער זיך צו וואשן די הענט.

Speaker 1: אבער דער טעם איז וועגן א סכנה, און אויף סכנה דארף מען א חידוש, ס'איז נישט סתם. אבער איך מיין אז דאס ברענגט אריין די דוגמא פון צנועס המים. יעדער איינער פארשטייט אז דאס שטייט אין די

גמרא, אבער דאס שטייט אליין אז ס'איז נישט קיין מצוה, ס'איז נישט קיין מצוה. יעצט, מאך זיכער אז ס'איז בצנעה, נישט די זעלבע ווי מים.

ברייטערע דיון: אנדערע מצוות וואס האבן נישט קיין ברכה

אקעי, דער רמב"ם האט דא אריינגעווארפן נאר איין זאך, איין מצוה מדרבנן וואס מ'מאכט נישט קיין ברכות. אנדערע ראשונים האבן אסאך, ס'איז דא אויף דעם זייער אסאך ישיבה'שע רייד, אבער אונז גייען נישט מאריך זיין אויף דעם. למשל, דער רשב"א, א מינוט, דער הייליגער רשב"א, ברענגט א פאר מצוות וואו ס'איז יא אדער נישט דא א ברכה, אבער ער ענדיגט צו אז מ'קען נישט וויסן די טעם, ווייל מיט אייביג קען מען אויפקומען מיט נאך א מצוה וואס איז ענליך און וואס ס'פיט נישט די טעם. סאו ער ענדיגט צו אז בעצם אונז וויסן נישט פונקטליך אויף וועלכע זאכן די חכמים האבן יא אדער נישט מתקן געווען א מצוה, און מ'דארף נאר נאכגיין נאך די מסורה וואס מ'ווייסט אז דא איז דא א מנהג צו מאכן א ברכה.

אבער אנדערע האבן יא א פאר שיינע סיבות, למשל א מצוה וואס איז תלוי אין אנדערע, און נאך אזעלכע זאכן.

אויב וועסטו מיר לאזן ענדיגן די גאנצע פרשה, וועלן מיר זען צו ס'איז קלאר אזוי. דער רמב"ם האט שוין געזאגט א כלל, און איך ווייס נישט ביי די מצוה וואס איז תלוי אין אנדערע, און נאך אזעלכע זאכן.

קשיא: מכה און השבת גזילה

אדער מ'קען פרעגן, איך האב געטראכט נאך א קשיא, די מכה האסטו שוין דערמאנט. די מכה איז לכאורה דאס זעלבע תורה, דאס איז דאך א חידוש פון די תורה, ס'איז נישט סתם א מכה. און אין אנדערע ווערטער, אויף צאלן, לאמיר זאגן, אויף ווערן וואס איז א גזילה, אדער אויף צאלן זיין א חוב, מאכט מען נישט קיין ברכה.

Speaker 2: יענץ איז קשור צו אן עבירה. יענץ איז קשור צו אן עבירה.

Speaker 1: דאס מאכט סענס! ס'מאכט סענס אז ס'פאסט נישט אז א מענטש זאל דאנקען דעם אייבערשטן אויף השבת הגזילה.

פריעת בעל חוב איז א מצוה. פריעת בעל חוב איז א מצוה. איז דאס א פראבלעם?

Speaker 2: ניין, ס'איז נישט אז ס'איז א מצוה לחברו. א מצוה לחברו מאכט מען נישט קיין ברכות.

מצוה לחברו vs. בין אדם למקום

Speaker 1: אבער מ'קען נישט זאגן אז ס'איז א מצוה לחברו. דער רמב"ם אין מורה נבוכים האט געזאגט אז רוב מצוות שבין אדם למקום זענען אויך אין אמת'ן א מצוה לחברו, ווייל ווען מ'גייט דורך די טעמי המצוות זעט מען אז אסאך זאכן האבן א תועלת פאר אנדערע מענטשן אויך. דאך, ווען מ'זאגט בין אדם למקום, מיינט עס נישט צו זאגן אז ס'האט נישט קיין שום תועלת בין אדם לחברו. ס'מיינט צו זאגן אז וואס איז די עיקר מצוה? מער דירעקט.

יעצט, טוט מען א מעקה. ווען א מענטש מאכט א מעקה, העלפט ער נישט קיין צווייטער מענטש, ער רעדט נישט אויף קיין צווייטער מענטש. ער מאכט א מעקה אויף זיין הויז, גרייט ער דאס צו אז מארגן זאל קומען א צווייטער מענטש נישט אראפפאלן. ס'איז נישט קיין מצוה לחברו.

דיגרעסיע: פארוואס מאכט מען נישט קיין ברכה אויף תשובה

איך בין געווען אין אנטווערפן א פאר יאר צוריק ביי ר' לייביש, ביי מיין פעטער, אויף יום כיפור. ביי די סעודה פון ערב יום כיפור האט ער א גאנצע סעודה אויסגעווען פארוואס מ'מאכט נישט קיין ברכת המצוות אויף די מצוה פון תשובה. ער האט געקאכט אין א סוגיא, ער האט געזאגט א שטיקל בריסקער רב. אבער תשובה איז דאך א דוגמא פון... אבער ס'איז דא א כלל וואס דער רמ"ע מפאנו ברענגט פון ר' אברהם אבן עזרא, פלאות, נישט באקאנטע נעמען, אבער וואס ער איז דער גרויסער בעל מורה דאשתמטתא. ער זאגט אז א מצוה וואס ס'איז נישט קלאר ווען ס'גייט עקטשועלי געשען, למשל, מ'קען נישט מאכן א מצוה אויף אהבת רעים, ס'קען אמאל דויערן צען יאר ביז מ'הייבט אן צו ווערן א חבר, יא? למשל. אבער די תשובה איז דאך אויך אזא סארט זאך. ווען איינער זאגט אז תשובה איז נאר א מעשה, מ'זאגט "אשמנו", ס'איז נישט אזוי. תשובה איז דאך א תהליך, ס'איז דאך א זאך וואס א מענטש דארף ארבעטן אויף דעם מענטש.

מצוות וואס זענען תלוי אין יענעמ'ס צוברעאכנקייט

עניטינג וואס האט צו טון מיט יענעמ'ס צוברעאכנקייט איז אויך נישט פאסיג. א איד שטייט נעבען הונגעריג און דו גייסט אים געבן צו עסן און דו מאכסט א ברכה "על מצות צדקה". דער רמב"ם האט אפילו געמאכט א גרעסערע כלל דערין, אז ברכות נהנין מאכט מען נישט קיין ברכות.

באמערקונג וועגן "ולא בירך"

קען סטאפן א רגע. לא בירך. דער רמב"ם זאגט **"עושה מצוה ולא בירך"**. ער האט דאך געזאגט אז א ברכה מאכט מען פאר מ'טוט א מצוה, און ער האט אויך געזאגט אז ס'גייט אייביג מיט א "ועשיתם את כל מצותי". סאו דאס ווייס איך נישט שוין.

Speaker 2: יא, ס'איז אינטערעסאנט. ס'איז זייער אינטערעסאנט וויאזוי ער לערנט הלכות מיט זייער... הלכות ברכות איז ער זייער מסודר. אין הלכות ברכות המצוות הייבט ער אן זייער אינטערעסאנט. ער איז מאריך, אבער ער גייט זיך אויך נישט ממש פון א כלל אל הפרט. ס'איז זייער אינטערעסאנט. ער איז מאריך, אבער נישט מיט כללים. אזוויוי איך זאג, ער איז מאריך מיט די הלכות, ער הייבט אן הלכות אבידה זרה, ער הייבט אן די הלכות... ער זאגט צו אזעלכע הלכה'דיגע גדרים, וואס איז די קשר צו די קשר.

הלכות ברכת המצוות: ברכה אחר עשייה וטבילת הגר

הלכה יא-יב: ברכה אחר עשייה — מצוות שעשייתן קיימת

Speaker 1:

סאו דאס ווייסטו נישט שוין. יא, ס'איז אינטערעסאנט. ס'איז זייער אינטערעסאנט וויאזוי ער לערנט. הלכות ברכות איז ער זייער מסודר, און אין הלכות ברכת המצוות הייבט ער אן זייער אינטערעסאנט. ער איז מאריך, אבער ער גייט דאך אויך נישט ממש מיט א כלל על הפרט. ס'איז זייער אינטערעסאנט. ער איז מאריך, אבער נישט מיט כללים. זייער אסאך מאל איז ער מאריך מיט די הלכות, ער הייבט אן הלכות עבודה זרה, אדער ער הייבט אן... ער זאגט צוויי אזעלכע הלכה'דיגע גדרים, וואס איז די קשר צו די המשך פון די רופף.

זאגט דער רמב"ם אזוי, וואס טוט זיך אויב איינער האט געמאכט די... נישט געפאלגט די תקנת חכמים צו מאכן א ברכת המצוה? ער האט געטון א מצוה ולא בירך, ער האט נישט געמאכט א ברכה פארדעם. **"אם מצוה שעדיין עשייתה קיימת, מברך אחר עשייה"**. ס'איז אייביג דא א חיוב צו מאכן א ברכה פארדעם. אבער איז אזוי, אויב איז עס א מצוה וואס ס'גייט נאך אן, למשל לכאורה א סוכה, יא? אדער דער רמב"ם גייט שוין זאגן די דוגמאות. אבער אויב איז עס עפעס וואס איינמאל מ'האט געענדיגט טון די מצוה און ער האט נישט געמאכט די ברכה, און דער רמב"ם גייט שוין געבן די דוגמאות.

כיצד? א מענטש האט זיך אנגעטון ציצית, אדער לולב, אדער תפילין, **או התיישב בסוכה**, ער האט זיך געזעצט אין די סוכה, און ער האט נישט געמאכט די ברכה פאר ער האט זיך אריינגעזעצט, אדער פאר ער האט אנגעטון די תפילין, מאכט ער די ברכה נאכדעם וואס ער האט געטון די מצוה, ווייל ער האט דאך נאך די ציצית. סאו אויף ציצית זאגט ער **"אשר קדשנו במצותיו וצונו להתעטף בציצית"**, ווייל ציצית, דא איז ווי דער רמב"ם זאגט אונז די ברכה. נאכדעם וואס ער האט אנגעטון די תפילין, זאגט ער **"אשר קדשנו במצותיו וצונו להניח תפילין"**. און ווען ער זיצט שוין, מאכט ער **"אשר קדשנו במצותיו וצונו לישב בסוכה"**, **וכן כל כיוצא באלו**, ווייל ער טוט עס נאך. ס'איז דאך לכתחילה איז עס פארן עס טון, אבער יעצט איז ער נאך אויך די טוהער.

חידוש: עובר לעשייתן אדער המשך העשייה?

איך מיין דער רמב"ם האט שוין געזאגט איינמאל די הלכה אין הלכות תפילין, האב איך געדענקט, ביי די עובר לעשייתן. קען מען זאגן אז יעצט גייט ער זאגן די ברכה אין די עק מינוט פון טון, אדער קען מען זאגן אביסל... איך מיין אז ס'איז נאך אלץ עובר לעשייתן. ס'איז נישט עובר לפריערדיגע עשייתן. לכתחילה דארף מען טון די הכי הכי עובר לעשייתן, פארן טון די ערשטע רגע. אבער ס'איז בסך הכל א המשכה.

מ'קען עס אויך טייטשן אז די גזירה איז דאך אז די רבנות קען נישט מאכן א גאנצע מצוה ענדיגט א ברכה, ווייל ס'איז שוין דא א פטור, די מצוה איז נישט דא. יעצט די מצוה איז יא דא, ס'איז גרייט יא אליין פאר די ברכה, אבער ס'איז נאכאלץ דא די עבד, ווייל לעטף זאגט מען נישט לעטף, לעטף מיינט טון די מעשה, להניח מיינט נישט להניח עלי תפילין, און די זעלבע זאך, מ'וואלט געדארפט זאגן לישב בסוכה, לישב מיינט ער זיצט זיך אריין, די אנהייב פון די מצוה, יא יא, ס'קען עס נאך ארויפרוקן, **וכן כל כיוצא באלו.**

מצוות שעברו — אינו חוזר ומברך

אבל השוחט בלא ברכה, ער האט געשחט'ן אן א ברכה, ער האט געענדיגט, מ'גייט נישט נאכאמאל שעכטן, **אינו חוזר אחר השחיטה ומברך אשר קדשנו במצותיו וצונו על השחיטה**, ער האט פארפאסט. **וכן אם כיסה את הדם בלא ברכה**, אדער למשל די נעקסטע זאך קען זיין אזוי, כיסוי הדם, **או הפרשת תרומות ומעשרות, או שטבל ולא בירך**, סאו דא רעכנט אונז די רמב"ם אויס די סארט זאכן וואס דארפן האבן א ברכת המצוות, **אינו חוזר ומברך אחר עשייה**, ווייל ער האט שוין געטון, **וכן כל כיוצא באלו.**

למשל די רמב"ם וואלט נישט געזאגט למשל טובל'דיך נאכאמאל דאס מאל מיט א ברכה, ווייל נישט, ווייל ער האט זיך שוין גע'טובל'ט, די חלות איז שוין געשען.

דיגרעסיע: ברכה אויף תרומת דמאי

Speaker 2:

וכן אינן מצוות שמברכין עליהן אחר עשייתן לעולם, אלע מצוות, רייט, רייט, דאס איז וואס דו ביסט א בריסקער און דו מאכסט עס אפאר מאל תרומה, מאך עס נישט פאר א עיקר דין. אבער אן ספק מספק קען זיין ער מאכט א ברכה, אויף דמאי מאכט ער נישט קיין ברכה, רייט? וואס איז די נאמן דרבנן, ספק דבריהם להקל. אפילו אויב די רבנן דארפן מאכן א תרומה נאכאמאל מאכט ער נישט קיין ברכה אויף דעם, אפילו אה, דאס הייסט ספק דבריהם, די גמרא, יא.

Speaker 1:

אהא, אבער די רמב"ם איז נישט די הלכה. אינטערעסאנט וואס מ'ברענגט אין די פרי חדש, איך שטעל זיך פאר אז די רמב"ם האט אזא חילוק, איך געדענק אז ס'איז דא א גאנצע, אפשר שפעטער וועלן מיר זען ווען מ'וועט רעדן.

Speaker 2:

אקעי. על כל פנים, יא.

הלכה יב: טבילת הגר — ברכה אחר עשייתה לעולם

Speaker 1:

אבער דא יא, עס איז דא איין מצוה וואס מ'מאכט די ברכה אחר עשייתה. וואס איז דאס?

Speaker 2:

יא.

Speaker 1:

איינער האט מיר געזאגט אז די ברכה איז אחר עשייתה לעולם. אונז זענען אויך, דער רמב"ם האט נישט משנה געווען די הלכה אז כל הברכות כולן מברך עובר לעשייתן, אזוי ווי די גמרא זאגט עס. ס'וואלט געווען פאסיג פאר'ן רמב"ם. ווייל דער רמב"ם האט געטראכט אז ער שרייבט מער בקיצור. דער רמב"ם האט געשריבן **"כל המצות מברך עליהן קודם לעשייתן".**

Speaker 2:

אה, אה, אה, אה.

Speaker 1:

ס'איז געווען א פארפארער, אבער די גמרא לייגט עס א דגש. קודם זאלסטו וויסן אז די גמרא זאגט פון וואו מ'לערנט עס ארויס. און און ער האט פארפאסט, ס'איז אזוי ווי א שוטה. ער זאגט נישט אז מ'דארף איבערטון אדער סיי וואס. ער האט פארפאסט, ס'העלפט נישט איבערטון בעצם, יא. חוץ ביי די סוכה, מ'זיצט נאך, יא.

אקעי. ס'איז דא...

דיגרעסיע: סידור קידושין — ייחוד עדים

איך האב געהאט א שנעלע שאלה, ס'קומט נישט ממש אריין. איך האב געהאט א סידור קידושין, ס'איז אביסל בושות אבער ס'איז געשען. איך האב געהאט א סידור קידושין וואס ס'איז נישט געווען דארט איינער וואס האט עס געקענט נעמען אזוי גוט פון די חופה. ס'איז געווען אזוי, ווי געשייניגט, מ'האט געגומען אזא ארענדע פלאץ. און איך האב מייחד געווען עדי כתובה, איך האב געקענט נעמען פון די כתובה פאר די חופה. מיר זענען געגאנגען צו די חופה, און מ'האט אנגעהויבן, און איך האב נישט מייחד געווען עדים פאר פאר די חתן האט געגעבן די קידושין. דאס הייסט, איך האב געמאכט די ברכה, און נאכדעם האט די חתן געזאגט "הרי את מקודשת לי" פארנט פון די מענטשן וואס זענען געשטאנען דארט, און די עדי כתובה, איך האב נישט געזאגט "עדי קידושין".

איך האב מיך געכאפט גלייך נאכדעם, און איך האב מייחד געווען צוויי עדים, און איך האב געבעטן די חתן זאל צוריק מקנה זיין פאר די... די כלה זאל צוריק מקנה זיין פאר די חתן איר רינגל, און מ'האט עס איבערגעטון פארנט פון די צוויי עדים. און די סיבה איז, ווייל ס'איז דא א הלכה, בעצם די גאנצע עולם האט עס געזען, אינקלודינג די צוויי עדים, אבער ס'איז דא אן ענין אז מ'דארף מייחד זיין עדים, ווייל אויב נישט איז דא די חשש אז "עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה", א חלק פון זיי זענען קרובים, א הלכה'דיגע סיבה. סאו בעצם איז געווען עדים, אבער ס'איז דא די הלכה'דיגע סיבה פארוואס מ'דארף יא מייחד זיין עדים. למעשה איז עס נישט געווען קיין הפסק, ווייל מ'איז געווען מער עוסק אין ענין סידור קידושין. מ'האט עס נישט געטון אזוי געהעריג, און מ'האט עס יעצט געפיקסט, מ'איז נישט געווען מעכב. אבער למשל, אויב וואלט איך מיר יעצט געכאפט נאכדעם וואס מ'האט שוין געמאכט אלע שבע ברכות, יא? לכאורה וואלט מען יעצט געדארפט מאכן א ברכת הקידושין עובר לעשייתן.

Speaker 2:

אקעי, מ'דארף וויסן אז די קידושין איז א כשר'ע קידושין, ספעציעל אין די אופן וואס איך זאג. קודם כל איז דא א חומרא, און מ'האט געווען מקפיד אויף די חומרא. צווייטנס, ס'איז דא א מחלוקת הרמב"ם מיט רא"ש צו ברכת אירוסין איז א ברכת המצוות אדער א ברכת השבח. אויב ס'איז א ברכת המצוות, און דער רא"ש לערנט אז ס'איז א ברכת השבח, קען מען עס מאכן נאכדעם.

דיגרעסיע: ברכת המצוות vs. ברכת השבח — קידוש וקריאת שמע

Speaker 1:

ניין, דער רמב"ם זאגט אונז נישט וועלכע ברכת המצוות זענען א ברכת השבח. למשל קידוש, דו האסט דאך אויך טעפס א... קידוש איז מצוות קידוש על היין, אבער ס'איז דאך אויך א ברכת השבח. אבער ס'איז נישט א ברכה על מצוות קידוש? איז א ברכה על מצוות קידוש, ניין?

Speaker 2:

ניין, ניין, ניין. מצוות קידוש איז לקדש היום על היין, צו מאכן שבח והודאה על היין. אויף וואס זאל זיין א ברכה "אשר קדשנו במצותיו וציוונו על

מצוות קידוש"?

Speaker 1:

אה, ס'איז ממש די זעלבע שאלה וואס איך האב דיך געפרעגט פארוואס מ'זאגט אן עקסטערע נוסח אויף "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו לקרוא קריאת שמע". אנשטאט דעם זאגט מען "אהבת עולם".

Speaker 2:

ניין, איך מיין די אמת'דיגע ענטפער, אנטשולדיג וואס דו ביסט מורי ורבי, איך זאג נאר אן אנדערע ענטפער וואס מ'קען זאגן איז, אז ס'איז דא ווען חז"ל האבן מייחד געווען אסאך א שיינערע ברכה. אנשטאט ס'זאל זיין א טרוקענע ברכה, די מינימום איז, ווען דו האסט נישט קיין סאך וואס צו זאגן, זאג אזוי ווי ווען א מענטש... ס'איז דא די קליינע ברכות. אנשטאט, ס'איז דא ווי מ'זאגט יא "מודים אנחנו לך" ווען ס'קומט רעגן, איז דא א גאנצע שיינע נוסח. אבער על פי רוב, שכוח באשעפער פאר די עסן. "בורא פרי האדמה" איז נישט שכוח, ווייל דו זאגסט "ברוך אתה" פאר די עסן. דאס איז א מינימום.

אויף קריאת שמע האבן חז"ל יא יאחד געווען אסאך השענערע ברכת המצוות, וואס רעדט וועגן אהבה רבה פון די קבלת התורה, פון דעם רעדט מען דאך פון שמע. מ'איז מקבל זיין, "הבוחר בעמו ישראל באהבה" צו זאגן שמע. סאו פארדעם איז נישט דא קיין מקום צו זאגן "אשר קדשנו במצותיו וצונו לקרוא שמע", ווייל דו האסט אסאך א שענערע, אהבה רבה איז אלעס תלוי אין דעם, איז שוין אלעס כלול אין דעם. ווען דו זאגסט פלעין, אה, איך נעם אן אן עול מלכות שמים, איז נישט דא אויף דעם, מ'איז נישט מתקן געווען אויף דעם א תפילה אדער א שבח.

און די מצוה פון קידוש, הערסטו וואס איך זאג? האבן חז"ל געמאכט נישט סתם ברכה אויף קידוש, נאר זיי האבן געמאכט אז די קידוש איז א שבח והודאה אויף שבת און אויף די יין.

Speaker 1:

מ'לערנט אין רמב"ן אז קידוש איז אליין א מצוה, דאס הייסט... יא, קידוש היום על היין איז אליין א מצוה. וואס מאכן א מצוה אויף די קידוש? דאס איז רעכטס, דאס איז א קשיא. איך מיין א בויגן קדוש...

Speaker 2:

אקעי, לאמיר נאר גיין וייטער. איך האב נישט קיין שום מצוה בדבור וואס איך געדענק אז מ'מאכט אויף אים א ברכה.

Speaker 1:

ניין, איך מיין אז קידוש היום מיינט אויך בכלל אז ס'איז א תפילה, ווייל מ'דאווענט דאך עס אויך ביי די... פאר מ'טוט עס ספעשל על היין, טוט מען דאך עס ביי תפילה. דאס הייסט אז ס'איז א תפילה, און ס'איז נאך א תפילה אויף יין.

Speaker 2:

אקעי, לאמיר גיין וייטער. דו האסט געזאגט אז מ'איז נישט יוצא מיט א כלל יוצא זיין.

טבילת הגר — פארוואס אחר עשייתה?

Speaker 1:

איינציגע מצוה וואס מ'מאכט א ברכה עליה אחר עשייתה לעולם, איז טבילת הגר. רייט, רייט. וואס מ'מאכט אייביג דווקא אחר עשייתה, איז טבילת הגר. פארוואס? ווייל א גר, פאר ער גייט זיך טובל'ען, ער גייט זיך טובל'ען אויף זיין גירות, האט ער די ברכה... ער קען נישט זאגן "אשר קדשנו במצותיו וצונו על הטבילה"? יא, אדער וואס? פארוואס קען ער עס נאכנישט זאגן? **"שעדיין אינו קדוש ואינו מצווה עד שיטבול"**. ס'איז א תלוי ועומד. ער גייט ווערן א איד ווען ער גייט מקיים זיין די מצוה.

Speaker 2:

וועלכע מצוה איז בכלל צו ווערן א איד? איך ווייס נישט. וועלכע מצוה איז עס? ס'איז צדיק. ער וואלט געדארפט זאגן "אשר קדשנו במצותיו וצונו על כל המצוות" יעצט ווען ער טובל'ט זיך, ווייל ס'איז א תנאי פאר אלע מצוות. אבער אפשר... די מצוה... ס'איז נישט דא קיין מצוה פאר א גוי צו ווערן א איד, ס'איז נישט פון די שבע מצות בני נח. אבער ס'איז די יסוד פאר אלע מצוות.

Speaker 1:

אזוי זאגט דער רמב"ם, דער רמב"ם לערנט יא... אז "והייתם קדושים לאלוקיכם" אדער "והייתם לי קדושים" איז א מצוה. גוט, פאר א גוי איז נישט קיין מצוה, ממילא קען ער נישט מאכן די ברכה על טהרת גופו. אבער פאר א איד איז א מצוה צו זיין א איד. און דאס ווערט א מצוה מיט א טבילה, און נאכדעם מאכט מען א ברכה פאר'ן זיין א איד. און ווען טובל'ט זיך א איד פאר'ן פלען זיין א איד? ער איז שוין געווען א איד, ער איז שוין אן אלמנה. ס'איז פאני, אבער אזוי איז די הלכה.

ברכת המצוות: דיני ברכה פאר א גר, טבילה, און די יסוד פון ברכות

פארוואס א גוי קען נישט מאכן א ברכה פאר טבילה

Speaker 1: ס'איז דאך נישט קיין מצוה פאר א גוי צו ווערן א איד, ס'איז נישט פון די שבע מצות בני נח.

אבער ס'איז די יסוד פאר אלע מצוות. אזוויו ואהבת. דער רמב"ם לערנט יא אז ואהבת את ה' אלקיך איז א מצוה.

אבער פאר א גוי איז נישט קיין מצוה, ממילא קען ער נישט מאכן די ברכה אלס גוי. אבער פאר א איד איז א מצוה צו זיין א איד. און וויאזוי ווערט מען א איד? דורך א מצוה, מ'דארף זיך טובל'ן. און נאכדעם וואס ער איז א איד, מאכט ער א ברכה פאר'ן זיין א איד.

און ווען טובל'ט זיך א איד פאר'ן פלוצלינג זיין א איד? ער איז שוין געווען א איד, ער איז אלעמאל געווען. ס'איז פאני, אבער אזוי שטייט דא.

לפיכך, יא, לפיכך... ניין, איך זאג, לויט די... לויט די... אה, לויט די רמב"ן, אז ס'איז דא א מצוה וואס איז א יסוד פאר אלע מצוות, מילה איז נישט קיין מצוה, אזוויו יראת ה' אלקיך אדער אהבת ה'. איך מיין אז אהבת ה' רעכנט ער יא אויס. דער רמב"ם רעכנט נישט אויס אמונה אלס א מצות עשה. קען מען זאגן אז... יא, אקעי, נישט קיין חלק.

מ'זאגט נישט די מצוה איז צו ווערן א איד. די מצוה איז טבילה. ס'איז א מצוה אזוויו ס'איז א מצוה קיומית. אויב מ'וויל ווערן א איד, דארף מען זיך טובל'ן. אבער די מצוה איז נאר אויף א איד, נישט אויף א גוי.

לפיכך, ווען מאכט מען די ברכה? אן אשר יצר, מ'ווארפט זיך אריין אין וואסער.

מאי שאינו עושה ברכה? מה שהיה דחוי מעיקרא. ס'איז דער רמב"ם נאכאמאל, ער געבט נאכאמאל די ווערטער. **מה שהיה דחוי מעיקרא**, פארדעם איז ער געווען דחוי פון מצוות, נישט געקענט טון קיין מצוות, **לא יברך**.

דיון: די נוסח פון ברכת המצוות

Speaker 2: ער זאגט אז... ניין, אפשר מיינט ער צו זאגן מער אז... לאמיר זאגן מ'טוישט די נוסח פון אשר קדשנו במצוותיו וציוונו. ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם על הטבילה, אן אשר קדשנו במצוותיו וציוונו. אויף דעם איז איין פראבלעם. די אנדערע נוסח שטימט דאך נאך.

Speaker 1: אפשר גוים מאכן ברכות, האבן מיר געלערנט אז מ'ענטפערט נישט קיין אמן. ס'קען זיין אז דער גוי האט אנדערע מצוות.

Speaker 2: אה, אויף די שבע מצוות בני נח. למשל, א גוי וואס טוט שבע מצוות בני נח, קען ער מאכן א ברכה?

Speaker 1: אה, די חכמים זענען נישט מתקן געווען.

ברכות און אופן עשיית המצוה

Speaker 1: די שאלה איז, צו איינמאל די חכמים זענען מתקן געווען, ווערט עס די אופן עשיית המצוה. סא אויך די בני נח זענען מחויב צו טון די מצוה פון די שבע מצוות על פי וויאזוי די חז"ל זאגן איז די מצוה.

ס'איז זייער אינטערעסאנט, ווייל דער עולם ווייסט אז... ניין... אקטשולי, נאכאמאל מ'גייט ווייטער. ניין, איך טראכט, ווען איינער בלאזט שופר אן א ברכה, אוודאי פעלט אין די איכות פון שופר. ס'איז נישט נאר א פגום אין הלכות ברכות. ס'איז שוין געווארן א תקנת חכמים אזוי די מצוה קומט. אבער דארף שוין בלאזן דעם שופר. דארף שוין בלאזן דעם שופר.

מילא, קען איך זאגן אז א גוי דארף טון די זעלבע מצוה אין חנוך? לפי וויאזוי חז"ל זאגן? ווייל איינמאל די חז"ל זאגן, עס איז א אופן עשיית המצוה. אהא, וואס בתור אידן, יא. אבער דער רמב"ם זאגט נישט אזוי. ער מאכט נישט די אידעי, ער זאגט נישט דעם חידוש נישט.

Speaker 2: ניין, אויף אלע מצוות, אלע מצוות וואס זענען לאמלאך קרוס סבורי, וואס זענען ממש.

Speaker 1: איך האב געהערט ר' אבנר ער קריגט אויף דעם. איך האב עס נאך געזאגט פון... ניין, איך האב נישט קיין זכרון, דער אייבערשטער זאל מיר שענקן א בעסערן זכרון. וואס ר' אבנר האט זייער שטארק אפגעפרעגט אז פארקערט מיר טוען מיר מאכן די מצוה.

די מאירי'ס שיטה: ברכות נאר אויף מצוות מיוחד פאר אידן

Speaker 1: אבער עס איז דא א מקום פאר דעם. ווייל מען מאכט דעם די ברכה, אויף דעם האט דער אייבערשטער אונז אויסגעקליבן אלץ א איד. **אשר בחר בנו מכל העמים באהבה.**

אונז זאלן מצוות, גיין צווישן זיי, ווייל עס זאלן מצוות מתגלה זיין. אבער וואס עס זאלן ספעשעל, עס זאלן מצוות אז די ניחוח בירט זיך אז אלץ נישט נאר עס אין די... די מאירי, די מאירי זאגט, מ'קען זיין אז עס איז אביסל נשפע פון דעם רמב"ם. מיין מאירי ערליך א תלמיד פון דעם רמב"ם. אז ברכת המצוות מאכט מען נאר אויף מצוות וואס איז מיוחד פאר אידן. אבער א מצוה וואס איז מחויב אלץ בעיסיק חוקי האנושיות, למשל איך ווייס אפשר נישט עסן... אקעי, א לא תעשה איז נישטא, אבער איך ווייס... מען זאל זיך אנטון כדי מ'זאל נישט זיך ארומדרייען, אבער ס'איז נאר תקנת חכמים אז א איד זאל זיך נישט דרייען נאקעט. ס'איז קיין מצוה, ווייל דאס איז א הומאן ביאינג. אונז וועלן, אויף דעם אז דער אייבערשטער האט אונז חיבה יתירה **שאשר קדשנו במצוותיו וצונו.**

Speaker 2: יא. עס איז דא איין ברכה וואס דערמאנט לא תעשה, יא? אשר קדשנו על הראיה, והטילנו.

Speaker 1: דאכט זיך אז דער רמב"ן אין השגות זאגט אזוי. והטילנו איז עריות גילוי, ס'איז טאקע אינטערעסאנט. אויף דעם איז אויך דא אז ס'איז א ברכת השבח, דער ר"ן זאגט אז ס'איז א ברכת השבח.

די עיקר פון ברכת המצוות: חשיבות געבן

Speaker 1: ס'קען זיין אז די ברכת המצוות איז פון קידושין. איך מיין אז ס'איז דא, איך מיין אז ס'איז דא, ס'איז דאך דא די זעלבע שאלה וואס מ'האט געפרעגט וועגן אהבה רבה. ס'קען זיין אז א ברכת המצוה, די עיקר זאך איז, איך מיין אז מ'קען דאס זאגן אזוי, מ'געבט חשיבות צו יעדע מצוה מיט'ן מאכן פאר דעם א ברכה. צו די ברכה איז די ווערטער "אשר קדשנו על שופר", אדער ס'איז אהבה רבה הפתני, און ממילא האבן מיר א מצוה צו ליינען קריאת שמע, אן ארויסזאגן די ווערטער קריאת שמע, נאר סתם די אהבה רבה אז אונז האבן מיר אויסדערוועלט.ביידע געבן חשיבות פאר די מצוה, דאס איז די ווארט. בעצם די ברכות אויף געשעענישן איז אויך, דו געבסט חשיבות פאר די געשעעניש, דו ביסט מייחד שם שמים א גאנצע צייט.

ברכה נאך טבילה: דער רמב"ם און אונזער מנהג

Speaker 1: איך זאג נאר אז דער רמב"ם זאגט נאר א גר, וואס איז א גר, א גוי איינגאנצן, קען נישט מאכן קיין ברכה פאר די טבילה. אבער אונזער מנהג, און אנדערע ראשונים האבן געלערנט אז נישט נאר א גר, נאר יעדע טבילה, א נדה, טבילה דאורייתא, מאכט על כל פנים די ברכה נאך די טבילה. אונזער מנהג איז אז מ'איז טובל זיך נאכדעם נאכאמאל, אבער דאס איז נישט מעכב לכאורה, ווייל זי איז שוין טהור. דאס איז סתם א שיינע זאך. אבער דער שולחן ערוך שרייבט אז א נדה מאכט אויך א ברכה פאר די טבילה, "אשר קדשנו". מיר מאכן אלע טבילות נאכ'ן זיך טובל'ן, ווייל ס'איז די זעלבע קולי, אט יגר, א גמרא, ס'איז א מצוה, איז עס צו מאכן א ברכה ווען מ'איז טמא, יא? פשט איז אז טבילה איז א מצוה, איז דאך דא אויך א מצוה אז א פרוי זאל זיך טובל'ן, איז עס כולל אלע מצוות.

ס'איז דאך דא אז מ'מאכט די ברכה נאכדעם, ווייל ס'איז קיין ענין נישט, אבער ס'איז דאך דא מקורות. דער רמב"ם זאגט בפירוש אין הלכות נדה, אויב איך געדענק, אז מ'מאכט די ברכה פאר די טבילה. ס'איז סתם, מ'קען פארשטיין אזוי ווי אז טבילה איז דאך די ענין אז איך ווער יעצט טהור. ווען מ'ווערט טהור, ס'איז... יא. דאס איז סתם אן איידיע, אבער ס'איז דא נאך איין זאך וואס מ'פירט זיך צו מאכן די ברכה נאכדעם. הדלקת נר של שבת, יא?

הדלקת נר שבת: ברכה נאך די הדלקה

Speaker 2: אה, הדלקת נר שבת, ווייל אויב מען איז מקבל שבת אינמיטן צינדן די לעכט, און דא קומט דער ענין פון צודעקן די... מען זאל יעצט זען די לעכט, נאכדעם וועסטו שוין שבת, יא? מען מיינט דאך אז סתם א סגולה, מען דעקט צו די אויגן אז ס'איז בעסער, סתם א פאלח'דיגע זאך. ס'מאכט נישט קיין סענס, אבער דער רמ"א זאגט נישט דאס, רייט? ס'איז אבער פאני, דו זאלסט נישט מקבל שבת זיין, איך ווייס נישט וואס ער מיינט דערמיט. ס'איז דאך די מצוה צו צינדן די לעכט פאר שבת. ס'איז פאני, ס'איז א חומרא פון די אחרונים, איך ווייס נישט וועלכע. דער רמ"א זאגט דאך דא נישט, רייט?

Speaker 1: ס'קען זיין אז ס'האט אין זיך עפעס א פראקטישע סיבה, אזוי ווי... איך טראכט, ס'איז אנגעצויגן, אז זי ווארט נאך די מינוט ביז זי מאכט די ברכה, סאו יא? א אידישע מאמע וויל אלע זאכן זאלן זיין ערלעדיגט פון ווען זי הייבט אן צינדן די נר שבת ביז זי מאכט די ברכה. נו, ני, דאס, גיי... מעשה דאך א חרון, יא? אני ווייס נישט. ניין, איך טראכט נאר, דער רמב"ם זעט אויס ער נעמט זייער ערנסט די הדלקת נרות. ס'קען זיין אונזער מנהג, אנדערע ראשונים, אז ווען ס'איז דא א צורך איז עס נישט אזוי וויכטיג. דער רמב"ם זאגט אז אויב מ'האט עס דאך געגעבן, קען מען נישט... אפילו תאכל ותשתה, אפילו גלייך.

דיון: וואס איז די מצוה פון נר שבת

Speaker 2: ניין, אבער נר שבת איז די מצוה, אבער די מצוה איז אפשר אז ס'ברענט, ס'איז נישט די הדלקה עושה מצוה. ס'איז דאך... פארקערט, נר חנוכה ביסטו אפשר גערעכט, אז אויב איז הדלקה עושה מצוה, אבער ס'איז דאך די ענין אז ס'זאל זיין באלאכטן, ס'איז עונג שבת, א ברכה אויף עונג שבת.

Speaker 1: אקעי, יעצט גייען מיר לערנען וועלכע נס איז דאך א ברכה. פארקערט, מ'מאכט א ברכה, איך געדענק נישט איך האב נישט... ס'איז דאך די זעלבע סדר, די עקזיט דאר פון די ארייגאנג פון די תקנת חכמים. א ברכה אחרונה אויף תקנת חכמים, ס'קען זיין ווייל ס'שטייט ווייל מזבח מוריד עליו דמעות, א ענין פון צער. א ברוך דיין האמת איז טאקע, למשל, ס'איז נישט דא קיין מצוה פון אבלות, אבלות האט דאך נישט קיין "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על מצות אבלות", אביעסלי, רייט? אבלות האט נישט קיין מצוה "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על הלכות אבלות", רייט?

דיון: ברכות אויף אבלות

Speaker 2: ניין, וועלכע? ס'איז דאך צו רייסן, על הקריעה מאכט מען א ברכה.

Speaker 1: יא, על הקריעה אדער דיין האמת. ניין, עס האט אפשר נאר מנהגים, אבער ס'איז דא א מצוה דאורייתא פון אבילות, אבער איך ווייס

נישט פונקטליך וועלכע פרט פון די אבילות איז דאורייתא. דער רמב"ם זאגט אז ס'איז דא א מצוה.

Speaker 2: אקעי. ניין, מ'דארף פארשטיין די גמרא. ס'איז דא אזא זאך ווי אויף א טרויעריגע זאך מאכט מען נישט קיין ברכה, אויף א זאך וואס האט א ביטערע טעם מאכט מען נישט קיין ברכה, אויף א מצוה הבאה בעבירה מאכט מען נישט קיין ברכה. אבער למעשה זעט מען יא, "ברוך דיין האמת" איז א מצוה מיוחדת, ס'איז א ברכה טאקע אויף די רעה. ס'איז זיך יא אדרעסן די... די ווארט איז אז דו קענסט נישט דאנקען די אייבערשטער ווען ס'איז א...

דיון: פארוואס מאכט מען נישט קיין ברכה אויף גט

Speaker 1: מיין ענטפער איז געווען אז גט איז א גוטע קשיא, פארוואס מאכט מען א ברכה אויף גט. איך האלט אז די תירוץ איז אזוי ווי ס'איז דא אין לשון הרמב"ם, אז חכמים האבן נישט מתקן געווען אז מ'זאל מאכן קיין ברכה אויף א גט. און נישט וואס דו זאגסט אז ס'איז דא א כלל וואס דו זאגסט, איך וועל דיר זאגן א סברא. ווען מאכט מען אן עידוד ברכה? ווער האט געמאכט די ערשטע ברכה וואס מיר מאכן היינט? ווער האט געמאכט די ברכה "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו"? ס'איז דאך א זאך וואס מ'מאכט היינט, ס'איז דאך א ליידיגע זאך. ס'איז דאך א טעם אז ר' מאיר האט געזאגט, אפשר נאך פארדעם, מ'האט געמאכט, מ'האט געזאגט "מאכן" שבח והודאה פאר'ן אייבערשטן, "הוא אשר קדשנו במצוותיו וציוונו", א גאנצע לאנגע ברכה, מיט ניגונים, א ריזן... "אליכם רבנן קדישין".

א גאנצע זאך. יעצט שטעל דיר פאר, ווען גייט דיך אריין אין קאפ פארדעם, וואספארא ברכה גייט מען מאכן? א ברכה מאכט מען מיט שמחה. ניין, איך וועל דיר זאגן. פארוואס מאכט מען א ברכה "על הטבילה"? זיך טובל'ן דארף מען וויסן אז ס'איז א מצוה. אבער פארוואס זאל נישט זיין למשל א מצוה אויף "וזרתם מן הארץ טומאתה", "ולא ישמע על פיך"? אז ווען ס'וועט זיין א נער, זאל ער מאכן א ברכה "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על", ס'איז דאך אויך "וזרתם", אזויווי "וזרתם".

Speaker 2: יא, לויט די שיטה אז ס'איז א מצות עשה פון הרחקות, מצות עשה פון זיך...

Speaker 1: ניין, מיין ענטפער איז אזוי ווי אז א ברכה דארף אייביג שטימען, א ברכה איז די שמחה פון די זאך. "ברוך דיין האמת" איז אזוי ווי אז דו דארפסט אין דיין צייט זיך דערמאנען אין אייבערשטן. אבער אויף אלע אנדערע זאכן, "על הטבילה" איז ווען ס'האט זיך געענדיגט די גאנצע... די מצוה פון טבילה וואס די נדה טובל'ט זיך איז לכאורה נישט נאר אויף די עצם זיך טובל'ן, ס'איז אויף די גאנצע מצות נדה. אבער מ'האט נישט געקענט מאכן א ברכה אויף זי איז געווארן טמא, זאל זי רעדן פון... ס'איז א מורא'דיגע זאך. דאס איז די זעלבע סיבה פארוואס ער מאכט נישט ווען יענער איז ארום. שטייט דאך אז ער דארף האבן פיל צייט. דאס דארף זיין א שעה הידועה, עס דארף זיין א געוויסע מצב.

סיום: כל מצוה שהזמן גרמא

Speaker 2: כל מצוה שהזמן גרמא. ניין, כל מצוה שאין הזמן גרמא. דאס איז אויך ווי א גרויסע מדובר אין די ראשונים אויך, אז די רמב"ם מאכט פון אים איין סדר. די לשון פון די רמב"ם איז...

ברכות המצוות: עשייתה היא גמר חיובה, מעקה, ושהחיינו

הלכה ח (המשך) – כל מצוה שעשייתה היא גמר חיובה

איך האב די גאנצע מצוות נידה, אבער מ'האט נישט געקענט מאכן א ברכה אויף... ער איז געווארן טמא, זאל ער ענטפערן אז יעצט איז א מחוסר זמן. ס'איז דאך א גרויסע... די זעלבע סיבה פארוואס ער מאכט נישט ווען יענער איז ארום. די שטארקע זאך וואס דער רמב"ם פילט, ס'איז... ס'דארף זיין א שיעור פאר דיר, ס'דארף זיין א געוויסע מצב.

כל מצוות שהן מזמן לזמן... אה, ניין, כל מצוות שהן... יא.

דאס איז אויך ווי א גרויסע מדובר אין די ראשונים אויך, וואס דער רמב"ם מאכט פון אים איין זאך. די לשון הברכות, די תוספות איז דאך וועגן דעם ממש חקירות, איך רוף עס פאליטיק, ווייל איך וויל אז ס'זאל אזוי גע'פסק'נט ווערן. מחלוקות אין הלכה איז דאך פאליטיקס. מ'זאגט אלע סיבות, איך מיין פאליטיקס, אז מ'זאל אלץ דן זיין אויף מיין... אז ס'איז א חיות. דער זאגט אלע... רייט, ס'איז א תת"ד. צו מ'מאכט אלע סיבות, און דער לעס... מ'איז דער נצח. נישט אויף אלעס, א צייט אין די גמרא. א חלק האבן די ראשונים אליינס אויסגעבויעט לויט געוויסע כללים וואס מ'האט געהאט. זאגט דער רמב"ם דאס איינקלאר.

ווייל אין גאנץ הלכות ספר אהבה איז עס דער ערשטער נוסח וואס דער רמב"ם ברענגט אז דארט... אקעי, לאמיר אנהייבן, סוף ח', לאמיר שוין זען.

דער רמב"ם'ס חילוק: עשייתה היא גמר חיובה vs. יש אחר עשייתן ציווי אחר

"כל מצוה שעשייתה היא גמר חיובה" – יעדע מצוה וואס די עשיה, דער רמב"ם גייט שוין אויסרעכענען, וואס מ'גייט דאס טון, די פעולה וואס מ'מאכט, אדער די ערשטע פעולה וואס מ'מאכט, דאס איז די גאנצע מצוה. יא. למשל, נטילת שופר. אה, **"מברך עליה בשעת עשייתה"** – מאכט מען די ברכה פאר מ'בלאזט שופר, יא, בשעת עשייתה, עובר לעשייתה, אזוויוי פאר מ'טוט. אה, נישט שופר, נישט קיין גוטע עגזעמפל. לאמיר זען, עוסק... עוסק... לעשות סוכה... אה, אז דאס דא, די הכשר... די הכשר... וואס מ'רופט אין אנדערע פלעצער, די הכשר מצוה. רייט, ער זאגט מאכן די מצוה, אנגרייטן די מצוה. ער זאגט מצוה לרדות לעשות.

איז אויב איז די תהילה וואס ער טוט יעצט, איז די ענד פון די מצוה, משיצא גבר, מאכט מען דעמאלט. אויב ס'איז דאך א תהילה וואס מ'גייט נאך טון נאכ'ן טון, דעמאלט איז איינער מברך. אלא בששוי אותה און ציפורי אדער... נאר אינטערסאנט. קייצא, **העושה סוכה או לולב או בונה לולב, או שופר** או גרייט אן א שופר, **או ציצית** ער מאכט ציצית, **או תפילין** ער מאכט תפילין, **או מזוזה** איז א סופר ער מאכט א מזוזה, **אינו מברך בשעת עשייה אשר קדשנו במצוותיו וציונו לעשות סוכה או לכתוב תפילין**. פארוואס? **לפי שיש אחר עשייתן ציווי אחר**, ווייל דאס איז נאכנישט געענדיגט. מאכן די סוכה איז א מצוה, און ס'איז אויך די הכנה צו די מצוה פון זיצן עקטשועלי אין די סוכה.

חידוש: עשיית הסוכה איז אליין א מצוה, נישט בלויז הכנה

ס'טייטש אויב למשל ער בויעט א סוכה און ער גייט נישט נאכדעם זיצן אין די סוכה, אפשר איז למפרע נישט געווען קיין מצוה. אבער לאמיר זען, די עשיית המצוה ענדיגט זיך דא וואס צו טון אין די מצוה. ס'איז טאקע א גרויסע מצוה צו שרייבן אין א...

ס'איז זייער אינטערעסאנט, ווייל דער רמב"ם האט אונז פריער געזאגט אז ס'איז דא מצוות וואס ס'איז א מצוה להשתדל ולרדוף אחריהם. דא זאגט אונז דער רמב"ם אז ווען מ'איז משתדל און מ'איז רודף אחריהם, טוט מען די מצוה בעצם. ס'איז נישט נאר א הכנה צו די מצוה. יא, דער רמב"ם האט אונז פריער געזאגט אז ס'איז דא א מצוה אז מ'דארף... דא זאגט ער יעצט, ער איז אונז דא מגלה אז דער גאנצער פראסעס פון להשתדל ולעשות איז א מצוה.

סאו לויט רבי יצחק, וואס זאגט יעדן טאג הונדערטער מאל על ברכת הריח און על ברכת הריח אויף בשמים און אויף א גוטע חברותא און אויף א גוטע וועטער און אלעס, א גאנצע טאג ווען מ'מאכט די סוכה, ווען מ'איז רודף אחריה און מ'פארט צו האום דיפא אויפקויפן די דריל, און נאכדעם נאכאמאל ווען מ'בויעט עס. אבער ס'קומט דאך נאכדעם די עיקר, ממילא זאגט מען עס ביי די ענד. ניין, דא וואלט מען געדארפט מאכן די ברכה, אבער ס'איז ממש די מצוה. יעדער חלק פון די פראסעס איז א מצוה.

די חידוש איז אז ס'איז נישט אזוי, אז מ'מאכט עס נאר די איין מאל ווען מ'ענדיגט די גאנצע פראסעס פון די מצוה. ווייל ס'איז זייער אינטערעסאנט, ווייל דער רמב"ם לערנט דא קלאר אז די עשיית הסוכה איז א מצוה. אנדערע ראשונים זאגן אז ס'איז נישט א מצוה, ס'איז נישט קיין חילוק צו דו גייסט אין א צווייטנ'ס סוכה אדער... נאכאמאל, ס'איז קלאר אז מ'איז יוצא... מ'איז

יוצא האסטו פארפאסט א מצוה, האסטו פארפאסט די מצוה פון מאכן א מחשב מצוה.

אויב דו קענסט זיך פארזארגן אז ס'איז דא א חילוק צווישן א מצוה וואס דא פלייסטו זיך, און א זאך וואו מ'קען יוצא זיין אזויווי מ'צאלט פאר א מלמד אדער מ'צאלט פאר א סופר פאר די מזוזה. ער האט א גאסט, ער האט א טאטע, מאכט ער עס, ער קען עס קויפן אויף יום טוב. אקעי, לאמיר... באמת זענען מיר מברך, לאמיר נאר ברענגען.

ווען מאכט מען די ברכה?

באמת זענען מיר מברך, ווען מאכט מען יא די ברכה? **בשעת סוכה**, ווען ער זעצט זיך אריין אין די סוכה, **אדער כשעולה לעלייה**, ווען ער איז עולה לתורה, **אדער כששומע קול השופר, אדער כשיושב בציצית, בשעת לבישת תפילין**, ווען מ'טוט אן די תפילין, **און ווען מ'איז קובע די מזוזה.**

מעקה — דער יוצא מן הכלל

אבער למעשה מעקה, ווען מ'מאכט א מעקה איז נישט דא נאכדעם קיין מצוה. ס'איז נישט דא נאכדעם קיין מצוה פון ארויפליגן קינדער זאלן שפילן אויף די דאך און נישט אראפפאלן. די מצוה פון מאכן די מעקה איז די עצם קובע זיין א מעקה, **איז מברך בשעת עשייה, "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו לעשות מעקה". חיים כל כיוצא בזה.**

דיסקוסיע: ברכה אויף מעקה און מאדערנע סעקיוריטי מצוות

די צווייטע מוסר איז, אז דער רמב"ם זאגט אז ס'איז דא א ברכה אויף די מעקה. אבער מ'דארף טראכטן, ס'קען זיין אז איינמאל דער רמב"ם זאגט אז ס'איז דא א ברכה אויף די מעקה, ס'קען זיין אז יעדע מאל ווען א מענטש טוט געוויסע זאכן פון סעקיוריטי, ווען א מענטש לייגט אריין א געוויסע סעקיוריטי זאך אין זיין קאר אז ער זאל קיינמאל נישט פארגעסן א קינד, מאכט ער די זעלבע מצוה ווי מעקה, וואס ס'שטייט נישט אויסגערעכנט אין די תורה. אבער דער רמב"ם זאגט נישט אז מ'האט נישט קובע געווען אויף דעם א ברכה. אבער ס'קען זיין, לויט ווי דו זאגסט מיט'ן רמב"ם, וואלט מען יא געקענט שיסן ברכות.

נאכאמאל, ס'איז נישט קיין תקנה. די תורה האט געמאכט אז ס'איז דא א תקנה אז מ'דארף מאכן א מעקה. נאכאמאל, ווען א מענטש לייגט אריין א סיסטעם אין זיין קאר, אן אלארם, אז ס'זאל קלינגען אויב ס'איז דא א קינד, יא, ווייל ער האט געהערט אז ס'איז דא עקסידענטס, ס'געשעט נישט. טוט ער א מצוה, יא? איז ער מקיים א מצות עשה, א מצות לא תעשה. ער טוט ממש מצות מעקה. נאר דאס איז וואס די תורה זאגט מעקה. פונקט פארקערט, שטעל דיר פאר איינער מאכט טאקע א מעקה אויף זיין דאך, וואס איז אסאך מער מצוי. האט ער חס ושלום נישט מקיים געווען מצות מעקה אויך נישט. יא, אבער אין מצות מעקה איז דאך א סניף פון "וחי בהם" אדער "לא תרצח". סאו די עיקר אופן פון עשיית מעקה מאכט מען דאך טאקע מיט דאס וואס איז אין די גיא, אינמיטן ארייינלייגן אזא איינער מיט די קאר. סאו לויט וואס דו זאגסט, וואלט מען געדארפט דא מאכן שנעל א ברכה. אפשר האבן זיי נאך נישט קיין נוסח הברכה. אפשר דארף מען טון אזוי ווי דער בעלזער רב האט געזאגט אז מ'איז יוצא מיט דעם וואס מ'זאגט "ברוך השם עוזרי". דער בעלזער רב האט געזאגט אז ווען מ'זעט א איד זאגט מען "ברוך השם עוזרי", און מיט דעם איז מען מקיים די מצוה פון שהחיינו, אז מ'דארף מאכן א ברכה.

דו פרעגסט א גוטע קשיא אויף מעקה, איך מיין אז ס'איז טאקע פאני. איך טראכט אז דא איז דא א פאני זאך. געווענליך ברכות המצוות מאכט מען אויף מצוות. דאס איז וואס מ'האט גערעדט פריער ווענן די אלע ראשונים וואס זענען מתווכח. אין א געוויסע זין, אין ריעליטי, די מצוות וואס מ'מאכט א ברכה אויף זיי זענען אזוי ווי כמעט אלע זענען אזוי ווי א טקס. וויאזוי זאגט מען א טקס אויף אידיש? א ריטשועל, א מעשה וואס מ'טוט, א ריטשועל. עפעס וואס מ'טוט זיך אן די... אבער מעקה איז זייער פאני, ס'איז ממש א מצוה וואס איז איבער די ווערלאס.

מהלך: מעקה איז א בית אב פאר אלע ענינים פון "ונשמרתם"

איך האב א מהלך. איך האב א מהלך אז מעקה איז א בית אב פאר אלע ענינים פון "ונשמרתם". ס'טייטש, מ'דארף מאכן איין מצוה אויף דעם, און מ'ברענגט דעם רב פון די שול זאל מאכן א מעשה מצוה, ווייל אויף שליח הקהל קומט ער מאכן א ברכה. ווען גייט מען... סאו ביי מעקה איז די צייט ווען מ'מאכט דאס. אבער דאס איז אונז מחייב, דאס איז די מאמענט וואס מ'גייט א גאנצע צייט טון די ענינים של מעקה, די חשש פון "כי יפול הנופל ממנו". אזויווי ר' חיים קניבסקי האט... אזויווי דער חזון איש האט געהייסן ר' חיים קניבסקי זאל נישט האבן עלעקטריק אין זיין שטוב, אויך נישט פון א מאשין, וויאזוי הייסט דאס? פון א דזשענעראטאר. ווייל די הויז וועט ווייזן פאר בני ברק אז ס'איז א בית אב אז מ'טאר נישט ניצן קיין חשמל. פארוואס דער נמשל קומט דא אריין, דער משל? פארגעס דעם משל. ניין, ניין, דו מיינסט... איך האב געוואלט זאגן אז... סאו ווייסטו וואס? אה, וואס דו דערמאנסט אויף די גרעסערע מצוה.

א מעקה איז טאקע א פראקטישע מצוה, וואס איז אזוי כמעט אזויווי א גט, וואס יעדער איינער פארשטייט אז ס'קומט נישט קיין ברכה, ס'איז א פראסידזשער אזאנס, מ'דארף עס אויספירן. זאגסטו ניין, מ'דארף טאקע יא אנטון א גארטל און שטיין אויפ'ן דאך, און מ'דארף מיין רבי זאל מאכן א מעקה, איך וויל זען אז איינער זאל מאכן א ברכה אויף מאכן א מעקה דערוויל. אקעי, מ'דארף אזויווי מ'זעט, דאס איז א שיינע זאך. אויב איינער האט א פארטש, אויב עפעס א נאגל האט זיך געבויגן און ער האט א שיינע פארטש, און ער וויל אריבעררופן פאר פופציק אלפים, קומען אונז אריבער מיט מאכן א... אונז האבן שוין געזען צדיקים זיך אנטון אזעלכע הארטע היטלעך, סאו אונז ווייסן שוין וויאזוי די חז"ל'ים האבן כביכול געווען א יוניפארם פאר אזא סארט מצוה. ווייל דאס איז דאך א מעקה, יא, אז איך אנטו א היטל וואס היט אפ די קאפ אין א בית השחיטה, איז דאך א מצוה פון מעקה.

הלכה ט — שהחיינו אויף מצוות

אקעי, זאגט ער ווייטער. יעצט גייט מען לערנען אזויווי מ'מאכט שהחיינו אויף מצוות, און נעכטן האבן מיר געלערנט שהחיינו אויף א שמחה אזאנס. אה, אזויווי "לא ראיתי את חברי שלשים יום", "לא ראיתי את המצוה". ער האט שוין נישט געזען די מצוה פון שופר אזוי לאנג.

דריי קאטעגאריעס פון מצוות וואס באקומען שהחיינו

"כל מצוה שהיא מזמן לזמן, כגון שופר וסוכה ולולב, ומקרא מגילה ונר חנוכה", די אלע זאכן וואס געשעט איינמאל א יאר. **"וכן כל מצוה שיש קנין לו"**, יעדע מצוה וואס האט צוטון מיט עפעס אז ער האט געקויפט א נייע ציצית, אדער אז ער האט געקויפט תפילין, אדער אז ער האט געלייגט א מעקה. **"וכן מצוה שאינה תדירה ואינה מצויה בכל עת"**, א מצוה וואס געשעט נישט אפט, **"שהרי היא דומה למצוה שהיא מזמן לזמן, כגון מלין את הילד, או פדיון הבן לילד"**, וואס דאס איז אויך נישט עפעס וואס מ'קען טון ווען מ'וויל, נאר ס'איז תלוי אין א געשעעניש, **"מברך עליה בשעת עשייה שהחיינו וקיימנו"**, ווייל ס'איז א געשעעניש, ס'איז א ספעשל צייט און מ'האט זוכה געווען צו די מצוה, אדער איינמאל א יאר, אדער אזוי ווייטער. זאגט מען שהחיינו וקיימנו.

קשיא: שהחיינו פאר ברית מילה — וואס איז א צער התינוק?

שהחיינו פאר ברית מילה, וואס איז א צער התינוק? וואו שטייט? אהא, טאקע.

פראקטישע הלכות

ערשטע מאל וואס מ'לייגט תפילין, מ'דארף? מ'דארף, זיכער דארף מען. זיכער דארף מען. און א נייע ציצית אויך איז דאך שהחיינו. אזוי האט מען אלעס אויף דעם. אזוי ווי מ'קען אויף א נייע בגד בכלל. א נייע בגד, יא.

ברכת המצוות: שהחיינו, נוסח הברכה, ומצוות לעצמו ולאחרים

שהחיינו אויף מצוות — כללי'ע דיסקוסיע

Speaker 1: וואס איז דא צער התינוק? עפעס שטייט צער התינוק איז א זאך? איך דארף די שהחיינו. ביי אנדערע זאכן שטייט לענ"ד נישט קלאר פארוואס.

Speaker 2: אהא, טאקע. ערשטע מאל וואס מ'לייגט תפילין, מ'דארף, מ'דארף, זיכער דארף מען. זיכער דארף מען. און א נייע ציצית איז אויך דא שהחיינו. אויף אלעס. אזוי אויך אויף א נייע בגד בכלל. נייע בגד, יא. נישט אלעמאל, נאר אויב ס'איז א מצוה וואס איז תלוי אין די לשעתה, דארף מען מאכן שהחיינו אז ס'גייט צוזאמען. אפשר דאס איז די ווארט.

שהחיינו אויף סוכה ולולב

Speaker 2: יא, **ואם לא בירך על סוכה בלילה וכיוצא בו שהחיינו בשעת עשיה,** קען מאכן שהחיינו ווען מ'איז יוצא ידי חובתו בהם. דאס הייסט ווען מ'זיצט אין די סוכה.

אויב האט ער נישט געמאכט אויף די מצוה פון לישב בסוכה, זאגט ער אז מ'דארף נישט... מ'קען נישט נאכדעם. ניין, מ'טוט נאכדעם. לישב בסוכה מאכט מען נאר ווען מ'זעצט זיך אין סוכה. שהחיינו זאגט דער רמ"א וואלט מען געדארפט מאכן ווען מ'בויעט די סוכה, אויב ס'איז א נייע סוכה געווארן. אבער דאס איז לאו דווקא די ענד, רייט? שהחיינו האט נישט מיט די מצוה. אבער אונזער מנהג איז יא, אונז זענען נאר שטארקער, מ'מאכט שהחיינו אויף די... ביי קידוש, יא. מ'האט אין זין אויך אויף די סוכה. אונז לייגן עס צוזאם ביי קידוש.

Speaker 1: ניין, חז"ל לייגן עס צוזאם ביי קידוש.

Speaker 2: יא, אבער יענץ איז אויף די יום טוב, נישט אויף די בנין הסוכה.

Speaker 1: אה, שהחיינו איז אויף די לעבן די יום טוב.

Speaker 2: יא, יעדער יום טוב האט א שהחיינו.

דיסקוסיע: שהחיינו אויף יום טוב vs. שהחיינו אויף מצוה

Speaker 1: אבער מ'מאכט עקסטער אדער מ'איז כולל ביידע?

Speaker 2: ניין, שופר מאכט מען דאך יא עקסטער. מ'מאכט שופר שהחיינו, עקסטער וואס מ'האט געמאכט קידוש נעכטן. צוויי אנדערע זאכן. דאס הייסט, בעצם קומט נאך א שהחיינו אויף צו בויען די סוכה, אדער מ'זאל דאך אויף מאכן די לולב. מ'קויפט א לולב...

Speaker 1: ניין, שהחיינו איז אויף די זמן, אדער אויף די עצם מצות ראש השנה, אדער די מצוה פון שביתת יום טוב, אזוי ווי... ס'איז דא א מצוה פון שביתת יום טוב, און ס'איז דא א מצוה פון שופר. צוויי אנדערע מצוות. די יום טוב אליינס, איך ווייס נישט וויאזוי מ'רופט עס. צוויי אנדערע זאכן. דאס הייסט, ביי קידוש מאכט מען שהחיינו, און ביים ליינען די מגילה אדער ביים בלאזן שופר מאכט מען שהחיינו. צוויי אנדערע זאכן.

Speaker 2: די זעלבע זאך סוכות, בעצם קומט דריי שהחיינו'ס סוכות. ווען מ'קויפט א לולב, מאכט מען שהחיינו. מ'בויעט א סוכה, מאכט מען שהחיינו. מ'זעצט זיך אריין אין סוכה, מאכט מען... פון שבועות פאר די טאג. ווייל איוסער שופר איז דא אויף די עצם מצוה, אויף די עצם טאג.

Speaker 1: יא, אבער אפשר איז עס וועגן די שבועות, איז עס אפשר מער וועגן די שמחה, אז מ'האט זיך דערלעבט נאך א יום טוב, נאך א חגיגה.

Speaker 2: אבער אפשר קען זיין אז מ'מאכט נישט קיין ברכת המצוות אויף עפעס וואס איז נישט קיין עשיה, עפעס וואס איז א אי עשיה מאכט מען נישט. אבער שהחיינו איז נישט קיין ברכת המצוות, שהחיינו איז א ברכת השבח, ס'איז א הודאה אז מ'איז אנגעקומען צו נאך א יום טוב.

אונזער מנהג און די מעגליכקייט פון נאך ברכות

Speaker 2: און אונזער מנהג איז צו מאכן די אלע דריי שהחיינו'ס אין איין מאל, אבער אויב איינער וויל קען ער זיכער רואיג מאכן א שהחיינו. פארוואס זאג איך די גאנצע צייט די אלע זאכן? אויב איינער וויל קען ער רואיג מאכן שהחיינו ווען ער האט א לולב. אויב איינער וויל וויסן וואסערע ברכות מ'קען אלץ מאכן, זאל ער אריינטשעקן אין די הייליגע קאמארנער, און שוין, און מ'קען מאכן געגוג ברכות. און אויב איינער איז עכט באזארגט צו ער מאכט נישט צופיל ברכות, זאל ער וויסן אז ער זאל זיך געבן א קלאפ אין די פלייצע, ער איז פון די חשובים שבאומה.

און ער זאגט אז ווען מ'מאכט א לולב, ס'איז א גרויסע שמחה ווען מ'איז זוכה צו לויבן דעם אייבערשטן, מ'מאכט נאך א ברכה. אקעי.

און ער זאגט אז מ'מאכט א לולב, ס'איז א גרויסע שמחה ווען מ'איז זוכה צו לויבן דעם אייבערשטן, מ'מאכט נאך א ברכה. אקעי.

שהחיינו בשעת עשיה — לעצמו ולאחרים

Speaker 2: **ואם לא בירך על סוכה ולולב וכו' מברך שהחיינו בשעת עשיה.** יא, וכן יוצא בזה. **אחד העושה מצוה לעצמו ואחד העושה לאחרים.** ס'איז נישט קיין חילוק צו ער מאכט די מצוה אויף זיך צו פאר יענעם. דאס הייסט איינער בויט די סוכה פאר יענעם, אדער ער מאכט די נר חנוכה, יא, אז ער מאכט די ברכה קודם עשיה, אז אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשות.

ס'איז דאך אפילו איינער וואס האט שוין געבלאזן שופר, אבער נאר ער איז מוציא א נייע מנין, מאכט ער נאכאמאל מיט די ברכה, ווייל ער האט די מצוה פון טון די מצוה פאר אנדערע מענטשן. אבער איינער וואס בירך, ס'איז אינטערעסאנט, ווייל די רמב"ם זאגט אז ער איז נישט ביזי דא אזוי שטארק מיט די חובה וואס מ'האט. דער מענטש האט שוין יוצא געווען ידי חובתו פון שופר, און יעצט איז ער אבער מוציא אן אנדערע גרופע, מאכט ער נאכאמאל א שהחיינו, ווייל ער האט נאכאמאל א מצוה, אזוווי די בויען איז א מצוה. די אלע זאכן איז א מצוה. די רמב"ם איז נישט אזוי ווי שטארק אויף די יוצא ידי חובתו אדער נישט יוצא ידי חובתו. ברכת המצוות איז אויף די עצם מצוה, נישט נאר אויף די חובת המצוה.

דיסקוסיע: ברכת המצוות בשליחות

Speaker 1: ער מאכט עס פאר זיי, ער טוט זיי. אבער ער קען דאך נישט זאגן "אשר קדשנו", ער מיינט זיי, ער זאגט עס בשמם.

Speaker 2: ניין, ער מאכט מצות שופר. אדער איז א שליח און ער מאכט בדיקת חמץ פאר יענעם. ער איז דייניק, יענעם'ס אויס! ער מאכט עס א על שגע תשנו א ידיגי חמץ פון די מצוה די רבנים פון מיר חמץ אדער אייס פאר שלוין דער רבים, און ער מאכט עס אויף די יענעם'ס ברוך. ער האט עס טוען א מצוה מאכן א ברוך אין די חובה.

Speaker 1: אבער... אבער היינע מבערוך שכינו, אלא מצוה שעצה לעצמו. מאכן נישט אחינו פאר יענעם. יענער דארף אליין מאכן... אדער אן, נישט, איז נישט. מען קען נישט דאנקען פאר יענעם. מען קען נישט דאנקען אנשטאט צו יענעם, כאילו.

Speaker 2: אה, מ'קען ער מוציא זיין. עס ווייט עס זיין. ער רעדט ערס וועגן דער חילה. איז נישט יעדע מצוה.

Speaker 1: יא. און דער האבן עס לענקט בפריכות אלענים. לכאורה מען קען מוציא זיין און קענען זאגן אנשטאט צו יענעם קהילה, בשליחות פון יענעם, יא. דאס איז נישט די שאלה, דאס איז נישט נישט זיין א מצוה, ווען א ביסן א פשעה.

Speaker 2: לכאורה פארן א מצוות ארבעטס, און מיר פראנצן זיך א פאר מצוות, איינער בברוך אשרון, מצוות ובנים, אלע מצוות, אזוי ווי ווי מען עסט פארשידענע זאכן איז דא, ווי חסמוזן פדעט אלע זאכן, אזא עס איז א זאך, אזא בורי מיני בתמים, ווען ער האט פארשידענע מיני בתמים, און בברוך על כל לחת ובחת ובנים פון עצמא. סתם אזא איין עושר מצוות חבילות חבילות, יעדע מצווה איז חשוב, עקסטער.

הלכה יא: נוסח הברכה — "לעשות" vs. "על"

Speaker 2: יא, זאגט די נעקסטע הלכה, ווי זיין די ניסו חברכה? זאגט דער רמב"ם, **כל עושה מצוה, בין שאתה אלף חובה, בין שאיינער חובה, אום עושר לעצמו,** אויב ער מאכט עס פאר זיך, **זאגט ער לעשות,** למשל

לעקוואי עמזיזה, **עשה עושר לחרים, זאגט ער על קבועות מוזא, על העשייה**, אפטון טון.

פרטים פון נוסח הברכה

Speaker 2: כיצר דער רמב"ם מסביר, **לבש תפילין, זאגט ער, לנוח תפילין**, די מעשה פון לייגן תפילין. צו לייגן תפילין. **סתת בציצור, זאגט ער, ער דאנקט להתעתי**, פאר זיך מתעטף זיין. **ער זעצט זיך בסוכה, לישב**, צו זיך זעצן. **ווען ער זאגט להדליק נר של שבת**, צו אנצינדן. **לגמור את ההלל**, צו ענדיגן די הלל.

די זעלבע זאך, **אויב ער קובע איז מזוזה אין זיין אייגענעם הויז, זאגט ער לקבוע מזוזה. ווען ער מאכט א מעקה לגגו, זאגט ער אשר קדשנו במצותיו וציונו לעשות מעקה. ווען איינער איז מפריש תרומות ומעשרות לעצמו, זאגט ער להפריש. מל את בנו, זאגט ער למול את הבן. שחט פסחו וחגיגתו**, איינער שעכט זיין פסח מיט זיין קרבן חגיגה וואס קומט מיט די פסח, **זאגט ער לשחוט את הפסח ואת החגיגה.**

אבל הקובע מזוזה לאחרים, קען ער נישט זאגן לקבוע מזוזה, ווייל ער האט נישט קיין חיוב צו קובע זיין דא א מזוזה, ער מאכט פאר יענעם. ער מאכט א קביעת מזוזה, ער קען נישט זאגן אז ער האט מיר מחייב געווען לקבוע מזוזה, נאר ער האט מחייב געווען די מצוה פון קביעת מזוזה, ממילא העב מיסטו בי, בין איך יעצט דער מענטש וואס טוט עס. אינטערעסאנט.

פראקטישע שאלה: מזוזה בשליחות

Speaker 2: אבער די פשט איז, ס'קומט מיר אסאך מאל אויס, איך האב שוין געהאט אזא זאך אז מענטשן האבן מיר געבעטן צו לייגן מזוזות אויף זייערע הייזער וואס זיי האבן געקויפט, און איך טראכט צו דער וואס מאכט די ברכה על קביעת מזוזה, איז מוציא אויך די משלח מיט די ברכה אדער ניין? די ברכה איז אן אנדערע נוסח אפילו. פשט, דו האסט נאר די ברכת המצוות, ממילא אפשר איז דא א סיבה אז דער בעל הבית זאל אליין לייגן א מזוזה, ווייל ער האט דאך יעצט א געלעגנהייט צו טון א מצוה מיט א ברכה, זאל ער אליין לייגן. ווייל ס'איז נישט אז איך קען זאגן ניין, אז ווען איך זאג לקבוע מזוזה, טו איך בשליחותו סיי די מצוה און סיי די ברכה. אבער איך רעד אפילו מצוה באה על ידי שליח, אבער ס'איז דאך נישט די ברכת המצוות, ווייל איך זאג עס נישט אפילו מיט די לשון. ווען איך זאג עס ווי שמואל וואלט עס געזאגט לקבוע, איך בין נישט מוציא אים מיט די ברכה. בסך הכל באקום איך די מצוה אנשטאט אים, און ער דארף נישט מער, ער ווערט פטור, אבער ער האט נישט געטון די מצוה.

א מענטש דארף א מצוה פאר זיך אליין צו מאכן, נישט אז איינער זאל עס טון אויס. דאס איז א מצוה וואס איך טו בשליחות, אזוויי יעדע זאך. איך מאך דיר אליינס, איז וואס איז די פראבלעם? איך האב אנדערע מצוות וואס איך בין מחויב דערויף צו טון, איך ווייס נישט.

דיסקוסיע: "ושננתם לבניך" און ברכת התורה

Speaker 1: לערנען מיט די קינדער, "ושננתם לבניך", איז נישט דא קיין מצוה, איז נישט דא קיין ברכה, ס'איז דא ברכת התורה.

Speaker 2: אבער ניין, ווייל אפשר דער מלמד דארף מאכן, ווייל ער איז דער... און מ'דינגט אים.

Speaker 1: יא, פאר לערנען תורה.

Speaker 2: אה, לערנען תורה איז דאך כולל "ללמוד וללמד". די שאלה דארף זיין פארוואס אונז מאכן נישט קיין ברכה ווען מ'זעצט זיך אראפ פאר די משניות. אבער די ברכת התורה, "ללמוד וללמד", איז א חלק פון די מצוה. איך גיי נישט אריין אין... אהבה רבה האט דאך עס. שוין.

נוסח הברכה ביי מעקה, תרומה, מילה

Speaker 2: די זעלבע זאך, ביי מעקה זאגט מען "על עשיית מעקה", "להפריש תרומה". אדער א מל בן חבירו, אן אנדערע מל, זאגט ער "על המילה", "להכניסו בבריתו של אברהם אבינו". וואסערע ראשונים קריגן זיך אויף די געוויסע זאך, אויף די ברכת "להלל ולשבח"? לאמיר קודם גיין צו די נעקסטע זאך. זייער גוט. אבער למעשה, אזוי טוט מען אזוי ביי אונז, לפי איך געדענק.

לאמיר גיין ווייטער. וואס איז א מצוה לאהוב את ה' אלקיך? דאס איז נאך אן אינטערעסאנטע זאך.

הלכה יב: מצוה לעצמו ולאחרים בבת אחת — עירוב

Speaker 2: אזוי, יא, דאס גייט דיסקאווערין פארוואס דער רמב"ם... איז דא א חילוק צווישן מצוות וואס זענען א חובה און מצוות וואס זענען נישט חובה. אה. איז דא דא א חילוק. ווען א מענטש טוט... לאמיר זיין מסביר. קודם כל, ווען מ'טוט אליינס א מצוה מאכט מען "לעשות", ווען מ'טוט פאר יענעם מאכט מען "על". יא, אבער וואס טוט זיך ווען מ'טוטביידע אויפאמאל? וואס איז א מצוה לאהוב את ה' אלקיך?

איז אזוי, ס'איז דא צוויי מיני קאטעגאריעס ווען א מענטש טוט א מצוה פאר זיך און פאר אנדערע. אויב איז עס א מצוה וואס איז אן אייגענע חובה, אזוויי עירוב, מברך "על מצות עירוב". פשט איז אזוי, עירוב איז א מצוה אויף יעדער איינער וואס וואוינט אין די חצר אז זיי זאלן נאר טראגן אויב ס'איז דא א עירוב. סאו, איין מענטש טוט עס בשליחות, ער טוט עס פאר אלע. ער טוט די עשיה.

ברכות "על" לעומת "ל" — המשך: ווען מ'טוט א מצוה פאר זיך און פאר אנדערע, נטילת לולב, און מנהג נביאים

ווען מ'טוט א מצוה פאר זיך און פאר אנדערע אויפאמאל

וואס טוט זיך ווען מ'טוט ביידע אויפאמאל? **"עושה מצוה לו ולך הרי הוא כאחד".**

איז אזוי, ס'איז דא צוויי מיני קאטעגאריעס ווען א מענטש טוט א מצוה פאר זיך און פאר אנדערע.

אויב ס'איז א מצוה וואס איינער איז חייב, אזוויי עירוב, מברך "על עשיית", און דערפאר מברך "על מצות עירוב". דאס הייסט אזוי: עירוב איז א מצוה אויף יעדער איינער וואס וואוינט אין דער חצר אז זיי זאלן נאר טראגן אויב ס'איז דא אן עירוב. סאו, איין מענטש טוט עס פאר אלע, ער טוט די עשיה, מאכט ער "על מצות עירוב".

אבער א מצוה וואס איז א חוב, נישט אזוויי עירוב נאר א חוב, אזוויי שופר, ווען ער איז חייב להוציא את עצמו מידי חובה ולהוציא אחרים, דער בעל תוקע איז דאך מכוון ווען ער בלאזט שופר זיך מוציא צו זיין און מוציא צו זיין ווער ס'וויל הערן. מברך "לעשות". דעמאלט זאגט ער "לעשות". דעריבער מברך "לשמוע קול שופר", נישט "על שמיעת קול שופר", נאר "לשמוע קול שופר".

קשיא אויף מגילה

נו, וואס איז? וויאזוי זאגט מען ביי די מגילה? "על מקרא מגילה", יא? ער זאל נישט זאגן "לשמוע קול מגילה" אדער "לקרוא מגילה". ס'שטימט נישט מיט די כלל פון מיר האבן מיר געזאגט פריער. נו, וואס איז? איז דא איינער האט עפעס א זאך אז הערן מגילה ליינען איז אנדערש ווי הערן שופר?

איז דא אזוי, ס'איז דא תוספות וואס האלטן אן אנדערע חילוק, און אזוי ווייטער. איך גיי נישט יעצט... איך וויל נאר ענדיגן די פרק. ער זאגט נאר, זעעסטו פון דא אז מ'פירט זיך נישט אינגאנצן די הלכה. ער האט נאך איין...

נטילת לולב — פארוואס "על" און נישט "ל"

אה, נטילת לולב. וואלט מען דאך געדארפט מאכן "ליטול לולב". אבער למעשה מיר מאכן א ברכה "על נטילת לולב". פארוואס? ווייל לולב האט אן איסור. אז וואס? **"פן יקיים ויגביה יוצא ידי חובתו".** ווען א מענטש נעמט די לולב, אין די מינוט ער האט עס גענומען, מ'קען דאך נישט... געוועג ליך האלט מען די ברכה נאכדעם וואס מ'איז שוין יוצא געווען. און וויבאלד ס'איז נישט פון די משובח, ס'איז נישט גוט צו מאכן די ברכה, סאו ווייל די סיבה איז נאר א פראקטישע סיבה, זאגט טאקע דער רמ"א, **"אבל אם בירך קודם שיטול"**, אויב מאכט ער טאקע די ברכה ווען ס'ליגט אויפן טיש פארנט פון

אים און ער מאכט די ברכה פאר ער נעמט עס, דעמאלט מברך **"ליטול את הלולב", "ככל הברכות".**

ס'איז אן אינטערעסאנטע זאך, ווייל דער רמב"ם מיינט לישב בסוכה אויך, ווייל ער מיינט די ברכה פאר מען זעצט זיך אריין, יא? אונז טוען נישט אזוי, אונז טוען נאך קידוש.

אזוי זאגט דער רמב"ם, ווי אין א תשובה, וועלכע סוכה, איך געדענק נישט, יא? נאך אביסל גייען מיר לערנען זמנים. יא. וועט ער קלערן, איך בין געראכט, איך געדענק אפשר, מ'דארף אים פרעגן, וועט ער עס זען. קומט אונז באלד, נאך אביסל, נאך אסאך, וואס מ'גייט אנפאנגען די סדרות מנה, אדער נאך א חודש צוויי.

דריי כללים פון דעם רמב"ם

קיצור, מכאן אנו למדים, מכאן אנו למדים, אז מברך אשר עשה בלא ברכה, מברך על העשיה. איז דער רמב"ם האט דאך א כלל, ס'איז דא דריי כללים:

1. קודם כל לא לאחרים

2. צווייטנס, ס'דארף זיין א חובה, אויב מ'מאכטביידע צוזאמען איז דאך קלאר אז ס'איז א חובה

3. א דריטע כלל איז, אויב מ'מאכט נאכדעם, אזוי ווי טבילה וואס מ'מאכט נאכדעם, אדער על נטילת לולב, מאכט מען "על" און נישט "ל"

דיסקוסיע: ווען מאכט מען די ברכה אויף לולב

ס'איז אינטערעסאנט, על נטילת לולב מאכט מען דאך נאר ווען מ'האלט אלע ד' מינים. ס'איז דאך נישט פשט, ווען ער נעמט די לעצטע מין, יא, ווען ער הייבט אויף די אתרוג. ס'איז אינטערעסאנט, אזוי ווי דער רמב"ם זאגט, על פי רוב קען מען נישט מאכן "ליטול". ווייל ווען דו האלטסט עס שוין, איז שוין קיום שקיימוהו, ס'איז דאך נישט נאר קיימוהו, ער דארף צוזאמשטעלן די ביידע מינים, און...

אבער מ'איז נישט מקפיד צו האלטן אלע אויף איינמאל ווען מ'מאכט די ברכה. ס'קען זיין דער רמב"ם וואלט געהאלטן אז מ'זאל זאגן אז מ'זאל מאכן די ברכה, און נאכדעם הייבט מען אויף די אתרוג און נאכדעם די לולב, טאקע ס'זאל דויערן א האלבע מינוט. אונז זענען מיר מקפיד צו האלטן אלע ד' מינים ווען מ'זאגט די ברכה.

Speaker 2: ניין, די לשון איז אביסל משמע אזוי, ווייל אויפהייבן איין מין איז שוין די מצוה.

Speaker 1: אה, דאס זאג איך, אז מ'קען מאכן די ברכה ווען מ'הייבט אויף די ערשטע מין, ווייל מ'הייבט יעצט אן עושה זיין. לויט'ן רמב"ם שטימט עס, אבער געוועהנליך מענטשן קוקן נישט מער אן ווי מ'קען נאר מאכן די ברכה ווען מ'האלט די מצוה. ווען מ'איז גרייט פאר די מצוה.

Speaker 2: אבער זאגסטו, דער שיטת הרמב"ם איז דאך א גוטע.

Speaker 1: אמת, אבער איך זאג דיר, די לשון הרמב"ם איז אזוי משמע אזוי ווי דיר, ווייל ער זאגט, ער נעמט אן פאר א געבן אז געוועהנליך נטילת לולב האט ער שוין יוצא געווען, כיון שהגביהו, ווייל ווען מ'הייבט אויף די לולב, ווען נעמט מען צו די הדסים? אבער ווען מ'הייבט אויף די לולב קען מען שוין מאכן די ברכה, ווייל דער רמב"ם גייט זיך א גאנצע צייט אז ווען מ'הייבט אויף איז מען עוסק זיין במצוות, ס'איז נישט אין די רגע ווען מ'איז... אבער ס'איז דאך דא א גוטע לולב, יא.

דיסקוסיע: נטילת ידים ושחיטה — קשיא אויפן רמב"ם

Speaker 2: אקעי, אבער על נטילת ידים משחיטה, דער רמב"ם איז דאך זייער א קשיא. איך האב די חקירה געזאגט אז יעדע זאך טוט אליינס מאכן מעשים, קיינער זאגט נישט "ליטול ידים או לשחוט", אפילו ווען דו שחט'סט א עוף. וואס איז די תירוץ?

Speaker 1: זאגסטו דא אן אנדערע תירוץ, אז דאס איז נישט די עצם וואס דא איז נטילת ידים, נאר די שחיטה, אבער כדברי הראשונים.

איך זאג דיר, ס'איז דאך א מצוה לשחוט, דאס איז דאך א מצוה לשחוט, אויב דו ווילסט עסן א כשר'ע בהמה. אבער נטילת ידים דארף מען אויב דו ווילסט, אויב דיינע הענט איז אפשר שמוציג און דו ווילסט עסן א דבר שטיבולו במשקה, ס'איז א פראקטישע זאך. כדברי הראשונים, אפילו ער שחט'ט לעצמו, מברך על השחיטה ועל כיסוי הדם, אבער אויף נטילת ידים זאגט קיינער נישט "ליטול ידים".

נטילת ידים פאר ברכת המזון

נאך א זאך, נאך איין אינטערעסאנטע זאך, נטילת ידים, אדער הרמב"ם האט אונז געזאגט אז די ברכה מאכט מען נאכדעם, ווייל מ'זאל נישט האבן קיין ידים מלוכלכות ביי די ברכה. אבער אפשר געדענק איך יא, פאר ברכת המזון עפעס, אז מ'זאל אפווישן די הענט? ער זאגט נישט ברכת על נטילת ידים.

Speaker 2: דער רמב"ם זאגט אז מ'דארף ידים נקיות.

Speaker 1: ניין, אבער דער רמב"ם זאגט אז יא, ס'פאסט נישט צו בענטשן מיט ידים מלוכלכות. אפשר מיינט ער נאך ברכת המזון וואס איז א לאנגע ברכת השבח. אבער דער רמב"ם קוקט עס אן אז ס'איז נישט קיין כבוד צו זאגן די שם ומלכות מיט ידים מלוכלכות, אבער ס'קען זיין אז דו ווילסט נישט די שם ומלכות, נאר די מצות עשה פון הזן.

Speaker 2: יא, אבער ס'איז גענוג סיבה צו טוישן די סדר הברכה.

Speaker 1: אבער ס'איז נישט גענוג סיבות. ניין. מ'מוז האבן ממש, די איינציגע זאך וואס טוישט איז ממש ווען דו קענסט זאגן אז דו ביסט א גואל גמור. אה. איינער וואס איז א גואל גמור, ס'איז כאילו נישט קיין גוטע זאך לויט די רמב"ם. לויט אנדערע פוסקים יא, אבער לויט די רמב"ם קוקט עס אויס אז מ'דארף, נאכדעם וואס דו האסט געוואשן די הענט, האסטו שוין געענדיגט, נישטא וואס צו זאגן.

ביעור חמץ — "על ביעור חמץ" נישט "לבער חמץ"

וכן מברך על ביעור חמץ, מ'זאגט נישט לבער חמץ. מה שאין כן בבדיקה, מה שאין כן בבדיקה. פארוואס? ווייל **מעת שגמר בליבו לבטל**, איז שוין געווארן מצוות הביעור קודם שיבדוק. בעצם, פון ווען ער האט אנגעהויבן מלוכלך צו זיין מיט די חמץ, איז שוין גמר בליבו לבטל, כמו שכתבנו במקומו.

אה, זעט מען אז די... אה, אה, זייער גוט, ס'איז אן אמת'ע זאך. איינער וואס טראכט באמת דארף נישט זאגן כל חמירא. כל חמירא האט מען געמאכט ווען איינער האט נישט געטראכט דערפון אדער וואס. ער האט זיך ממש גמר בליבו לבטל, ער האט זיך באמת, ווען ער טוט אלע מיני מעשים, מ'ווייסט, גמר בליבו. ער האט אפילו פארגעסן צו זאגן כל חמירא, אויף רוב זעט דאס אויס אזוי, יא.

הלכה ט"ז — מנהג נביאים און מנהג חכמים: קיין ברכה

יעצט, נאך איין הלכה וואס מ'זאגט נישט קיין ברכה, ס'איז אן אופן וואס מ'זאגט נישט קיין ברכה. יא, יעדע זאך פון מצוות מדברי סופרים מאכט מען א ברכה. **אבל כל דבר שהוא מנהג, אף על פי שהוא מנהג נביאים הוא,** ס'איז א גאר אלטער מנהג, א גאר הייליגער מנהג, ס'איז די נביאים האבן עס שוין געפירט אזוי, אבער ס'האט נישט א גדר מצוות סופרים, נאר מנהג נביאים. **כגון נטילת ערבה בשביעי של חג,** די ערבה וואס מ'נעמט ארום די מזבח מיט די ערבות, וואס איז א מנהג נביאים. וואס? אדער ארום די תיבה, יא, ס'איז א מנהג נביאים.

ואין צריך לומר, א זאך וואס איז אויך א מנהג אבער נישט פון נביאים נאר שפעטער, מנהג חכמים, **כגון קריאת הלל בראשי חדשים ובחולו של פסח, אין מברכין עליו.** מאכט מען נישט דערויף קיין ברכה. ס'איז נישט בגדר מצוות. ס'זעט אויס די רמב"ם האלט אז די זאך איז מען נישט מחויב צו טון אלס "כל אשר יאמרו לך תעשה" אדער די פסוק וואס די רמב"ם האט געברענגט, ס'איז נאר א מנהג. נישט קיין חיוב אויף די מענטשן, נאר ס'איז א מנהג אז ס'זאל געשען. אבער אונז זאגן יא למעשה א ברכה אויף קריאת הלל, ווייל דער רא"ש קריגט זיך.

און תוספות און אנדערע פוסקים, דער רמב"ם איז מחלק מיט די רמב"ם, און מ'מאכט נישט קיין ברכה אויף א מנהג. דער רמב"ם איז מחלק אויף דעם יסוד. מ'קען אויך טרעפן מנהג חכמים. אבער אויף הושענא רבה, אויף ארומגיין די בימה הושענא רבה, מאכט מען נישט קיין ברכה.

תוספות און אנדערע פירן זיך, און דער רמ"א פירט זיך אז מ'מאכט יא א ברכה אויף א מנהג. און די תקיעת שופר האט דער רמב"ם פארשטאנען פארוואס. איך קען נישט יעצט לערנען וועגן דעם, ס'וועט גיין דיך אפילו אין די בויך נישט קומען.

הלכה י"ז — ספק ברכות להקל

"כל דבר שיסתפק לך אם מברכין עליו אם לאו", זאגט דער רמב"ם, זייער אינטערעסאנט. איך וועל מאכן א קליינע הקדמה דא. די פאריגע פרק י' האט דער רמב"ם געענדיגט אז ס'איז א געוואלדיגע זאך אז מ'מאכט ברכות און מ'דאנקט דעם אייבערשטן יעדן טאג א גאנצע צייט. אבער, אונז האבן דא אויך געלערנט אז ס'איז דא אן אופן וויאזוי מ'מאכט נישט די ברכה אויב מ'האט עס נישט געמאכט גוט, אדער ס'איז דא מצוות וואס דארפן נישט קיין ברכה פאר סאם ריזן, זאגט דער רמב"ם, אדער די לעצטע זאך איז ווייל ס'איז א מנהג נביאים אדער א מנהג חכמים.

ממילא, א מענטש וואס לערנט יעצט זאגט, "אה, געוויסע זאכן גיי איך נישט געדענקען צו ס'איז א מנהג נביאים, צו ס'איז א מצוה מדברי סופרים," און דו ווייסט נישט. זאגט דער רמב"ם, **"עושה אותה בלא ברכה."** אויב דו ווייסט נישט צו מ'דארף א ברכה, מאכסטו נישט קיין ברכה. נישט אזוי ווי איינער קען טראכטן, "אה, אויף יעדע מצוה מאך איך א ברכה," ווייל לכאורה, וואס איז די שאלה? מאך א ברכה. אקעי, מאך אויך אויף סעקיוריטי פון די קאר. זאגט דער רמב"ם, דו ווייסט נישט, מאכסטו נישט קיין ברכה.

"עושה אותה בלא ברכה," אבער ער זאגט זייער שיין, מ'טוט עס. און נישט סתם, ווייל ספק ברכות להקל. דאס איז די פשוט'ע פשט וואס מ'זאגט. דער רמב"ם האט עס נישט געזאגט, אבער ספק איז איר די הלכה. אבער די פוינט איז אז דער רמב"ם האלט אז ווען מ'האט א ספק טאר מען נישט מאכן די ברכה. און דער רמב"ם איז נישט גרייט צו זאגן בלא שם ומלכות אדער עפעס אזא מין זאך.

הלכה י"ח — "לעולם יזהר אדם בברכה שאינה צריכה"

"לעולם יזהר אדם בברכה שאינה צריכה." דער רמב"ם זאגט דא אזוי, ער זאגט, איך האב געלערנט אין סוף פרק יוצא דופן זייער א חשוב'ע זאך צו מאכן ברכות, און דא זאגסטו אז מ'זאל זיך אכטונג געבן. סאו איך בין שוין אינגאנצן צעמישט. זאגט דער רמב"ם, יא, ס'איז גארנישט, ס'איז גארנישט, ס'איז אויספיגערן, זיין נזהר, לייג צו קאפ. ס'איז דא ברכות וואס איז צורך, און דאס זאלסטו טאקע מאכן. ברכות הצריכות טייטש יעדע מאל ס'איז דא א ברכת הריח, אדער יעדע מאל דו עסט עפעס, ברכות הצריכות יעדע מאל. א ברכה שאינה צריכה קיינמאל נישט.

ברכה שאינה צריכה vs. ירבה בברכות הצריכות — סיום הלכות ברכות

הלכה ט"ז — דער רמב"ם'ס סיום: ברכה שאינה צריכה און ירבה בברכות הצריכות

א מענטש זאל זיך פארהיטן ער זאל נישט מאכן א **ברכה שאינה צריכה**. זאגט דער רמב"ם אזוי, זאגט דער רמב"ם אזוי. זאגט ער, יעצט אז א מענטש האט געלערנט סוף פרק י', איז דאך א חשוב'ע זאך צו מאכן ברכות. און דא זאגסטו אז מען זאל אכטונג געבן. סאו איך בין שוין אינגאנצן צעמישט.

זאגט דער רמב"ם, יא, ס'איז גארנישט, ס'איז גארנישט. דו האסט פיגערן, זיי א נזהר, לייג צו קאפ. ס'איז דא ברכות וואס איז צורך, און דאס זאלסטו טאקע מאכן. ברכות הצריכות טייטש יעדע מאל ס'איז דא א ברכת הריח, אדער יעדע מאל דו עסט, דארפסטו מאכן ברכות הצריכות, יעדע מאל. אבער ברכה שאינה צריכה קיינמאל נישט.

יא, מרבה זיין, אבער קיינמאל נישט קיין ברכה שאינה צריכה. **וחי דוד אומר בכל יום אברכך ואהללה שמך לעולם ועד.** יעדן טאג מאכן ברכות. אבער יעדע איינע, זיי זענען אלע ואהללה, זיי זענען אלע אזאכע מיני ברכות וואס דאנקט. ניין, א ברכה שאינה צריכה איז אויך דאס שוואך. דער רמב"ם וויל אפירן, ער וועט ענדיגן מיט א ברכה, יא.

דער רמב"ם'ס כוונה — ענדיגן ספר ברכות מיט א פאזיטיווע מסר

סאו לפי זה, **ירבה בברכות הצריכות.** די גמרא זאגט נישט סתם. וואס מיינט ירבה? ירבה מיינט ווען מ'דארף. ניין, דער רמב"ם פילט, ווייל ער וויל ענדיגן נאכאמאל אזוי ווי ער האט געענדיגט פרק י'. ווען א מענטש ענדיגט לערנען ספר ברכות, זאל ער נישט יעצט טראכטן, "א ברכה איז א שרעקעדיגע זאך וואס איך דארף טראכטן אפשר מאך איך צו סאך." ניין, ברכות איז א גוטע זאך וואס מ'דארף מאכן מער.

אלא מאי, ס'איז דא עפעס א סוג וואס זאגט אמאל אמאל מאכט מען נישט ברכות. דאס קומט די צריכה. צריכה מיינט ווען דו שמעקסט א ריח, אדער דו מאכסט, דו לייגסט א גבא זאלסטו מאכן, דאס איז א ברכה הצריכה. זאלסט נישט מאכן קיין ספיקות. אפילו אין חול המועד פסח, זאגט דער רמב"ם, ס'איז נאר א מנהג, מאך נישט.

מעבר צו פרק י"ז — בריך רחמנא דסייען

און יעצט גייען מיר עס לערנען אין פרק י"ז, וואס הייסט "בריך רחמנא דסייען", וואס זאגט אנדערש ווי רבי יצחק. דער רמב"ם זאגט, יעצט האב איך געענדיגט א פרק, איך בין זייער בשמחה, זאל איך מאכן א ברכת התורה? ניין. איך גיי מאכן א ברכה אהן שם ומלכות. בריך רחמנא דסייען, זאגט דער רמב"ם, דלא כדעתיה דרבי יצחק.

אזיווי דער בעלזער רב האט געזאגט ברוך השם המוציאך, און אזיווי ווען א איד גייט אריין אין א קאר און ס'איז דא עפעס א מאשין וואס מאכט ער זאל נישט פארגעסן זיין קינד, זאגט ער ברוך השם פאר דעם. אהן שם ומלכות, בריך רחמנא דסייען. זייער גוט. ניין, ס'איז די גמרא. אין די גמרא זעט מען אסאך ברכות פון בריך רחמנא. שכוח. בריך רחמנא דסייען.